

**HÖGSKOLAN
DALARNA**

Uppsats

Invandrarens plats i riksdagsmotioner

En studie i hur kategoriseringar och identitetsbegrepp skapas i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk.

The immigrant's place in parliamentary motions

- **A study that examine how identity constructions and categorizations affecting individuals that are learning a second language are created in political documents in Sweden**

Författare: Lina Bergström
Handledare: Sofia Lindén
Examinator: Berit Lundgren
Ämne: Svenska som andraspråk III
Kurskod: SS2008
Poäng: 15 hp
Betygsdatum:

Högskolan Dalarna
791 88 Falun
Sweden
Tel 023-77 80 00

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera uppsatsen i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av uppsatsen.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Abstract

The aim of the study is to examine how identity constructions and categorizations affecting individuals that are learning a second language are created in political documents in Sweden. Furthermore, the study inquires the paradoxical dilemma which occurs between the keyword *integration* which characterizes the discourse of Swedish politics and *the way* individuals who acquire a second language are referred to and described in parliamentary motions, and which linguistic ideologies as well as epistemologies that are behind these statements.

The critical discourse analysis, the ideology criticism and the syntactic analysis form the basis for this study together with a qualitative approach. Study results has shown how the authors of parliamentary motions categorize and attributes individuals who acquire a second language specific identity constructions. Categorizations were created with imaginary boundaries between *the swede/the Swedish* and the *immigrant/minority group*. Individuals who acquire a second language were assigned identity constructions as *invandrare* (immigrant) and *flykting* (refugees) and these identity constructs attributed specific characteristics. Overall, the identity construction that was given the immigrant was often based on characteristics such as *lack of swedish knowledge, in the absence of moral qualities, in the absence of motivation and sense of responsibility, lack of parenting, different values and norms than Swedish*. The second identity construction that was not explicitly expressed in the parliamentary motions but still was present in the form of the achievable identity construction that immigrants should aim for, was the identity construction as the *swede/the Swedish*. The identity construction 'Swedish' implied implicit qualities such as *knowledge in the swedish language, the correct moral qualities, good parenting and the right values and the right norms system*.

Furthermore, the syntactic analysis showed that parliamentary motions were written in a specific way that positioned the central subject first in the process, those subjects were often those that could be characterized as Swedish or having the task to make the minority group Swedish. For example the Swedish as a second language education, laguage (in this case the Swedish langage), We (as in We – the majority group) and a language- and social test for naturalization.

Based on the analysis and the conclusion it becomes obvious that the parliamentary motions are written from an ideology perspective which relies on homogenism.

English title: The immigrant's place in parliamentary motions - A study that examines how identity constructions and categorizations affecting individuals that are learning a second language are created in political documents in Sweden.

Keywords: Integration, identity, language ideologies, critical discourse analysis, citizen.

Nyckelord: Integration, identitet, språkideologier, kritisk diskursanalys, samhällsmedborgare.

Tack: Ett stort tack till min handledare Sofia Lindén som har hjälpt mig något oerhört under arbetet med denna uppsats.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
2	Syfte och frågeställningar	5
3	Disposition	5
4	Tidigare forskning	5
4.1	Språk, identitetsskapande och kategorisering inom SFI-utbildningen	6
4.1.2	Språk	6
4.1.3	Kategorisering	6
4.1.4	Identitet	7
4.2	Språkideologier, språktest och medborgarskap	7
4.2.1	Språkideologier	7
4.2.2	Gränsdragningar	8
4.2.3	Sociala gränser	9
4.3	Språkpolitik och ideologier i det samtida Sverige	9
4.4	Språk och medborgarskap utifrån ett europeiskt perspektiv	10
4.4.1	Integration och andrafiering	10
4.4.2	Språktest vilka genererar medborgarskap i Europa	11
4.4.3	Den tredje fasen av språkpolitisk forskning	11
4.4.4	Språk och medborgarskapsdiskurser i Europa	12
4.5	Flerspråkighetens sociopolitiska och sociokulturella ramar	13
5	Teori	13
5.1	Teoretisk ansats	14
5.1.1	Diskursanalys	14
5.1.2	Kritisk diskursanalys	15
5.1.3	Postkolonialt perspektiv	15
5.1.4	Idé- och ideologianalys	15
5.1.5	Analys av syntax och ordval	16
5.1.6	Sammanfattning teoretisk ram	18
5.2	Studiens centrala begrepp	18
5.2.1	Identitet	18
5.2.2	Språkliga ideologier	20
5.2.3	Diskurs	21
5.3	Material kopplat till tidigare studier	21
5.3.1	Språkets roll i europeiska nationalistiska ideologier	21
5.3.2	Kontext är/som kritik	22
6	Metod	23
6.1	Val av metod	23
6.1.1	Diskursanalys som metod	23
6.1.2	Idé- och ideologianalys som metod	23
6.1.3	Analys av syntax	23
6.2	Urval av riksdagsmotioner	24
6.3	Genomförande av analyser	24
6.4	Validitet och reliabilitet	24
6.5	Forskningsetiska aspekter	24
7	Resultat	25
7.1	Riksdagsmotioner	25
7.1.1	Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323	25
7.1.2	Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298	25
7.1.3	Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815	26
7.2	Resultatanalys av Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323	26
7.2.1	Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv	26
7.2.2	Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323 utifrån ett idé- och ideologianalytiskt perspektiv	27
7.2.3	Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv	28
7.2.4	Resultatsammanfattning av Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323	29
7.3	Resultatanalys av de Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298	29
7.3.1	Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv	29
7.3.2	Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett idé- och ideologianalytiskt perspektiv	30
7.3.3	Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv	31
7.3.4	Resultatsammanfattning av Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298	31
7.4	Resultatanalys av Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815	32
7.4.1	Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv	32
7.4.2	Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 utifrån ett idé- och ideologikritiskt perspektiv	32
7.4.3	Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv	33
7.4.4	Resultatsammanfattning av Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815	34
8	Diskussion	35
8.1	Metodreflektion	35
8.2	Resultatdiskussion	35
8.2.1	Analys av data	35
8.3	Resultatdiskussion av Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323	35
8.3.1	Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare?	35
8.3.2	Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?	36
8.3.3	Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?	37
8.3.4	Hur är motionen skriven utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv?	37
8.4	Resultatdiskussion av Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298	38
8.4.1	Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare?	38
8.4.2	Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?	38

8.4.3	Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?	39
8.4.4	Hur är motionen skriven utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv?	40
8.5	Resultatdiskussion av Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815	40
8.5.1	Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare?	41
8.5.2	Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?	41
8.5.3	Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?	42
8.5.4	Hur är motionen skriven utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv?	42
8.6	Kritisk reflektion	43
8.7	Framtida forskning	43
9	Konklusion	44
	Referenser	45
	Bilagor	47
	Bilaga 1: Sfi	47
	Bilaga 2: Språkkunskaper för att beviljas svenskt medborgarskap	48
	Bilaga 3: Liberal integrationspolitik: Stärk individen och motverka parallellsamhällen	50

1 Bakgrund

“Bristande språkkunskaper är ett bekymmer i invandrarfamiljer. Barnen lär sig snabbt svenska på dagis och i skolan medan föräldrarna fortsätter att tala sitt hemlands språk. Barnen blir svenska med svenska värderingar och kunskaper om det svenska samhällets normer och kultur. Föräldrarna tittar på tv från hemlandet, läser tidningar från hemlandet, umgås med landsmän och lever kvar i hemlandets kultur och normsystem. Det svenska samhället torde i åtskilliga fall visa upp en helt skild bild för flertalet ungdomar jämfört med den bild som deras föräldrar har. Risken är stor att det blir spänningar, problem och bristande förståelse mellan barn, ungdomar och föräldrar när normsystem kolliderar. Därför måste föräldrarnas information gå i takt med barnens/.../Vår skyldighet att förse personer med relevanta språkkunskaper måste fullföljas. Vi har ett ansvar att ställa krav på personer att lära sig svenska; ett minimikrav för svenskt medborgarskap bör vara kunskaper i svenska språket. Lagreglering av detta bör införas, liksom en reglering av på vilket sätt sådana kunskaper skall dokumenteras”

(Pourbaix-Lundin, motion 2012/13:Sf298)

Detta är en av flera motioner vilka går att finna på riksdagens hemsida när sökorden *sfi-utbildning* eller *språktest* skrivs in i sökrutan. Sverige har en invandrarpolitik vilken kännetecknas av ledordet *integration*. Milani (2008) skriver att ordet ”integration” är ett nyckelord inom diskursen för svensk politik och enligt propositionen (Prop. 1997/98) *Sverige, framtiden och mångfalden –från invandrarpolitik till integrationspolitik* definieras ordet ”integration” likt en ömsesidig process. Denna definition gestaltar en ideologi vilken adresseras till både svenskar och icke-svenskar och där målet är att alla individer ska bli en del av en större enhet utan att vara tvungna att offra den enes kultur eller etniska identitet. Milani (2008) belyser dock hur bibetydelser av denna definitionen av integration förekommer beroende på kontext och hur integration gestaltas likt en envägsprocess vilken riktar sig enbart till invandrare, där integration får stå som synonym till illusionen av hur invandrare måste förvärva sig svenska normer som förutsättning för att bli inkluderad i det svenska samhället.

I det inledande citatet föreslår bland annat Pourbaix-Lundin (2012) ett införande av ett språktest för svenskt medborgarskap och en lagreglering utav detta. Pourbaix-Lundin påstår att bristande språkkunskaper är ett bekymmer i invandrarfamiljer, hon menar att invandrades barn lär sig svenska medan föräldrarna talar sitt hemlands språk. I och med detta tillägnar sig invandrarbarnen svenska värderingar och kunskaper om det svenska samhällets kultur och normer, medan föräldrarna istället lever kvar i hemlandets kultur- och normsystem och läser tidningar från hemlandet och umgås med landsmän. Enligt Pourbaix-Lundin (2012) genererar detta i att det kan bli stora spänningar, problem och bristande förståelse mellan invandrarbarnen och deras föräldrar eftersom de har helt olika normsystem.

När definitionen av ordet integration sätts i ljuset av Pourbaix-Lundins (2012) motion är det svårt att i denna finna denna ömsesidiga process vilket är ordet integrations betydelse. Utifrån Pourbaix-Lundins motion gestaltas integration på det sätt Milani (2008) beskriver, det vill säga en envägsprocess vilken riktar sig till invandraren och hur invandraren måste förvärva sig illusionära svenska normer och ett svenskt språk för en inkludering och integration i det svenska samhället.

Vad får detta för betydelse när riksdagsmotioner som ovanstående är skrivna utifrån definitionen av integration vilken gestaltar en envägsprocess istället för den ömsesidiga process integration ska syfta till?

Frågor vilka har att göra med makt och då specifikt byråkrati och statsmakter bör enligt Bourdieu (1994:84) utgå från ett metodologiskt angreppssätt. Angreppssättet tar hänsyn till det svåra arbete vilket krävs för att se igenom förgreppsliga föreställningar och förutsättningar vilka aldrig framställs som teser, för att de ses som självklara teser vilka ingår i den vardagliga erfarenhetens självklarheter. Detta är och måste vara, enligt Bourdieu, ett epistemologiskt ifrågasättande och inte en politisk kritik. Vad får detta för betydelse när politiska dokument utsätts för politisk granskning men inte ett epistemologiskt ifrågasättande?

En studie vilken undersöker det paradoxala dilemma mellan nyckelordet *integration* vilket kännetecknar diskursen för svensk politik och det sättet individer vilka tillägnar sig ett andraspråk benämns och beskrivs på i riksdagsmotioner, samt vilka språkliga ideologier samt epistemologier som ligger bakom dessa påståenden är därför relevant.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur kategoriseringar och identitetsbegrepp framträder i riksdagsmotioner som rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer som tillägnar sig ett andraspråk. I studien undersöks hur riksdagsmotioner är skrivna samt hur dessa kategoriserar och tilldelar identitetskonstruktioner till individer som tillägnar sig ett andraspråk.

Studiens syfte leder till följande frågeställningar:

1. Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare?
2. Vilka identitetskonstruktioner ges individer som tillägnar sig ett andraspråk?
3. Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner som rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer som tillägnar sig ett andraspråk?

3 Disposition

Uppsatsens disposition är följande, i det inledande avsnitten behandlas *Bakgrund*, *Syfte* och *frågeställningar* samt *Disposition*. Därefter presenteras *tidigare forskning* inom ämnet. I avsnitt fem presenteras studiens *Centrala begrepp* vilka har en avgörande roll för att kunna förstå resultatanalysen. Efter det följer avsnitt sex, *Teoretisk utgångspunkt* där studiens teoretiska ansats presenteras. I avsnitt sju redovisas val av *Metod*. Efter det följer avsnittet *Resultat* där en sammanställning av studiens empiri presenteras det vill säga en analys av riksdagsmotionernas innehåll. Nästa avsnitt behandlar *Diskussion* vilken omfattar *Metodreflektion*, *Resultatdiskussion*, *Kritisk reflektion* samt förslag på *framtida forskning*. I avsnitt tio presenteras en *Konklusion* vilken baseras på studiens slutsatser.

4 Tidigare forskning

Nedan följer en presentation av tidigare forskning inom området språk, kategoriseringar, språkideologier och identitetsskapande.

Syftet med följande ämnesteoritiska orientering är att skapa en förståelse för studiens kunskapsobjekt vilket förhoppningsvis ska kunna bidra till en djupare förståelse för studiens resultatanalys.

Först följer en genomgång av Roséns (2013) avhandling *Svenska för invandrarskap? Språk, kategorisering och identitet inom utbildningsformen Svenska för invandrare* där författaren analyserar begreppen språk, kategoriseringar och identitet samt vilka diskurser som SFI-utbildningen formats inom sedan dess start i mitten av 1960-talet.

Vidare följer Milanis (2008) forskningsartikel *Language testing and citizenship: A language ideological debate in Sweden* vilken belyser debatten om Folkpartiets förslag om språktest för medborgarskap år 2002, där författaren genom textanalyser av policydokument och tidningsartiklar undersöker explicita och implicita aspekter av språktest som ideologi.

Där efter behandlas de resultat Milani (2007) kom fram till i sin doktorsavhandling *Debating Swedish – Language politics and ideology in contemporary Sweden*.

Sedan följer en kortare forskningsöversikt inom området språk, diskurs och språktest utifrån Europeiskt perspektiv och då en kortare sammanfattning av Horners (2015) artikel *Discourses on language and citizenship in Europe* samt en sammanfattning av Blommaert och Verschuerens (1991) forskningsartikel *The pragmatics of minority politics in Belgium*.

Slutligen presenteras Vetenskapsrådets forskningsöversikt *Flerspråkighet en forskningsöversikt* (2012) med fokus på Hyltenstams och Milanis kapitel vilket behandlar flerspråkighetens sociopolitiska och sociokulturella ramar.

4.1 Språk, identitetsskapande och kategorisering inom SFI-utbildningen

Roséns (2013) avhandling undersöker språk, identitetsskapande och kategorisering inom SFI-utbildningen. Författaren har dels undersökt SFI historiskt över tid men även utfört observationer bland SFI-deltagare vid ett lärcentrum. Nedan följer en sammanfattning av de resultat Rosén (2013) fann i sin avhandling. Sammanfattningen fokuserar på begreppen språk, kategorisering och identitet eftersom de begreppen är centrala i denna studie.

4.1.2 Språk

Rosén (2013:157) beskriver hur SFI-utbildningen i enlighet med den nuvarande kursplanen (Skolverket 2012), ämnar vara en kvalificerad språkutbildning där målet är att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i det svenska språket. I den analysen författaren gjort av SFI-utbildningen kan denne se hur utbildningens syfte förändrats i samband med vilka diskurser som härskat sen starten av utbildningen. Rosén (2013:157) menar att trots dessa diskursförändringar över tid så har inte utbildningens legitimitet och dess föreställningar om det svenska språket som det dominerande normspråket ifrågasatts. Språkbegreppet blir definierat likt enheter knutet till en specifik nationell och geopolitisk sfär. Rosén (2013:157) skriver att SFI-utbildningen kan tolkas likt ett verktyg vilket vill kontrollera, fostra och disciplinera personer vilka kategoriseras som invandrare istället för att främst vara den kvalificerade språkutbildning där det centrala är individens behövlighet av lingvistiska resurser.

Rosén (2013:158) tar även upp problematiken kring svenskan som ett sammanhållet fast objekt. Författaren menar att svenskan är dynamiskt och kontextbundet och att detta genererar i att den svenska en individ behöver är bundet till vilka praktikgemenskaper och föreställda gemenskaper dessa deltar i.

Rosén (2013:159) beskriver de olika paradigmen vilka kan appliceras på SFI-utbildningens mål och enligt författarens studie (Rosén & Bagga-Gupta 2013) är dessa: integration och delaktighet, snabbt inträde på arbetsmarknaden eller tillägandet av språket inom ramen för en kvalificerad språkutbildning. Rosén (2013:159) refererar till Lindberg och Sandwalls (2007) forskning *Nobody's darling? Swedish for adult immigrants: A critical perspective* (2007) där Lindberg och Sandwall anser att progressionen av SFI kännetecknas av en oscillation mellan integrationspolitiska och arbetsmarknadspolitiska syften. Dock skriver Rosén (2013:159) att Lindberg och Sandwall (2007) poängterar att den intensiva accentueringen på arbete och anställningsbarhet inom SFI-utbildningen har medfört att individers måluppfyllelse och effektivitet blir granskat i relation till hur snabbt en individ kan försörja sig. Rosén (2013:159) menar att detta resonemang kan sättas i relation till arbets- och marknadsskyltens då integration, delaktighet och kunskaper i svenska språket motses komma automatiskt då en individ får anställning. Rosén (2013:159) poängterar även att motsatt scenario, när en invandrare inte lyckas få anställning, oftast förklaras i att denne saknar den rätta svenska kulturen och den rätta svenska språkliga kompetensen.

Rosén (2013:160) betonar komplexiteten av uppfattningen av svenskan som *ett* språk. Författaren menar att lingvistiska varieteter är bundna till olika områden vilka är integrerade med kön, klass, ålder etcetera. Rosén understryker faran i att endast se till brister i svenska språket som den förklaring till att individer har en sekundär position på arbetsmarknaden. Språkliga kapaciteter är integrerade med ett multipelt antal andra kategoriseringar. Rosén (2013:162) menar att kategorin ”invandrare” inte ges tillgång till vissa identiteter. Författaren menar att vissa identiteter är reserverade för ”svenska” arbetare.

4.1.3 Kategorisering

Rosén (2013:162) har i sin avhandling sett hur deltagare inom SFI-utbildningen positionerar sig i förhållande till de kategoriseringar de erbjuds inom diskursen och hur dessa individer negocierar om dessa i samspel med varandra. Författaren menar att individernas identitetsarbete äger rum inom diskurser och att individerna reproducerar och förändrar dem kontinuerligt.

I Roséns studie 1 (Rosén & Bagga-Gupta 2013) åskådliggörs hur fokusgruppen för SFI-utbildningen det vill säga invandraren negotieras och modifieras över tid. Författaren menar att för att kunna legitimera en utbildning krävs en specifik målgrupp och på detta sätt skapas en grupp där alla deltagare har en brist på något som utbildningen ska kunna åtgärda. Rosén (2013:162) kan efter en historisk analys av SFI-utbildningens innehåll se att vid starten av utbildningen gestaltades målgruppen som en arbetande man vilket behövdes ges kunskaper i svenska språket för att kunna verka i samhället. Rosén menar att invandraren kategoriseras som en industriarbetande man med otillräckligt kunnande i det svenska språket.

Rosén (2013:162) menar även att när invandraren framställs som kvinna kategoriseras denne som passiv, traditions- och kulturbunden samt isolerad i hemmet och utan samröre med arbetsmarknad och samhälle.

4.1.4 Identitet

Rosén (2013:163) beskriver hur SFI-utbildningen adresserar sig till, enligt de nationella styrdokument som styr utbildningen, individer med olika erfarenheter, livssituationer, kunskaper och studiemål. Författaren poängterar även att utbildningen ska gestaltas utifrån ett långsiktigt perspektiv på individens progression, aktiva medverkande och stärka dennes ställning i de olika gemenskaper vilka återfinns i samhälls- och arbetsliv.

Roséns (2013:163) avhandling utgår från det teoretiska perspektiv där lärandet ses som ett meningsskapande om omvärlden och vem jaget är och kan bli i denna omgivning. Rosén (2013:163) kan visa på hur mål och syfte för SFI-utbildningen ändrats över tid, dock är det överordnade syftet att individen ska lära sig det svenska språket. Författaren menar att detta kunskapsinhämtande av det svenska språket inkluderar negociering om vem man är och kan bli i de olika kretsar individen ingår i. Denna negociering äger rum i de härskande diskurser där somliga identitetspositioner blir potentiella och andra inte.

Rosén och Bagga-Gupta (2013) kan i sin studie 1 visa på diskursiva förändringar vilka frångått tidigare definitioner av fokusgruppen, där denna grupp först definierades utifrån invandring till Sverige till att istället definieras med utgångspunkt i deras tillämpning av ett annat modersmål än svenska. Författarna hävdar att i denna diskurs konstrueras invandraren som en individ med ett annat modersmål än svenska. Detta resonemang visar hur språkideologier och sociala kategoriseringar koopererar och bildar orättvisor i samhället. När en individ tillskrivs identiteten invandrare likställs denna identitet med bristande vetskaper i det svenska språket och detta synsätt befäster de monolingvistiska uppfattningar där språk, folk och nation sammanfogas. Rosén (2013:164) menar att språk antar den essentiella markören för inkludering och exkludering från den imaginära svenska samhörigheten. Författaren beskriver hur flerspråkighet inom denna ledande diskurs markerar ett utanförskap gentemot den bekräftade enspråkiga svenska normen. När flerspråkighet ses som en annanhet blir det svårt för en individ att samtidigt vara svensk och flerspråkig.

4.2 Språkideologier, språktest och medborgarskap

Milani (2008) har i *Language in society, Volume 37, Issue 1* analyserat de underliggande paradoxerna i det förslag om språktest för medborgarskap vilket Folkpartiet föreslog 2002, samt de potentiella ideologiska effekterna förslaget förde med sig. I den föreslagna riksdagsmotion ville Folkpartiet att de individer som beviljades medborgarskap skulle inneha en acceptabel kunskap av det svenska språket. Dessutom gick Folkpartiet ut med en officiell förfrågan om en möjlighet till utformning av språktester. Nedan följer en sammanfattning av den analys Milani (2008) presenterar i sin artikel. I sammanfattningen läggs fokus på språkideologier, gränsdragningar och sociala gränser. Detta eftersom dessa begrepp är centrala i denna studie.

4.2.1 Språkideologier

Milani (2008) har i sin studie ett analytiskt fokus på att undersöka de explicita och implicita ideologiska aspekterna ett språktest för med sig. Författaren vill genom en analys av Folkpartiets motion och tidningsartiklar både manifesterade vad dessa står för men även vad dessa inte säger, det vill säga vad som förutsätts eller tas för givet.

Milani (2008) skriver att Sverige, under de senaste 30 åren, har framstått som ett land där ideologier vilka främjar multilingualism och multikulturalitet dominerar. Författaren menar att Sverige har propagerat för att svensk kunskaper är irrelevanta för medborgarskap och att varje form av språktest blivit avvisat. Dock menar Milani (2008) att denna bild har ändrats från och med Folkpartiets motion från 2002. Författaren anser att denna motion vilken ville införa ett språktest för medborgarskap, är en manifestation för en språktestsideologi. Denna språktestsideologi bygger på viljan att kunna korrelera en individs kunskaper i ett språk och kunskaper i en kultur som premiss för medlemskap i det svenska samhället och dess illusionära gemenskap.

Milani (2008) menar att ideologier inte bara utgörs av abstrakta idéer, värderingar och övertygelser vilka existerar i individers sinnen utan detta uttrycks även i texter och diskurser. Milani (2008) lutar sig mot Blommaert och Verschuerens (1998) definition av begreppet ideologi där dessa

menar att ideologier är konstellationer av essentiella eller samhällsliga och ofta normgivande föreställningar och attityder vilka är relaterade till vissa perspektiv av social verklighet. Milani (2008) menar att ideologier och diskurser är tätt sammankopplade och kan beskrivas som epistemologiska platser där ideologin materialiseras. Författaren beskriver hur dessa ideologier blir kraftfulla när de kodas i en diskurs där språk och andra semiotiska element förstås i det sociala livet. Milani (2008) hänvisar till text som en mycket kraftfull och essentiellt semiotiskt uttryck vilken uppkommer av individer i social interaktion. Genom texter tar diskurser och ideologier form.

4.2.2 Gränsdragningar

Milani (2008) beskriver hur en ikonisk gräns mellan invandrare och svenskar konstrueras där bristen på svenska blir gränsdragningen mellan dessa grupper. Författaren menar att denna gränsdragning inte bara framträder på språklig nivå utan även inom den politiska domänen där svenskars politiska engagemang sätts i relation till invandrandens bristande engagemang, och förklaringen motiveras även här av språkbristen. Milani (2008) menar även att andra domäner rörs av synsättet bristande svenska och hänvisar till en artikel skriven av Peggul (2002) ordförande för Socialdemokratiska Kvinnor i Sverige.

Följande meningar går att finna i artikeln skriven av Peggul (2002) ” Genom sitt förslag/.../ **Nämligen hur viktigt det är att ha ett gemensamt språk om man ska kunna skapa ett sammanhållet samhälle.** Det blir **självklart lättare** att få jobb på den svenska arbetsmarknaden om man pratar **bra** svenska och det är **bara** om man kan svenska som man fullt kan använda sina demokratiska rättigheter och delta i det politiska livet. Att det /.../ Det gör att de vuxna blir **beroende** av att barnen kan tolka åt dem. Vad få tänker på är att det inte är bra för **föräldraauktoriteten** att föräldrarna är beroende av barnen vid t.ex. läkarbesök, kontakter med hyresvärderna eller i dialogen med barnens lärare. **Hur ska föräldrar med någon pondus kunna säga till barnen vad som är rätt eller fel att göra ute i den stora världen när de redan har fått allting de vet om det här samhället förklarar för sig av barnen?**

(*Aftonbladet*, 10 september 2002 citerad i Milani 2008)

Milani (2008) menar att trots Socialdemokraternas kritik gentemot Folkpartiets förslag om språktest för medborgarskap så anser de att språktest i sig är viktigt eftersom de betonar vikten av ett gemensamt språk för att kunna nå ett förenat samhälle. Milani (2008) poängterar hur Nalin Peggul i sin artikel försöker ge bevis för hur viktigt ett gemensamt språk är. Milani (2008) skriver att Peggul menar att goda kunskaper i svenska språket genererar fördelar på arbetsmarknaden. Peggul (2002) skriver i sin artikel *Det blir självklart lättare att få jobb på den svenska arbetsmarknaden om man pratar bra svenska* och här visar Milani (2008) hur två lexikala enheter i artikeln blir viktiga, dessa är adjektivet ”bra” och adverbet ”självklart”. Milani (2008) menar att adjektivet ”bra” är en utvärderande markör för svenska vilket lägger till en ospecificerad nivå av förmågan i det gemensamma språket. Adverbet ”självklart” visar att denna färdighetsnivå i svenska språket blir en given förutsättning för inträde på arbetsmarknaden. Detta innebär att kommunikativa förmågor i ”bra” svenska utgör en viktig roll när det gäller anställbarhet.

Milani (2008) menar att Peggul (2002) anser att ett gemensamt språk möjliggör för individen att bli en aktiv samhällsmedborgare. Milani (2008) påpekar även hur Peggul låter lärandet av svenska få en annan aspekt. Peggul (2002) skriver att svenskkunskaper ger invandrarföräldrar auktoritet när det gäller föräldrarollen. Milani (2008) menar att den retoriska frågan Peggul avslutar sin artikel med demonstrerar författarens tro att en individ vilken antas inte prata svenska, får kunskap om det svenska samhället genom dennes barn vilken har lärt sig det svenska språket. Milani (2008) menar att man här kan se hur det förutsätts att barnet kan svenska medan föräldrarna inte kan det. Milani (2008) anser även att Pegguls artikel visar på hur kunskaper i svenska representeras likt en nödvändig förutsättning för att nå ett omdömesgillt svar i frågor vilka behandlar ”rätt och fel”, det vill säga moraliska kunskaper.

Milani (2008) skriver att Peggul (2002) i sin artikel skapar ikoniska gränsdragningar mellan de som inte kan prata svenska och de som kan, samt hur hon sammanfogar språkkunskaper med anställningsbarhet, social förståelse och sammanhållning, auktoritet, social och kulturell förståelse och moralitet. Milani (2008) jämför i sin artikel detta med Irvine och Gals (2000) observationer och finner att en dikotomi skapas på en lingvistisk nivå, vilken projiceras på andra domäner så som ekonomiska, sociala, kulturella och moraliska. Detta genererar ett orsakssammanband i ett flertal kontrastpar så som anställbarhet/arbetslöshet, innehavande/saknad av auktoritet, förståelse/icke-förståelse av den svenska kulturen och innehavande/saknad av moralitet.

Milani (2008) menar att uppfattad eller påstådd kunskap om det svenska språket och motsatsen kan förstås likt semiotiska resurser för att konstruera olika gruppidentiteter i diskurser.

4.2.3 Sociala gränser

Milani (2008) menar att diskussionen kring en social sammanhållning explicit uttrycks vara oroad när det kommer till skapandet av en enhet eller totalitet vilket omfattar både invandrare och etniska svenskar. Det vill säga en diskurs vilken inkluderar olika sociala och etniska grupper som ska bilda en helhet. Milani (2008) skriver att det finns ett flertal spänningar när det gäller argumentet att ett språkprov kan ha effekt på social sammanhållning på både civil och symbolisk nivå, samt icke-effekter av ett språkprov för naturalisering.

Milani (2008) skriver om sociala gränser och hänvisar till Bourdieus (1991) teorier kring detta där Bourdieu menar att de riter vilka återfinns vid institutioner kan ses likt socialt fungerade handlingar, vilka vid ett upprättande eller ett återinförande av en imaginär gräns skapar normativa identiteter för individer vilka berörs av dessa ritualer. Utifrån detta resonemang kan språktest för naturalisering analyseras och då beskrivas som en institutionell och social ritual vilket officiellt blir en obligatorisk premis för att nå en medborgaridentitet. Milani (2008) menar att när en individ framgångsrikt genomgår ett språktest så förvandlas denne individ från icke-medborgare vilken bevisat sin kunskap i inom ett visst språk, och då har denne individ förtjänat att bli medborgare. Vid omvänt scenario degraderas individen till en icke-medborgare i och med avsaknaden av språkkunskaper i ett visst språk. Detta medför enligt Milani (2008) att ett språkprov tillskriver individer identiteter och skapar en gräns mellan de som klarar provet och de som inte klarar det. Ett språkprov för förvärv av medborgarskap bidrar även till en gränsdragning mellan den grupp vilken riten avser, det vill säga invandrare och den grupp riten inte avser sig vändas till, det vill säga etniska svenskar.

Milani (2008) beskriver Bourdieus (1990) teorier kring begreppet habitus och hur detta går att applicera på den svenska nationaliteten. Den svenska nationaliteten är då i detta fall en produkt av upprepade handlingar vilka svenskar använder sig av när dessa representerar sig som en grupp, denna grupp påstår sig dela ett homogent etniskt, kulturellt och språkligt habitus. Bourdieu (1990) menar att habitus kan förklaras som en känsla för sin plats men även som en känsla för den andres plats. Utifrån detta kan den nationella identiteten ses likt ett kognitivt ramverk vilket hjälper svenskar att både identifiera och positionera sig inom det imaginära samhället, samt att kunna identifiera och positionera sig mot andra vilka inte delar samma habitus. Detta görs bland annat via lingvistiska metoder vilka skiljer sig från en imaginär homogen svensk normbild. Detta genererar en nationalidentitet vilket kontinuerligt reproduceras så länge en specifik språklig, etnisk och kulturell gemenskap anses som norm och detta bidrar till att vissa individer kommer uteslutas från den imaginära nationalstaten.

Milani (2008) menar att utifrån denna bakgrund kommer ett lagstadgad språktest aldrig att skapa en totalitet vilket omfattar både svenskar och invandrare. Milani (2008) anser att ett språkprov vilket tar avstamp utifrån en ideologi som bygger på ett statiskt och givet förhållande mellan ett språk, en kultur och ett samhälle starkt bidrar till en gränsdragning mellan etniska svenskar och övriga svenskar. Etniska svenskar vilka antas dela en föreställd gemensam etnisk, kulturell och språklig kärna och den grupp av svenska medborgare, invandrare vilka förvärvat medborgarrätt och då bevisat sin språkkunskap i svenska men ändå aldrig kommer anses vara etnisk, språklig och kulturellt svenska utifrån den svenska härskande normen.

4.3 Språkpolitik och ideologier i det samtida Sverige

Milani har i sin doktorsavhandling (2007) undersökt tre stycken språkdebatter vilka hade sin pik i början av 2000-talets Sverige. Dessa debatter handlade om främjandet av det svenska språket, om språktest för medborgarskap (vilken behandlats under ovanstående rubrik) samt modersmålsundervisning. Syftet i Milanis avhandling var att kunna studera dessa debatter utifrån ett multipelt synsätt och försöka åskådliggöra bakomliggande faktorer till varför dessa debatter uppkom just då samt vilka ideologier som stod bakom.

Milani (2007:38) fann att dessa debatter står som uttryck för konflikter mellan olika språkideologier vilka har en strävan efter hegemoni, vilket betyder ett specifikt styrningssätt av den så kallade nationalstaten. Milani (2007:39) hänvisar till Blommaert (2006) och skriver att alla politiska enheter inte kan ses som nationalstater och staten kan inte heller likställas med nationen. Milani menar istället att begreppet nationalstat är en specifik typ av samhällsorganisation i vilken människorna som residerar i ett landområde, vilket ofta är avgränsat av distinkta landgränser, är konstanta objekt för processer av socialpolitiskt, ekonomiskt och kulturellt enande. Milani (2007:39) beskriver ett skarpt karaktärsdrag hos nationalstaten vilket är hur de socioekonomiska verksamheterna styrs. De socioekonomiska verksamheterna i ett samhälle regleras av staten vilken består av ett antal sammankopplade institutioner som riksdag, regering, domstolar, skolor etcetera. Dessa institutioner har även en roll i samordning av symboliska processer vilka har till uppgift att ena samhället genom en kulturell eller historisk gemensam grund, på denna grund vilar nationen. Milani (2007:39) refererar till Andersson (1991) som menar att staten förser dess samhällsmedlemmar med en svåröverskådlig uppsättning av symboliska tillgångar. Genom dessa tillgångar kan medlemmar i ett samhälle skapa sig en illusion över sig själva som en nationell gemenskap

vilket inte bara innefattar ett avgränsat landområde utan även referensramar rörande värderingar, åsikter, historia och ett (eller flera) gemensamma språk. Milani (2007:39) menar att en av de största problemen vilken nationalstaten står inför är att nationella samhörigheter i fråga om språk ofta är heterogena. Därför behövs en specifik uppbyggnad av nationen där staten utser, och då antingen genom ett lagförslag eller genom praxis, vissa språkvarieteter som nationalspråk eller officiella språk (Milani 2007:39).

Milani (2007:39) beskriver hur nationalstaten under de senaste åren drabbats av lingvistisk heterogenitet vilket främst är förknippat med globalisering. Milani menar att det främst är två faktorer som spelat in vilka är människors ökade rörlighet samt omfördelning av statens makt i relation till andra överstatliga organisationer som till exempel EU. Milani (2013:39) understryker att dessa fenomen inte är nya men hänvisar till Blommaert (2003) som beskriver hur globaliseringen leder till intensifierade former av flöden vilket skapar typer av kontakter och skillnader vilka är nya i omfattning och perception.

Milani (2013:39) kan i sin avhandling visa på hur detta, det vill säga hur den ökade lingvistiska heterogeniteten har skapat nya tolkningar om svenska språkets status i förhållande till andra språk, vilka går att finna i det svenska sociolingvistiska samhället. På grund av detta menar Milani att oförenliga språkideologier organiserats och kommit i motsättning gentemot varandra.

Milanis (2007:40) studier visar även vad som sker när sociala aktörer i ett samhälle framhåller en lingvistisk ordning. Det som sker då är att gränser mellan olika språk skapas men även en social ordning där talare av specifika språk kommer att tillskrivas särskilda, ofta icke förhandlingsbara, sociala positioner. Detta hierarkisystem täcker varandra i en presumtiv och implicit moralisk ordning vilken följer vad som räknas som bra eller dåligt, acceptabelt eller tabubelagt i ett samhälle.

4.4 Språk och medborgarskap utifrån ett europeiskt perspektiv

Under denna rubrik presenteras forskning som behandlar språk, kategoriseringar, språkideologier och identitetsskapande utifrån ett europeiskt perspektiv.

Inledningsvis presenteras en kortare sammanfattning av Blommaert och Verschuerens (1991) forskningsartikel *The pragmatics of minority politics in Belgium*. Artikeln är skriven 1991, vilket är ett tag sedan men innehållet är idag fortfarande högst relevant och bidrar till studiens kunskapsobjekt.

Därefter följer en kort sammanfattning av Horners (2015) forskningsartikel *Discourses on language and citizenship in Europe*. Sammanfattningen fokuserar på begreppen legalisering av språktest i Europa vilka genererar medborgarskap, tredje fasens språkpolitik samt språk- och medborgardiskurser i Europa. Dessa fenomen är centrala för att kunna besvara syftet med denna studie.

Horners (2015) artikel belyser den aktuella forskning som finns om diskurser om språk och medborgarskap i dagens Europa. Horner har fokuserat på språkkrav och den formaliserade språktestning som förekommer för medborgarskap i flertalet länder. Horner beskriver hur forskare fokuserat på diskursiva förändringar vilka förekommer under politiska skiften och utifrån det analyserat diskurser vilka är relaterade till mångfald, sammanhållning samt integration i flera EU-länder.

4.4.1 Integration och andrafiering

Blommaert och Verschueren (1991) har undersökt tidningsartiklar, politiska dokument och utredningar gjorda av socialarbetare, rörande frågor vilka är relaterade till en minoritetsgrupper i Belgien och hur dessa utsätts och subjektpositioneras i dessa dokument. Analysen visar en samstämmig bild dels av hur värderingar och attityder visades gentemot minoritetsgruppen och (1) hur gruppen beskrevs som "the other", dels (2) hur majoritetsgruppen betraktade sig själva och dels (3) formuleringar av ett "problem" och (4) föreslagna lösningar.

Blommaert och Verschueren (1991) menar att världsbilden vilken dessa värderingar och attityder står för är centrerad runt kulturella föreställningar, nation och stat, demokrati och mänskliga rättigheter och runt olika synsätt på integration. Homogenitet verkar vara normen för den genomsnittliga medlemmen i det belgiska samhället, oavsett vilken politisk ställning denne intar.

Blommaert och Verschueren (1991:527) menar att resultatet av deras studie visade hur ett mönster kunde ses i hur ord, tänkande och rekommendationer som berörde minoritetsgruppen tog utgångspunkt i ett begreppsmässigt schema vilken utgick från en specifik uppfattning. Enligt Blommaert och Verschueren är utgångspunkten i det begreppsmässiga schemat att minoriteter ses som problematiska. Varför de är problematiska är oklart men Blommaert och Verschueren beskriver hur det i de analyserade dokumenten explicit uttryckts meningar som dessa

(vilka syftar på minoritetsgruppen), *barnen leker högljutt, tillskrivs flertalet rånförsök etc.* Uttalanden som dessa ger förklaringar till ett djupgående beteende, konceptuella eller etniska skillnader mellan majoritetsgruppen och minoritetsgruppen. Blommaert och Verschueren (1991:528) menar att mycket mörkläggs och frågor vilka behandlar vad det riktiga problemet är, vart det ägt rum, hur det ska lösas lämnas osagt. Därför menar de att integrationskonceptet ibland blir ett lösningskoncept och ibland ses det likt en princip, en acceptans som ses som en nödvändighet för vilken som helt lösning.

I Blommaert och Verschueren (1991:528) slutliga analys framgick det hur det centrala problemet kretsade kring själva närvarandet av andra människor i den annars antagna och önskvärda homogena samhällsgruppen. Ett handskande av dessa olikheter sägs bidra till rädslor och ilska vilket skapar ett specifikt illusionärt ramverk i vilken fenomenet "de andra" skapas i. Den ideologi som ligger bakom detta tankesätt, där ett talande och tänkande om gruppen "de andra", är homogeneism. Blommaert och Verschueren (1991:528) menar att det främst är två centrala funktioner som står bakom homogeneismen, vilka är följande (1) den egna gruppen är presenterad likt en homogen enhet, vilket i retoriken ses som avpersonifiering och avsocialisering vilka står i linje med den objektiva identifieringen av termerna *värde, normer och lagar* och "vi:et" i debatten är självklart, stabilt och tidlöst. Den andra (2) funktionen som karakteriserar homogeneism är hur den andra gruppen blir målgruppen för aktioner som ska göra dem mindre annorlunda (och då implicit även göra deras närvarande mindre problematisk). Minoritetsmedlemmar måste anpassa sig till vissa normer och värderingar vilka är bestämda av majoritetsgruppen i samhället.

Blommaert och Verschueren (1991:528) menar att homogeneismens kärna är motsägelsen vilket går att se i de två beskrivna funktionerna ovan. "De andra" måste anpassa sig efter majoritetsgruppens normer och värderingar men de kommer aldrig kunna göra detta fullt ut eftersom det till synes stabila system av normer och värderingar inte existerar och sociala normer utmanas, förhandlas och omdefinieras kontinuerligt. Blommaert och Verschueren beskriver hur integrationsprocessen och hur den beskrivs i politiska dokument är motsägelsefull. Integration ska göra minoritetsgrupper mer onormala och mer normala, men normalitet är ett dynamiskt begrepp fastkedjat till samhällets fundamentala natur.

4.4.2 Språktest vilka genererar medborgarskap i Europa

Horner (2015) beskriver hur det sedan slutet av 1900-talet uppkommit nya former av medborgarskapslagstiftning vilka inkluderar språk- eller samhällstest. Horner menar att denna utveckling beror på en harmonisering mellan EU:s medlemsstater gällande politiken som behandlar migration, asyl och medborgarskap. Denna harmonisering har, enligt Horner (2015), lett till mekanismer vilka har underlättat fri rörlighet för individer med EU-pass men även en begräsning för de individer vilka inte har tillgång till det. Horner menar därför att uppfattningen om EU:s gränser både uppfattas som mjukare men även som hårdare. Horner (2015) skriver att flertalet forskare belyser vad införandet av ett lagstadgat medborgarskap vilket både inkluderar ett EU-medborgarskap samt medborgarskap i den egna staten. Därför måste det europeiska och det globala sammanhanget och tidpunkten förstås och sättas i relation till de pågående medborgarskapslagstiftningarna som sker i enskilda EU-länder, samt pågående diskurser om språk och medborgarskap som även de cirkulerar i olika europeiska länder.

Enligt Horner (2015) är pågående diskurser om språk och medborgarskap i enskilda EU-länder baserade på nationalistiska diskurser, vilka är grundade på ideal som förespråkar nationell samhörighet och social och språklig homogeneism. Horner beskriver hur införandet av medborgarskapslagstiftning med tillhörande språk- och/eller samhällstest bidrar till så kallad "gate-keeping" och stigmatisering av vissa språkliga varieteter och identiteter, samt hur forskare analyserar hur dessa nya lagstiftningar gällande språktest motiveras och legaliseras av de sociala aktörer i olika EU-länder. Horner (2015) menar att denna forskning går att se utifrån den teoretiska ram vilken Ricento (2000) kallar *den tredje fasen av språkpolitisk forskning*.

4.2.3 Den tredje fasen av språkpolitisk forskning

Horner (2015) beskriver *den tredje fasen av språkpolitisk forskning* som en kritisk inriktad forskningsgrupp vilken förhåller sig till Kroskritis (2000) ramverk vilket handlar om språkregimer och hur införande av språkkrav och språktester stöds av intersektade ideologiska kluster. Horner (2015) menar att språkideologier skapar övertygelser om hur språk och samhälle ska samordnas och bildar på så sätt hierarkiska system vilka rangordnar vissa språk och talare högre än andra. Horner skriver att genom en positionering av denna debatt som fokus för analys kan värdefulla insikter om hur denna policy blivit berättigad, förhandlad och ifrågasatt finnas. Även sambandet mellan språkpolitikens dynamik och hur den är relaterad till social förändring kan ses i ljuset av att denna debatt blir placerad i fokus.

Horner (2015) beskriver Ricentos ramverk (2000) *den tredje fasen av språkpolitik och planering (LPP)* och delar in den i tre faser. Först beskrivs det gradvisa skiftet bort från den strukturalistiska paradigmen dominans vilka är baserade på förutgivna grundstrukturer som förmodas organisera socialt liv. Den andra fasen beskriver hur detta skifte har rört sig mot ett kritiskt förhållningssätt vilka förhindrar sociala processer. Den tredje fasen präglas av att forskning som influeras av poststrukturella förhållningssätt vilka involverar den dynamik som finns mellan struktur och byråkrati och dess kategorikonstruktion, istället för att ge dem nominellt värde. Horner understryker vikten av förståelsen för hur hur människor kategoriserar språk eftersom dessa processer har stark koppling till språklig stigmatisering och språklig värdesättning.

Horner (2015) menar att det poststrukturalistiska synsättet på språkpolitik har genererat insikter från kritisk teori och kritisk diskursanalys, vilket gett forskare mer analysredskap.

Horner (2015) beskriver hur den diskursiva vändningen inom språkpolitiken ligger i linje med den samtida forskningen inom medborgarskap. Horner (2015) refererar till Isins (2008) skiss över hur det kritiska synsättet för medborgarskapsforskning kan ses utifrån en liknande skiss som LPPs tre faser. Där första och andra fasen baseras på den förskjutning som gradvis skett från betraktelsesättet där medborgarskap endast ses som en juridisk status en individ innehar vid innehav av ett pass, till den uppfattningen där medborgarskap också ses utifrån de sociala praktiker en individ ingår i. Den tredje fasen vilken stöds av aktuell forskning, betraktar medborgarskap utifrån normativa praktiker.

Horner (2015) har i sin artikel beskrivit den aktuella forskningen vilken försöker identifiera de trender som råder när det gäller medborgarskapslagstiftning och hur forskare genom detta schematiskt försöker kartlägga de kriterier som förekommer för att reglera medborgarskapspolitiken. Horner (2015) nämner Goodmans (2010) civila integrationsindex som en banbrytande forskning inom området. Horner anser att Goodmans forskning inte bara behandlar de så kallade civila integrationskraven och de konkreta kraven för ett medborgarskap utan istället visar Goodman två korsande kontinuum. Det ena kontinuumet representerar hinder vilka ska uppfyllas vid en naturaliseringsprocess och det andra kontinuumet visar de restriktiva liberala hinder en individ behöver passera för att nå medborgarskap. Detta kontinuum står för de konkreta tillgångskrav och restriktioner för medborgarskap i biologisk linje i motsats till mer liberala angreppssätt vilka syftar till att möjliggöra ett dubbelt medborgarskap beroende på vart man är född. Det förstnämnda kontinuumet fokuserar på hinder vilka förekommer i naturaliseringsprocessen till exempel höga respektive låga krav när det gäller språkkunskap. Horner (2015) menar att det Goodman (2010) vill visa är hur uppfyllelsevillkoren i dessa två kontinuum samspelar och hur beslutsfattare i många EU-länder gjort det svårare att nå medborgarstatus. Horner (2015) anser att Goodmans forskning skapat en dynamisk förståelse över vilka medborgarskapsstrategier som cirkulerar och att politiken inte bara bestämmer reglerna utan även innehållet i vad som kallas det nationella medlemskapet.

Horner (2015) hänvisar även till Milani (2009) som belyser hur inbäddande av språkkrav och språktester kan betraktas som en ny liberal agenda där migrationsbarriärer ses som rationella i relation till den fria marknadsekonomi som florerar. Detta ger vissa individer fördelar och därför har de vinning utav en sådan politik.

4.4.4 Språk och medborgarskapsdiskurser i Europa

Horner (2015) anser att diskurser om flerspråkighet, mångfald och integration är exempel på så kallade stora D-diskurser. Horner (2015) hänvisar till Gals (2010) förklaring om hur språklig mångfald ses som ett modernt mål för EU men att det paradoxalt nog är det de språkliga ideologier vilka ska ligga till grund för EU:s målsättning om mångfald som är förankrade i ett etniskt språk, ideologin om en nation och ett standardspråk.

Horner (2015) anser att diskurser kring flerspråkighet, mångfald och integration ser lite annorlunda ut i den enskilda EU-staten jämfört med de på EU-nivå. Horner (2015) hänvisar till Stråths (2006) och Blommaerts och Verschueren (1998) kommentarer kring hur begreppet integration betydelsemässiga svaghet har gjort det möjligt att se det likt en process vilket leder till lösningen på det så kallade ”invandrarproblemet” i Flandern. Horner beskriver hur Stråth, Blommaert och Verschueren fann att bland annat media använder begreppet integrera/integration och hur de avsiktligt kopplar begreppet till transitiva verb, konnotationer som ”här” respektive ”där”, bearbetade verb som ”inåt” respektive ”utanför” etcetera.

Horner (2015) refererar även till Horner och Weber (2011) vilka visar även hur integrationsdiskursen fungerar på liknande sätt i Tyskland och Luxemburg samt i Liechtenstein där nykomlingar i en nation positioneras som skyldiga att bli integrerade.

Horner (2015) beskriver hur ett lands nationella/officiala språk ses som ett universellt verktyg och nyckel för integration och detta har fått stå som motivering till varför språkprov för medborgarskap behövs. Horner (2015) refererar även här Goodmans kontinuum (2010) och hur det krav på

medborgarintegration kräver att man skapar ett mätinstrument som har förmågan att omvandla en icke-materiell aspekt till något påtagligt. Horner (2015) skriver även om Vermeulens (2004) kritik mot begreppet språk som nyckeln till lika tillgång till allmänheten eftersom denne anser att språket är en ojämlikhetsbärare. Horner (2015) menar därför att ett ifrågasättande av illusionen av att språk är nyckeln till social integration och jämställdhet är ett måste, samt den illusion om att språk objektivt kan mätas av ett test.

4.5 Flerspråkighetens sociopolitiska och sociokulturella ramar

Hyltenstam och Milani (2012:131) beskriver hur studier som presenterats det senaste årtiondet visat att ”språkfrågan” återkommande dykt upp i olika skepnader i både europeiska och utomeuropeiska länder de senaste åren. Hyltenstam och Milani menar att det finns en gemensam nämnare som utgör kärnan för offentliga debatter om språk vilka fungerar som svar på det multipla hotet mot nationalstaten i globaliseringens tidsanda. Det författarna menar är för det första att språkdebatter står som demonstrationer vilka signalerar en djupt rotad oro för den interna sammanhållningen inom nationalstaten vilken skakas och hotas av flera sorters splittring, främst invandring. Hyltenstam och Milani förklarar hur detta fenomen ur ett svenskt perspektiv är mest synligt och tydligt i debatterna kring språkkrav för medborgarskap och minoritetsspråk i undervisningen. För det andra menar Hyltenstam och Milani (2012:131) att språkdebatter är symptomatiska för nationalstatens dynamik i förhållande till andra förekommande aktörer på den internationella scenen, det vill säga överförande av makt från staten till överstatliga organisationer som EU och FN. I Sveriges fall blir detta synligt i diskussionen om främjandet av svenskan gentemot engelskan men även i det ointresse eller misstänksamhet mot och för flerspråkighet och nya former av svenska språket. Detta syns i debatter kring modersmålsundervisning respektive SVA-undervisning vara eller icke vara inom skolans regi.

Hyltenstam och Milani (2012:131) poängterar även vikten av att belysa de nationella debatter vilka uppstår i olika geopolitiska sfärer inom globaliseringens spektrum och hur dessa är sammankopplade i långa kedjor av transnationella diskurser. Detta kan beskrivas som att ett politiskt förslag i ett land ”reser” och återskapas i syfte av att kunna legitimera ett liknande förslag i ett annat land. Hyltenstam och Milani ger exemplet om hur Folkpartiets förslag om språkkrav kan förstås i helhet utifrån kunskapen om den liknande politiska utvecklingen i Danmark och Norge. Dock anser Hyltenstam och Milani (2012:132) att Sverige är rätt unikt i sitt slag när det kommer till förhållandet mellan språk och nationalstat, författarna använder de kända sociologiska begreppen ”samhälle” och ”gemenskap” för att förklara detta förhållande. Hyltenstam och Milani beskriver hur en behandling av termerna samhälle och gemenskap utifrån synsättet av dessa som de två samexisterande dimensionerna i nationalstaten, går det att hävda att den svenska staten har försökt organisera och styra det svenska samhället enligt principerna om jämlikhet och etnisk, språklig och kulturell mångfald. Dock menar Hyltenstam och Milani (2012:132) att det inte går att bortse ifrån att Sverige som symbolisk nationell gemenskap historiskt framställts utifrån en etnisk, kulturell och språklig homogenitet vilken utmärker majoritetsgruppen (d.v.s. etniska svenskar) och som fått gestalta nationen som helhet. Hyltenstam och Milani beskriver komplexiteten mellan statens stöd för en språkideologi som främjar och bygger på pluralism och språklig mångfald och den forskning vilken visat färdigheter vilka anses vara ”goda”, ”perfekta” och ”infödda”, i motats till det som anses vara otillräckliga färdigheter eller hybridvarieteter är ett relevant sätt att betona vad som anses ”svenskt” och ”icke svenskt” i olika kontexter. Hyltenstam och Milani anser att det specifikt är denna ideologiska tävlan mellan pluralism och homogeneism som genererat de språkideologiska debatterna vilka ägt rum i Sverige under de senaste 40 åren.

Hyltenstam och Milani (2012:133) refererar till Oakes (2011) som menar att det är först när den språkliga och kulturella mångfalden inkorporeras i den nationella myten som dessa kan konstrueras på gräsrotsnivå och det är först då, enligt Hyltenstam och Milani, som begreppet etnicitet kan komma att förlora sin vikt när det kommer till att bekräfta en svensk nationell identitet.

5 Teori

Följande avsnitt är uppdelat i två underavsnitt, det första behandlar studiens teoretiska ansats och innehåller en beskrivning av centrala teorier och centrala begrepp vilken studien utgår ifrån, och det andra avsnittet innehåller material kopplat till tidigare studier vilket är av relevans för denna studie.

5.1 Teoretisk ansats

Nedan kommer studiens teoretiska ansats att presenteras, vilken börjar med en introduktion av diskursanalys, kritisk diskursanalys, idé- och ideologianalys samt lingvistisk textanalys med fokus på analys av syntax och ordval, vilka kommer användas som ett metodologiskt verktyg (och teoretisk utgångspunkt) för att analysera de riksdagsmotioner denna studie ämnar undersöka. Vidare följer en presentation av det postkoloniala perspektivet vilket denna studie har som utgångspunkt. Studien är en kvalitativ studie. Kvale och Brinkmann (2014:119) beskriver kvalitativ forskning som kontextuell, där fenomen endast kan förstås i sitt sammanhang.

Diskursanalys, kritisk diskursanalys, idé- och ideologianalys samt lingvistisk textanalys som teoretiska utgångspunkter för analys av riksdagsmotionerna är gjorda för att bidra till en mer djupgående och flerdimensionell analysbild utav studiens resultatet. Den lingvistiska textanalysen med utgångspunkt i den ideationella grammatiken har särskilt valts för att ge analysen av riksdagsmotionerna en gedigen validitet. Detta genom att denna teoris syfte är att analysera syntax och ordval i en text och på detta sätt säga något mer om textens ideologiska perspektiv än vad enbart textens argumentation och uttalade påståenden gör (Bergström & Boréus 2000:197).

5.1.1 Diskursanalys

Diskursanalysens primära kärna utgörs av det antagande att språk förstås som det medel vilket världen medieras genom istället för att språket avspeglar verkligheten (Rosén 2013:66). Diskursanalys är idag ett vanligt analysverktyg vilket används främst inom humaniora och samhällsvetenskap. Vid studier av texter, styrdokument och intervjuer används diskursanalys för att undersöka och förstå hur språket i dessa språkliga praktiker och diskurser bildas och negotieras. Rosén (2013:66) hänvisar till MacLure (2003) som anser att diskursanalysen konfronterar det som ses som sant och självklart inom forskning och utbildning.

Vidare menar Rosén (2013:67) att diskursanalys inte enbart är en metod eller ett analysverktyg utan också ett sätt att se på världen. Rosén menar att språkande och sättet vi talar på inte är en oberoende avspegling av verkligheten utan att verkligheten istället skapas och förändras utifrån hur vi talar om den. Diskurs blir då det sättet vi talar om och tolkar verkligheten. När vi talar medierar vi alltså vår kunskap om världen och verkligheten och därav återges, omskapas och förändras maktförhållanden. Rosén (2013:67) menar att diskursanalysens utgångspunkt är uppfattningen av verkligheten som språkligt och socialt konstituerad och där fokuspunkten för analysen är att se hur språkliga manifestationer samordnar mänskligt socialt liv. Rosén (2013:67) skriver att kategoriseringar används både för förståelse och kontrollering av verkligheten och omvärlden. Enligt Rosén (2013:67) har studier inom diskursanalys gemensamt att de förstår världen som språkligt och socialt konstruerad och fokus för diskursanalysen är hur språkliga uttryck samordnar mänskligt socialt liv.

Rosén (2013:70) refererar till Gees (2005) tankar kring diskursanalysens utgångspunkt vilka Gee menar är *vem jag är då jag talar/skriver* och *vad jag gör i dessa aktiviteter*, vilket Gee anser är en process. Rosén (2013:70) skriver att Gee skiljer mellan diskurs med litet d, vilket står för den konkreta språkanvändningen i tal och skrift, och diskurs med stort D vilket sammanfattar de de resurser och ramverk vi har för att förstå världen. Det vill säga, Diskurs med stort D avspeglas i diskurs med litet d, alltså de ramverk människor använder för att tolka världen utgör resurser i de konkreta språkhandlingar de utför. Ur detta, i människors språkande, skapas Diskurser och även reproduceras, förhandlas, motsätts och förändras (Rosén 2013:70).

Utifrån detta resonemang av den bredare förståelsen av diskurs används begreppet för att klargöra hur ett visst sätt att skriva inom en diskurs, det vill säga politiskt skrivna riksdagsmotioner, gör vissa identiteter, formuleringar och lösningar acceptabla. Enligt Rosén (2013:70) betyder ett godkännande av en specifik identitetsposition ett innebärande av ett görande i linje med de rättigheter och skyldigheter som finns tillgängliga inom den specifika diskurstypen. I riksdagsmotionerna blir identitetspositionerna invandrare, människor, regeringen, personer, politiker, kvinnor, män, flyktingar möjliga att inrikta sig mot. I detta identitetsskapande intersektar även andra identitetspositioner och markörer som etnicitet och kön.

Bergström och Boréus (2000:234) menar att diskursanalysen innefattar en språksyn och språkanvändning vilken kännetecknas av den uppfattningen utav språk som ett icke - neutralt instrument för kommunikation. Författarna menar även att språkanvändning är en social aktivitet vilken formas i en social kontext. Bergström och Boréus (2000:234) hänvisar till Connolly (1993) som menar att det är språket som erbjuder perspektiv utav den verklighet vi ska förstå, och i den del utav språket som inriktar sig mot den politiska sfären finns värdeladdade begrepp. Connolly menar då att politik inte kan ses som något ”därute” eller vid sidan av språket, utan det är via språket den politiska och sociala verkligheten konstrueras och

därför kan språket ses som produktivt och meningsskapande. Bergström och Boréus (2000:235) skriver även att diskursanalysen inte gör någon betydande skillnad mellan vad som sägs och görs, utan diskursanalysen behandlar samspelet mellan dessa fenomen. Dessutom menar Bergström och Boréus att man med hjälp av diskursanalys kan försöka rekonstruera sociala identiteter vilka är föränderliga. Författarna beskriver hur man ofta i diskursanalyser utgår från dikotomin ”vi och dem”. Bergström och Boréus (2000:236) menar att en utgångspunkt för diskursanalysen är fokus på makt, samt vilka tvingande normer diskursen skapar.

5.1.2 Kritisk diskursanalys

Inom den kritiska diskursanalysen ses språk likt ett medel för att utöva och reproducera makt. Språk och språkande analyseras utifrån ett socialt perspektiv och sammanlänkas med frågor vilka rör makt och identitet och dessa frågor åskådliggör debatter om ras, stat och nation (Rosén 2013:71).

Milani (2008) menar att forskningsfälten kritisk diskursanalys, språkideologier och kritisk språkprov har till uppgift att synliggöra de osynliga maktrelationer vilka reproducerar sociala ojämlikheter mellan individer i specifika kontexter. Dessutom menar författaren att dessa forskningsfält vill synliggöra hur olika individer har olika tillgång till språkliga resurser och praxis.

Fairclough (2010:414) beskriver hur Bourdieu (1992) anser att forskare istället för att enbart använda termer, som till exempel *invandrare*, i sin forskning istället bör fokusera på den process som involverar skapandet och kategoriseringar vilket genererar termen *invandrare* och hur termen ges funktionell mening. Bourdieu menar att konstruktionen av ett objekt utan tvekan är det viktigaste i forskning och ändå det som ignoreras mest. Fairclough (2010:414) skriver att diskursanalys fokuserar på det som Bourdieu beskriver ovan, det vill säga ett utforskande kring de praktiker som involverar konstruktion av ett objekt och ett underhållande av konstruktionen.

Bergström och Boréus (2000:233) skriver att kritisk diskursanalys kännetecknas av ideologikritiken, och att kulturfenomen ses som förhållandevis autonoma företeelser vilka inte endast kan förstås med hjälp av ett studerande av det ekonomiska systemet.

5.1.3 Postkolonialt perspektiv

Rosén (2013:58) hänvisar till Loombas (2005) beskrivning av hur det postkoloniala perspektivet utgår från två kontexter vilka överlappar varandra, dels utifrån avkolonialiseringens historia där definitioner av begreppen ras, kultur, språk och klass utmanades och omskapades av de avkolonialiserade gruppernas kämpande för att få sina röster hörda, men också i och med att den västerländska epistemologins hegemoni ifrågasattes.

Rosén (2013:58) menar att det postkoloniala perspektivets uppgift är att studera koloniala diskurser. Rosén (2013:58) nämner Saids (1993) bok *Orientalism* som ett av de mest centrala insatserna för den postkoloniala teoribildningen. Said har med sin studie (1993) kunnat visa hur icke-västerländska kulturer framställs i den västerländska kulturen och där kunnat visa på motsattpar mellan väst och öst, där det västerländska porträtteras som rationell och civiliserad medan orienten porträtteras som irrationell och barbarisk.

Rosén (2013:58) betonar hur *post* i ordet *postkoloniala* inte står för *efter* kolonialismen utan *post* vill istället rikta kritik mot en linjär historieskrivningen vilken fokuserar på skillnader mellan då och nu.

5.1.4 Idé- och ideologianalys

Bergström och Boréus (2000:148) menar att termen *idé* kan betraktas likt en tankekonstruktion vilken kännetecknas av en viss kontinuitet. Denna tankekonstruktion kan vara en föreställning om verkligheten, värderingar av företeelser eller föreställningar om hur man bör handla. Bergström och Boréus (2000:149) skriver att idéer ses som ingående komponenter inom många av de aktuella ideologidefinitioner som finns. Termen ideologi kommer från grekiskan och betyder läran om idéer. Bergström och Boréus (2000:149) beskriver två definitioner av termen ideologi, där den ena ser ideologi som en typ av idésystem vilka många samhällsvetare anser vara en neutral definition. Den andra definitionen har en syn på ideologi där ideologiers funktion byggs in i begreppet.

Bergström & Boréus (2000:165) beskriver termen ideologi och vad den står för och menar att ideologi utgörs av en synlig del vilken är den manifesta ytan, samt en underliggande latent del. Ideologianalysens syfte är att synliggöra det osynliga i denna verksamhet. Analysen utgörs av tre följande steg, först analyseras själva texten i form av en textanalys, när detta är gjort undersöks den latent delen och detta med hjälp av att ställa följande fråga: *Vilken verklighet handlar texten om?* Bergström och Boréus (2000:166) menar att varje del av texten handlar om någonting. Efter det måste kontexten beskrivas för att kunna fullborda begripliggörandet eftersom en ideologi inte får någon innebörd om den inte relateras till samhälleliga institutioner och grupperingar. Frågor som kan ställas till texten för att ta reda på detta är, enligt Bergström och Boréus (2000:166) *Vilka säger sig ideologin representera? Och Vilka andra uppfattningar tar den strid mot?*

Rosén (2013:70) beskriver hur forskning kring språkpolitik och språkplanering främsta fokus legat kring språk som maktresurs medan fokus inom kritisk diskursanalys legat på språk som medel för att utöva och reproducera makt. Rosén (2013:70) hänvisar till Blackledge (2005) som sammanfört ovanstående forskningstraditioner och använder begreppet språkideologi som en markör för att visa att de föreställningar och begrepp som studeras varken är neutrala eller kompletta utan de är öppna för diskussion och utveckling. Rosén (2013:71) menar att studier av språkideologier vill sammanlänka social och lingvistisk teori och knyta an dessa till frågor om språkande, attityder och frågeställningar, vilka tar hänsyn till makt och social ojämlikhet. På detta sätt studeras språk och språkande och hur dessa är socialt situerade och bundna till frågor vilka rör makt och identitet i samhällen. Frågor om makt och identitet kan även ses som symboliska slagfält för debatter kring ras, stat och nation (Rosén 2013:71).

Språkideologiska studier kan användas med syftet att åskådliggöra skapandet och reproduktionen av sociala skillnader och föreställningar kring vi- och dem och detta genom att specifika språk placeras hierarkiskt över andra (Rosén 2013:71). Rosén menar att ett officiellt språk intar en hegemonisk roll genom att dominerande grupper erkänner det som överordnat. Rosén (2013:71) skriver att den språkideologiska forskningen syftar till att synliggöra och rekonstruera det sätt som dominans praktiseras och utmanas på via språket men även hur sociala ojämlikheter reproduceras och stimuleras utifrån språkliga praktiker. På detta sätt ses språk inte endast som ett instrument för social förändring utan även som ett objekt med särskilda funktioner, värden och gränsdragningar (Rosén 2013:71).

Idé- och ideologianalys som analysverktyg har valts framför innehållsanalys eftersom Bergström och Boréus (2000:86) anser att innehållsanalysinriktningen lämpar sig sämre för analys av det uttalade som exempelvis det underförstådda i texter. Eftersom syftet med studien är att undersöka hur kategoriseringar och identitetsbegrepp skapas i riksdagsmotioner och detta genom en analys av riksdagsmotioner anses idé- och ideologianalys vara ett mer lämpligt verktyg. Detta eftersom det i riksdagsmotioner finns implicita och explicita uttryckta ideologier vilka bärs fram genom språket, eftersom språket, enligt Rosén (2013:66) är det medel vilken världen mediteras genom.

5.1.5 *Analys av syntax och ordval*

Bergström och Boréus (2000:196) beskriver kritisk lingvistik som en lingvistisk inriktad form av diskursanalys där tillvägagångssättet är analys av texter i relation till deras kontext. Ett särskilt uppmärksammande ges ofta till det gemensamma språkets styrande makt för vad som är tillåtet att sägas. Bergström och Boréus (2000:196) hänvisar till Kress och Hodges (1979) vilka utgår från uppfattningen om språkets kategoriserings- och regelsystem är baserade på elementära, ofta omedvetna, illusioner om vår verklighet och omgivning. Språket ses då som en social konstruktion vilken har en grundläggande betydelse för hur vi uppfattar verkligheten och på detta sätt menar Bergström och Boréus (2000:197) att ett språks grammatik kan ses som en teori om verkligheten.

Den analysmetod studien utgår ifrån är transitivitetssystemet vilket är ett system inom den ideationella grammatiken (Karlsson 2011:21). Både transitivitet och ideationell grammatik utgår från Hallidays funktionella grammatik SFG (Holmberg och Karlsson 2013:10). Holmberg och Karlsson (2013:12) anser att SFG är en språkmodell vilken söker sig utanför språket till de situationer där språkets resurser används. Genom att analysera hur grammatik uttrycker betydelse i olika kontexter undersöks även kontexterna. I en sådan analys framkommer två typer av frågor vilka är (1) Vilka ramar sätter situationskontexten för språket? Vad gör talarnas roller och relationer för samtalet/texten? Hur påverkar en viss verksamhet de texter som skrivs där? Och (2) vilken roll har språket i skapandet av dessa situationer? Vilka är språkets resurser att skapa olika roller och relationer? Hur sätter ett specifikt språkbruk sin prägel på en viss verksamhet? (Holmberg och Karlsson 2013:12)

Den ideationella grammatiken behandlar språket i dess funktion att beskriva världen och hur människan beskriver sina erfarenheter av världen runt omkring den (Holmberg och Karlsson 2013:73). Som forskningsmetod utgår transitiviteten ifrån tre grundstenar vilka är processer, deltagare och omständigheter (Bergström & Boréus 2000:198). Författarna menar att processer utgörs av olika typer, vilka är handlingar eller händelser. Handling definieras i detta fall som något som utförs avsiktligt utav någon, vilket oftast är en människa, och står under dennas uppsikt. En handling i en text

kan se ut på följande sätt *en polis tvingade en pojke* eller *polisen själv anser*. Skillnaden mellan dessa två handlingar är att den förstnämnda påverkar andra deltagare och den sistnämnda påverkar inte någon annan deltagare (Bergström & Boréus 2000:198). En händelse definieras, enligt Bergström och Boréus (2000:198) som en förändring i världen vilken inträffar utan att någon har handlat medvetet. Karlsson (2011:22) beskriver hur transitivitet har med överföring att göra, hon menar att överförandet innebär en process där något överförs från en deltagare till en annan. Karlsson (2011:27) menar att en grundläggande kärna i transitivitetsanalysen är att förstadedeltagaren (aktören) är mer central i processen än andra.

Processer kan vara materiella, verbala och mentala. Bergström och Boréus (2000:198) beskriver de materiella som fysiska, yttre och förnimbara. Författarna menar att materiella handlingar påverkar någon fysiskt till exempel någon målar, kastar, bryter.

Bergström och Boréus (2000:199) beskriver hur de verbala processerna uttrycks med verb vilka har att göra med tal och uttryck. En verbal handling kan i detta fall se ut som följer *polisen själv anser* eller *polisen konstaterar att*. Mentala processer kännetecknas av handlingar eller händelser.

Den andra grundstenen i transitiviteten är deltagare. Bergström och Boréus (2000:199) skriver att deltagare kan delas in i *agenter* och *deltagare som påverkas* av processer. Kategorin deltagare som påverkas kan både vara mänskliga och icke mänskliga. De deltagare vilka är mänskliga och påverkas av en handling kallas för mottagare och de icke mänskliga kallas för objekt (Bergström & Boréus 2000:199).

Den tredje grundstenen är omständigheter, det vill säga tid och plats (Bergström & Boréus 2000:199). Holmberg och Karlsson (203:74) menar att när ett val av process, deltagare och omständighet gjorts i en text/språkande har även ett val gjorts över hur världen kan tolkas i detta uttryck, vilka skeenden som sätts i fokus och vilka deltagare och omständigheter som är knutna till skeendet. Utifrån den funktionella grammatikens språksyn blir aktionen *att beskriva* en aktiv handling och därav kan språket ses som ett kraftfullt verktyg.

Nedan visas den tabell (Tabell 5.1) vilken Bergström och Boréus använder sig av för att sammanfatta Fowlers element i transitivitet (2000).

Tabell 5.1 Modell för analys av beskrivningar av skeenden (Bergström & Boréus 2000:200).

Processer						Deltagare		Omständigheter
Handlingar						Agenter		Tid
Fysiska		Verbala		Mentala		Deltagare som påverkas		
Påverkar andra deltagare	Påverkar ingen annan deltagare	Påverkar andra deltagare	Påverkar ingen annan deltagare	Påverkar andra deltagare	Påverkar ingen annan deltagare	Mänskliga = mottagare	Icke mänskliga = objekt	Plats
Händelser								
Fysiska		Verbala		Mentala				

Utifrån denna tabell går det att i grova drag skildra huvudsakliga drag av språkliga skildringar av skeenden. Bergström och Boréus (2000:200) menar att kärnan i den kritiskt lingvistiska syntaxanalysen är att kunna ställa den analyserade textens syntax mot andra sätt att beskriva samma skeende. Författarna använder termen transformation för att beskriva detta och menar att transformation bygger på att det finns beskrivningar av skeenden i en text vilka har mer eller grundläggande form än andra. Om en process beskrivs som en handling betyder att bestämda deltagare i processen ges ansvar för det inträffade medan om processen beskrivs som en händelse genererar detta inget ansvar (Bergström & Boréus 2000:200).

Bergström och Boréus (2000:201) beskriver en transformation vilken berör processerna och kallas för nominalisering. Nominalisering innebär att verb och adjektiv vilka kan användas för att mer fullständigt beskriva processerna byts ut mot substantiv. Denna nominalisering kan medföra att deltagare inte syns i processerna (Bergström & Boréus 2000:201).

Bergström och Boréus (2000:201) skriver även om agenter och mottagare och hur en transformation i det sammanhanget kallas för passivering. Ett användandet av passivering möjliggör att agenten språkligt utelämnas i en text och på detta sätt går det att undvika att aktörer pekats ut. Passivformen kan då användas när orsakssammanhang och ansvar av någon anledning vill döljas, till exempel i ideologiskt omstridda sammanhang (Bergström & Boréus 2000:202).

5.1.6 Sammanfattning teoretisk ram

Utifrån ovanstående teorier kommer resultatanalysen att utgå ifrån, på detta sätt kommer troligtvis flera dimensioner kring identitet, språk, kategoriseringar och språkideologier att synliggöras vilket är ett av syftena med denna studie. För att exemplifiera detta ges följande exempelmening vilken ingår i bilaga 1, alltså en av riksdagsmotionerna som analyseras:

"Sfi-undervisningen ska ge invandrare och flyktingar en grund för att lära sig svenska språket som är nyckeln till samhället." (Herrstedt 2012, Se bilaga 1).

Utifrån diskursanalysens primära kärna (Rosén 2013:66) förstås språk som det medel vilken världen medieras genom istället för att språket avspeglar verkligheten. I ovanstående exempel går det att se hur språket är det medlet vilket förmedlar tesen att det är Sfi-utbildningen som ska ge invandrare och flyktingar en grund för att läsa sig svenska språket vilket är, enligt detta påstående, en nyckel till samhället och svenska språket. Meningen ovan kan alltså *inte*, enligt diskursanalysen centrala tes, ses som att språket avspeglar verkligheten, det vill säga att det skulle vara en absolut och universell sanning att Sfi-undervisningen ska ge invandrare och flyktingar en grund för att lära sig svenska språket, vilket är nyckeln till samhället. För att nå en djupare förståelse av vad som implicit och explicit uttrycks i denna mening behövs den kritiska diskursanalysen vilken ger svar på vad som skrivs och inte skrivs och hur texten kan integreras i en social praktik (Bergström och Boréus 2002:251).

För att nå syftet med studien, det vill säga *att undersöka hur kategoriseringar och identitetsbegrepp skapas i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnat sig ett andraspråk*, behöver studien även utgå från ett postkolonialt perspektiv där avkolonialiseringens historia och dess definitioner av begrepp ras, kultur, språk och klass utmanas och omskapas samt ett ifrågasättande av västerländsk epistemologisk hegemoni (Rosén 2013:58).

Ordet *"invandrare"* i textutdraget ovan (bilaga 1) kan enligt diskursanalysen inte vara ett neutralt instrument för kommunikation. I en undersökning av ordet *"invandrare"* och dess kategorisering behöver analysen utgå från ett postkolonialt perspektiv samt den kritiska diskursanalysens premisser för att kunna förstå vad som ligger bakom ordet och kategoriseringen som ordet medför, och hur detta skapas och återskapas.

För att nå en djupare förståelse av resultatet i studien kommer analysen dels utgå ifrån (kritisk) diskursanalys men även utifrån idé- och ideologianalys samt lingvistisk textanalys. Enligt Bergström och Boréus (2000:237) skiljer sig idé- och ideologianalysen och diskursanalysen åt på vissa punkter. Författarna menar att idéanalysen vill analysera specifika typer av ideologi(er) medan diskursanalysen söker efter *"synen på"* eller *"föreställningar om"*. Diskursanalysen integrerar även tanke och praktik på ett mer förutsättningslöst sätt än vad idéanalysen gör, idéanalysen ämnar att analysera idéer i sig självt och om analysen går längre än till själva idéanalysen reduceras dessa ofta att handla om effekter av en materiell sfär utanför idéernas sfär (Bergström och Boréus 2000:237). Bergström och Boréus (2000:237) menar även att diskursanalys är lämplig när frågor ställs om social identitet vilket kan hjälpa till att skapa förståelse över hur identiteter är diskursivt konstruerade. Till exempel ordet *"invandrare"* kan utifrån diskursanalysen förstås som ett identitetsbegrepp vilket är diskursivt konstruerat och utifrån en idé- och ideologianalys med en specifik inriktning på ideologikritik kan termen *"invandrare"* relateras till en omgivande kontext vilken ofta är beroende av maktaspekter (Bergström & Boréus 2000:165). Bergström och Boréus (2000:208) menar att lingvistisk textanalys hjälper till att på ett systematiskt sätt ge bevis för och stödja budskap vilka uppfattas intuitivt vid läsning av en text.

5.2 Studiens centrala begrepp

Nedan följer en presentation av de begrepp som anses vara centrala för studien. För att nå en djupare förståelse av denna studies resultatanalys av riksdagsmotioner behövs en djupare förståelse av dessa begrepp och därav följer en förklaring till dessa nedan. Begreppen har valts eftersom de förekommer i tidigare forskning, teoretisk ansats och i analysen av riksdagsmotionerna och därav kan en utförligare förklaring behövas. Studien innehåller givetvis andra begrepp vilka är centrala men de förklaras i den kontext de används, medan begrepp som till exempel *identitet* ses som självklart vilket skapar en problematik eftersom det är ett ytterst komplext begrepp. Valet av centrala begrepp har därför valts utifrån den problematiken.

5.2.1 Identitet

Identitet är ett komplext begrepp. Block (2014:17) utgår från sju nyckelperspektiv vid beskrivandet av begreppet identitet, dessa är ras, etnicitet, nationalitet, migration, kön, social klass och språk. Block (2014:16) betonar att detta närmande av identitetsbegreppet vare sig är enhetligt eller

bestående. Nedan följer en kort sammanfattning av dessa nyckelbegrepp vilka samspelar vid identitetsskapande och vilka anses vara av betydelse för denna studie.

5.2.1.1 Etnicitet

Block (2014:33) refererar till Puris (2004) definition av etnicitet där Puri menar att etnicitet kan tolkas som en kollektiv form av identitet vilket baseras på delade kulturella värderingar och gemensamma praktiker så som språk, historia, ursprung och religion. Block skriver även hur Puri poängterar att etnicitet ofta förknippas med släkt- och blodsband även fast det är allmänt känt att etnicitet är kulturellt betingat och inte biologiskt.

5.2.1.2 Ras

Kubota och Lin (2009:2) menar att begreppet ras, så som det används i den generella varje dags diskursen, innefattar fenotypiska drag som hudfärg, ögonform, hårtextur, ansiktsdrag etcetera. Dock poängterar Kubota och Lin att forskare idag är överens om att begreppet ras inte är ett koncept byggt och bestämt utav biologiska faktorer. Block (2014:34) hänvisar till Macmester (2001) som menar att begreppet raskategorisering inte kan förklaras genom ett vetenskapligt system vilket är baserat på biologiska och genetiska metoder utan måste ses som en ideologisk konstruktion. Denna ideologiska konstruktion är formad av gränsdragningar och definitioner mellan olika grupper vilka har utvecklats inom specifika historiska och sociala sammanhang.

5.2.1.3 Nationalitet

Block (2014:35) menar att begreppet nationalitet bygger på att individer positionerar sig själva, via den diskursen dessa deltar i, som specifika medborgare och den nationaliteten är varken ett objektivet eller stabilt konstrukt. Därav, menar Block, att nationalitet inte bestäms av när en individ föds eller vart denne individ föds, nationalitet är däremot ett kontinuerligt projekt vilket återskapas dagligen.

5.2.1.4 Migrationsidentitet

Block (2014: 36) hänvisar till Jordan och Düvells (2003) beskrivning av migration som den ström av människor vilka korsar nationella gränser, både av eget val men även av ekonomiska eller politiska skäl vilket generar minst ett års stannade i det nya landet.

Block (2014:37) beskriver Faists och Castles och Millers migrationsteori (2000; 2003) vilken de kallar "the multi-level migration systems theory". Enligt denna teori så kan migration visualiseras likt en serie av överlappande och interagerande system vilka arbetar på tre olika nivåer. Dessa nivåer kallas för makro, mikro och meso. På makronivå diskuteras den typ av globala krafter vilka påverkar migrationen. På mikronivån presenteras mänskliga element vilka kan ses som värderingar och förväntningar över hur en individ önskar förbättra sin livssituation eller politiska läge. Mesonivån försöker förklara de nätverk vilka samspelar mellan makro- och mikronivå. Dessa nätverk kan vara sociala band, till exempel familjeband, de kan även vara symboliska så som etnisk eller politisk grupp eller så kan dessa vara transnationella band till exempel solidaritet eller ömsesidighet.

5.2.1.5 Kön

Block (2014:40) nämner fyra närmande av begreppen språk och kön. Dessa fyra teorier har gemensamt att de motsätter sig ett biologiskt betingat och förutbestämt synsätt på kön där individer föds antingen till kvinna eller man och på grund av detta måste leva sin liv efter denna distinktion. Den första teorin Block (2014:40) beskriver är "the deficit model" vilket bygger på att kvinnor är missgynnade i talsammanhang och då specifikt i den professionella sfären. Kvinnor måste applicera ett språkbruk vilket följer de manliga normerna för att bli hörda. Block (2014:41) menar att denna modell är konservativt lagd eftersom den uppmuntrar kvinnor att följa beteende skapade av män. Den andra teorin "the cultural difference model" handlar även den om skilda sociala mönster där män och kvinnor anses höra till separata men likvärdiga kulturer (Block 2014:41). Den tredje modellen vilken behandlar fenomenen språk och kön är "the dominance model" är en socialistisk modell vilken utmanar stabiliteten i den socioekonomiska hierarkin i olika världssamhällen. Modellen föreslår bara inte en justering av individens språkbruk utan även ett isärtagande utav hela den sociala strukturen vilken låser fast kvinnor (Block 2014:42).

De ovanstående teoretiska modellerna över språk- och könsidentiteter har mynnat ut i en fjärde teori där konsensus råder kring att kön handlar om att göra istället för att ha eller att vara. Kön är även resultatet utav deltagande i olika sociala praktiker vilka använder sig utav språk eller semiotiskt beteende i motsats till att de skulle vara orsaken till det. Genusarbete måste även ses som något vilket kan vara utövat av alla mänskliga varelser, inte bara kvinnor. Kön kan inte heller ses likt ett isolerat fenomen utan måste studeras i interaktion med andra fenomen (Block 2014:43).

5.2.1.6 Social klass

Block (2014:44-45) beskriver hur social klass måste ses utifrån flera premisser. Social klass interagerar och koopererar med flera andra element som nationalitet, ras, etnicitet, kön etcetera. Block menar att social klass kan studeras utifrån Bourdieus (1977, 1984, 1991) metaforer kring kapital. Inom denna teori finns fyra huvudgrenar, den första behandlar det ekonomiska kapital en individ besitter. Den andra handlar om kulturellt kapital vilket innefattar det kulturella kapital en individ har. Detta kan beskrivas som de kulturella kapital vilka förekommer i de beteendemönster vilka associeras med specifika artefakter och dessa har koppling till specifika institutioner i samhället.

Den tredje huvudgrenen i Bourdieus kapitalmetaforer är social kapital vilket handlar om vilka relationer en individ har med mindre, jämlika eller mer mäktiga individer än en själv. Den fjärde handlar om symboliskt kapital och behandlar fenomen som prestige, rykte, kändisskap etcetera.

5.2.1.7 Språklig identitet

Block (2014:46-47) beskriver hur språklig identitet kan förstås som det antagna och/eller den tillskrivna relation av ens egna känsla av jaget och det kommunikationsmedel vilket oftast betecknas som språk, dialekt eller sociolekt. Block (2014:47) anser att språklig identitet generellt handlar om tre typer av relationer. Dessa relationer beskriver Block som språkexpertis, språkanslutning och språkarv. Språkexpertis handlar om vilken behärskning av ett språk en individ besitter. Språkanslutning handlar om en individs attityder gentemot ett språk, det vill säga hur en individ identifierar sig och känslomässigt bunden till ett specifikt språk. Språkarv behandlar frågan om att vara född i en familj eller ett samhälle vilka associeras med ett specifikt språk.

Block (2014:48) menar även att en viktig fråga i diskussioner kring språklig identitet är den om uppnådd eller bebodd subjektspostionering kring ett språkbruk och de semiotiska beteendena i praxis istället för subjektspostionering antagna av andra vara viktiga och riktiga för andra individer.

5.2.2 Språkliga ideologier

Milani (2013:344) beskriver språkideologier som teoretiskt begrepp och utgår från Blommaert och Verschuerens (1998) definition av begreppet ideologi vilka definierar det som följande ”vilken konstellation som helst av fundamentala eller förnuftiga, och ofta normativa, idéer och attityder kopplade till någon (eller några) aspekt(er) av en social ’verklighet’”. Milani (2013:344) menar att utifrån denna definition kan inte ideologi enbart ses som en logisk enhet vilken består av normer eller övertygelser hos specifika politiska partier utan begreppet ideologier bör även ses likt ett system av föreställningar vilka utgör en grund för vad en talare påstår eller gör.

Milani (2013:344) beskriver hur vissa forskare (exempelvis van Dijk 1991; 1995) framhäver det psykologiska perspektivet av ideologi som mentala scheman. Andra forskare (exempelvis Woolard, 1998; Blommaert, 2005; Milani & Johnson, 2010) belyser det sociala perspektivet på sådana uppfattningar (Milani 2013:344). Dessa anspelar på att undersöka hur djupt kognitiva mönster rotar sig i människors huvuden och på vilket sätt dessa mönster gestaltas likt kollektiva företeelser. Avsikten är att försöka undersöka de sociala mekanismer genom vilken somliga idéer alstras, sprids och stimuleras genom meningsskapande aktiviteter under specifika sociala premisser.

Milani (2013:345) menar att språk bör ses utifrån kopplingen mellan ideologi och språk och språkets ideologiska uppbyggnad. Författaren skriver att den sociolingvistiska verkligheten presenterar ett ojämnt förhållande mellan språk. Språkliga fenomen klassificeras och ges olika värden.

Milani (2013:345) menar att begreppet språkideologis kapacitet bidrar till en diskussion kring att språk inte handlar om bara språk. Författaren vill belysa hur samband mellan uppfattade eller antagna genrer, stilar eller varieteter vilka återfinns i språk och de kulturella fördelningar av dessa talare och då i fråga gällande nationalitet, etnicitet, kön, sexualitet, estetik, moral etcetera.

Milani (2013:345) hänvisar till Woolards (1998) beskrivning av målet med ett språkideologiskt betraktelsesätt och Woolard menar att detta synsätt ska försöka gestalta när och hur dessa förbindelser (det vill säga samband mellan genrer och stilar och kulturella representationer av talarna) uppstår och vilka semiotiska och sociala processer och vilken verkan det för med sig för det lingvistiska och samhälleliga livet.

Milani (2013:345-346) beskriver hur denna infallsvinkel hjälper till att skapa förståelse över hur vissa idéer och tankemönster om språk alstras och vidareförs samt varför de blir en vedertagen uppfattning alternativt ifrågasätts.

5.2.3 Diskurs

Enligt Block (2014:17) skrivs det ofta i studier att identitet är något diskursivt konstruerad och Block menar att diskurs kan ha flera betydelser. Den mer lingvistiska definitionen av diskurs associeras ofta med studier av texter, både muntliga och skrivna. Dock har det, menar Block (2014:18) skett en utveckling inom detta forskningsområde de senaste 20 åren och många forskare antar nu ytterligare en definition av begreppet diskurs vilket går utöver den lingvistiska tolkningen av begreppet. Denna tolkning bygger på synsättet av diskurs som något simultant, det vill säga diskurs är samtidigt ett språk och en kunskapsprocess. För att gestalta detta refererar Block (2013:18) till Layders (1997) definition av diskurs. Layder menar att diskurs är något känt och att detta kända kan sättas i relation till ett specifikt ämne eller område, det kan vara allt från medicin till sportbilmotorer och därför menar Layder att diskurser kan inkludera vilken kunskap som helst.

Block (2014:19) refererar även till Blommaerts (2005) definition av begreppet diskurs, där Blommaert menar att diskurs kan tolkas likt något som innefattar alla typer av meningsfulla semiotiska mänskliga aktiviteter vilka är i anslutning till sociala, kulturella och historiska mönster samt användningsutvecklingen av dessa.

Milani (2014:19) förklarar även hur Weedon (1997) beskriver dilemmat vilket uppstår när full identifikation med den diskurs som erbjuds inte existerar. Han menar att när ett mellanrum uppstår för den subjektstpositionerade mellan specifik diskurs och individuella intressen skapas ett motstånd. Det motståndet är frekvent och kan ses i till exempel kvinnors skrivande i patriarkala samhällen. Weedon menar att den diskursiva konstitutionen av subjekt är en större enhet vilka deltar i det sociala maktspellet.

Block (2014:19) kombinerar ovanstående tolkningar av begreppet diskurs och menar att diskursiva aktiviteter inkluderar alla semiotiska beteenden vilka är en del av en individ och ses som ett uttryck av ett subjektstpositionerande. Detta uttryck av ett subjektstpositionerande har sitt ursprung i ett specifikt diskursivt fält. Därav menar Block (2014:19) att diskurser kan ses som källor till identitetskonstruktion.

5.3 Material kopplat till tidigare studier

Nedan presenteras två forskningsartiklar vilkas material är kopplade till tidigare studier inom ämnet som har relevans för denna studie. Forskningsartiklarna är Blommaert och Verschueren (1994) *The role of language in european nationalist ideologies* och Blommaert (2001) *Context is/as critique*.

5.3.1 Språkets roll i europeiska nationalistiska ideologier

Blommaert och Verschueren (1994) har i sin forskning undersökt ideologiska processer utifrån synen på nationen underifrån, det vill säga utifrån den ordinära människans rörelse vilken blir objektet för staten och högre uppsatta talesmäns aktion och propaganda, vilket är mycket svårt att upptäcka. Utifrån detta resonemang, och även utifrån ett försök till att utveckla en adekvat metod för att närma sig den komplexa relationen i ideologiforskning, utgår Blommaert och Verschuerens forskning.

Blommaert och Verschueren (1994:356) har i sin forskning samlat in data som består av artiklar med fokus på etniska konflikter, separatistiska rörelser, enhetsrörelser och andra ämnen som minoritetspolitik. Datan innehåller frågor vilka rör gruppidentitet associerad med begreppet "nationalitet" insamlat från dagstidningar från europeiska länder över en tremånaders period. För att säkra validiteten i undersökningen utgick Blommaert och Verschueren (1994:356) utifrån tre kriterier, där det första innebar att kriteriet för urvalet av tidningar och tidningsartiklar var tvunget att inneha en status som "mainstream publication" samt ha en maximal läsekrets dock med olika målgrupper. Det andra kriteriet utgick ifrån textens karaktär och hur detta påverkar konklusioner vilka tas utifrån dessa exempeltexter. Det tredje kriteriet, och det viktigaste enligt

Blommaert och Verschueren är att stor vikt ligger på det implicita ramverket eller referenser vilka görs utifrån en sammantagen och delad världsbild vilken texterna är förankrade i, istället för att fokuset läggs på de explicita värderingar som uttrycks av reportern i texten. Blommaert och Verschueren betonar hur viktig denna teori är för att undersöka bredd utspridda ideologier och författarna menar att den moderna lingvistik kan bidra till detta tack vare adekvata analysverktyg. Kortfattat beskriver Blommaert och Verschueren (1994:356) hur dessa antaganden är baserade på att (1) författaren av texten, liksom vilken annan som helst som använder språk i en kommunikativ kontext, är oförmögna att på ett helt explicit sätt uttrycka vad de vill förmedla, därför (2) lämnar deras text implicita antaganden vilka förutsätter att deras läsare delar samma ramverk och (3) därav kan en försiktig analys av dessa implicita antaganden avslöja ett delat ramverk och referenser vilka bildar en ideologi.

Blommaert och Verschueren (1994:374) fann dels hur homogeneism verkar vara utbredd ideologisk premiss vilken är underliggande i de åsikter som reflekteras i den europeiska dagspressen, och dels hur en underliggande primitiv politisk teori skapade triviala uttalanden och förslag rörande språkets roll i nationalismen.

Blommaert och Verschueren (1994:374) beskriver hur det sätt vilket språkets roll tar i den nationalistiska ideologin är politiskt. Språkets roll är ett element vilket ingår i kluster som korresponderar till begrepp som ”naturlig”, vilket gör det till en samordnande kraft i interetniska konflikter där den utplånar den främsta sociala dimensionen av språket. På detta sätt är språkkusters funktion, till exempel kulturella eller etniska funktioner, starka ramverk eller referenser. Blommaert och Verschueren (1994:375) hoppas att deras forskning bidragit till att demonstrera ett användbart sätt vilket kan användas i systematisk forskning där syftet är att undersöka ”the view from below”, där en pragmatisk analys utförs i och med en analys utav skrivmönster.

Blommaert och Verschueren (1994) forskning och material är kopplat till denna studie eftersom angreppssättet och teorin som de utgår ifrån ligger i linje med den här studiens teoretiska ansats, där implicita antaganden av vad som står skrivet i en text behöver förstås utifrån att läsaren delar samma ramverk och hur detta samspelar med bildande utav en ideologi.

Där uttryck som “Vår skyldighet att förse personer med relevanta språkkunskaper måste fullföljas.” måste analyseras utifrån de implicita antaganden som texten bygger på och hur dessa antaganden kan förstås utifrån ramverk och referenser vilka bildar en ideologi.

5.3.2 Kontext är/som kritik

Blommaert (2001:13) har i sin artikel fokuserat på den diskussion som förekommer kring kontextens betydelse i forskningsinriktningarna kritisk diskursanalys och konversationsanalys, vilka ingår i huvudgruppen samtida diskursanalys. Blommaert beskriver kritiska trender inom diskursanalysen vilka identifierar intersektionen mellan språk och sociala strukturer, och har dessa som utgångspunkt för sin kritik.

Blommaert (2001:28) skriver att föreställningar om kontext(er) kan vara kritiska i den mening att de ses som krav för produktion av- och i sökande av diskurser, istället för att de ses utifrån en direkt referens vilken skapar mening på textnivå. Blommaert menar att det är utav stor vikt att skapa förståelse för hur lingvistik genererar det ekonomiska, sociala, politiska liksom hur det ekonomiska, sociala och politiska skapar det lingvistiska. Problem vilka Blommaert (2001:28) identifierat med metoden där han behandlade kontextaspekten i både kritisk diskursanalys och konversationsanalys kretsade alla runt texten som centrum, det vill säga den ultimata ambitionen ligger fortfarande vid att förklara en text, inte förklarandet av samhället utifrån de privilegierades diskurs. Blommaerts (2001:28) förslag utgick istället från motsatt strategi, det vill säga han använde diskurs som ett socialt objekt där lingvistik karaktäriserades av villkor förutbestämda av de omständigheter vilka står utanför talaren eller användaren utan istället är sociala, politiska, kulturella och historiska. Blommaert poängterar fenomenet som oftast uppstår när någon talar om att något är ”situated” utifrån diskursanalytiska termer och hur detta ofta syftar på någon typ av plats, det vill säga en unik, engångs- eller mikrosituation i en text. Utifrån detta individuella situationsbaserade synsätt, menar Blommaert (2001:28), att större strukturer, mönster och regler kan bevisas men däremot kan dessa generaliseringar inte inkludera högre nivåer av situationsbaseranden; diskurser verkar tappa kontexten när dessa betraktas utifrån en högre nivå är den textbaserade. Blommaert förklarar hur denna ”situatedness” opererar på flera nivåer vilka är stor, generell, supra-individuell, typisk, strukturell och att dessa bör beaktas i alla former av kritisk studier av en diskurs. Blommaert menar att detta konkret betyder att diskursanalysen kan dra enorma fördelar utav att utgå från de elementära insikter vilka härstammar från sociolingvistik, till exempel den sociala skillnaden och ojämna fördelning av lingvistiska kommunikativa resurser. Blommaert (2001:28) nämner även hur diskursanalysen kan dra nytta av insikter vilka kommer ifrån etnografen, i förståelsen av den historiska betydelsen när det gäller texter och övrig data. Dessa kunskaper kan, menar Blommaert, skapa nya kontexter och kunskaper i förståelse av begreppet diskurs och hur kontexter inte kan separeras från den sociala strukturen. Denna betoning på både interaktion och diskursiva detaljer kan komplettera redan existerande socioteoretiska forskningsansträngningar, i och med en kombination mellan de interaktionella och det strukturalistiska.

Blommaert (2001:29) menar att språk i sig självt är ett objekt av ojämlikhet och hegemoni och vid forskning kring maktperspektiv och språk går det inte att bortse från hur språk och språkande blivit ”ofredat” samt hur vikt måste läggas vid det osynliga, hegemoniska och normaliserade maktperspektiv vilket finns i språket och inte bara genom språket.

Blommaerts (2001) forskning och material är kopplat till den teoretiska ram vilken denna studie utgår ifrån. Materialet i Blommaerts forskning bidrar med en kritisk syn på diskursanalysen och belyser viktiga element vilka bör tas i beaktan när diskursanalys utförs.

6 Metod

I detta avsnitt beskrivs de datainsamlingsmetoder vilka använts i studien. Först redogörs val av metod och metodbeskrivning. Efter det följer en presentation av tillvägagångssättet för urval av de riksdagsmotioner vilka analyseras. Därefter tas frågor upp som rör reliabilitet och validitet samt forskningsetiska aspekter.

6.1 Val av metod

Val av metod är relaterat till studiens syfte och frågeställningar. För att kunna besvara studiens syfte valdes (kritisk) diskursanalys och idé- och ideologianalys med utgångspunkt i det postkoloniala perspektivet samt lingvistisk textanalys för analys av riksdagsmotioner.

6.1.1 Diskursanalys som metod

Utifrån studiens syfte och särskilt två av frågeställningarna (*1. Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare? 2. Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?*) användes en kritisk inriktad diskursanalys som tillvägagångssätt. Denna metod gjorde det möjligt att analysera språket i riksdagsmotionerna med utgångspunkt i att det språket inte kan förstås liksom reflektioner av verkligheten utan att det istället är just i riksdagsmotionernas språkliga praktiker och de diskurser de syftar på (sfi-utbildning, språktest etcetera) verkligheten konstitueras och förhandlas i.

6.1.2 Idé- och ideologianalys som metod

Som forskningsmetod är idé- och ideologianalys ett verktyg som kan användas vid studier av ideologiska aspekter av debatter och andra textsammanhang samt som verktyg för att analysera vilka ideologier som omfattas av partier eller organisationer (Bergström & Boreús 2000:175). Utifrån studiens syfte och frågeställningar (särskilt frågeställning nummer 3: *Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?*) användes idé- och ideologianalys och då specifikt ideologikritiken som tillvägagångssätt med syfte att undersöka hur språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, språktest och andraspråksutbildning.

6.1.3 Analys av syntax

Utifrån de två andra valda metoderna, diskursanalys och idé- och ideologianalys, valdes även analys av syntax. Detta val är baserat utifrån att ge studien ytterligare validitet och reliabilitet eftersom den lingvistiska textanalysen opererar på den grammatiska nivån i en text, där grundidén utgörs av ett antagande om att varje språk innehåller ett antal olika tankemodeller för hur man kan beskriva skeenden och relationer (Bergström & Boreús 2000:197). Den metoden vilken användes specifikt för denna studie är transitivitet vilken koncentrerar sig på skeenden i en text det vill säga på de beskrivningar av hur förändringar äger rum. Vid ett beskrivande av ett specifikt skeende väljs en specifik modell och genom detta läggs ett perspektiv på världen. Vilken typ av modell som är aktuell i en text signaleras av textens meningsbyggnad och ordval (Bergström & Boreús 2000:197). Denna metod användes för att kunna analysera denna studies material på en grammatisk nivå.

6.2 Urval av riksdagsmotioner

I valet av antal riksdagsmotioner togs hänsyn till studiens omfattning, tidsram samt hur grundligt analyserna skulle genomföras. Urvalet av riksdagsmotionerna bestämdes dels av en ideologisk bredd, det vill säga riksdagsmotioner från olika partier vilka stödjer sig på olika ideologier och dels på syftet med min studie och mitt eget intresse inom ämnet.

Vid urvalet av riksdagsmotioner användes dels Google sökfält och där ordet *riksdagsmotioner* skrevs in plus de fält jag undersöker, det vill säga *sfi, språktest, invandrare, andraspråk* etcetera och dels använde jag riksdagens egen hemsida och deras sökfält. Jag försökte vid ämnesurvalet i riksdagsmotionerna täcka infälten jag undersöker det vill säga språk, identitet, språktest, språkideologi, sfi, invandrare och andraspråk och på så sätt få med motioner vilka på något sätt behandlar dessa fält och på detta sätt nå syftet med studien.

6.3 Genomförande av analyser

Innan genomförandet av analyserna av riksdagsmotionerna studerades den litteratur vilka behandlade de analysverktyg som ämnades användas i studien (Bergström & Boréus 2000; Karlsson 2011; Holmberg & Karlsson 2013). Därefter analyserades riksdagsmotionerna utifrån valda analysverktyg, varje riksdagsmotion analyserades utifrån diskursanalys, idé- och ideologianalys och lingvistisk syntaxanalys.

6.4 Validitet och reliabilitet

I studien beaktades kravet om validitet och reliabilitet. Validitet syftar till i vilken utsträckning det finns bevis som stödjer rimligheten i att tolka ett resultat på ett visst och givet ett specifikt syfte (Skar 2014:46). Reliabilitet syftar till hur noggrant man mäter det som ska mätas, det vill säga dels att olika bedömare av ett resultat/prov ska bedöma samma prestation på samma vis, samt att olika uppgifter som antas mäta samma förmåga leder till likartade prestationer (Skar 2014:52).

Bergström och Boréus (2000:206) menar att syntaxanalyser bör kombineras med vanlig läsning på textens explicita nivå vilket stärker validiteten och reliabiliteten. Därav valdes en analys utav riksdagsmotionerna utifrån både diskursanalys, idé- och ideologianalys och syntaxanalys. Valet ger analysen validitet och reliabilitet och följaktligen bidrar detta till att studiens syfte nås.

Denna studie kommer enbart fokusera på riksdagsmotioner och antalet motioner som kommer att undersökas är för få till antal för att kunna dra generaliserbara slutsatser kring hur kategoriseringar och identitetsbegrepp skapas i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnat sig ett andraspråk. På grund av både det språkvetenskapliga angreppssättet och genom diskursanalyserna kommer denna studie att vara av kvalitativ karaktär.

6.5 Forskningsetiska aspekter

Det är av största vikt att beakta etiska krav i en vetenskaplig studie. Det är forskarens uppgift och skyldighet att personliga uppgifter behandlas med största respekt och försiktighet och att personer som deltar i en studie inte ska kunna identifieras på något sätt (Vetenskapsrådet 2002:5). I studien följdes de forskningsetiska principerna i Vetenskapsrådets riktlinjer för humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (2002). Denna studie innefattar inte någon intervju av något slag och de uppgifter som insamlats om enskilda personer är uppgifter som går att finna på riksdagens hemsida tillgängliga för alla medborgare i Sverige.

7 Resultat

I detta avsnitt presenteras resultat av insamlad data. Inledningsvis redovisas innehållet i riksdagsmotionerna. Därefter följer en analys utav riksdagsmotionerna utifrån de valda analysmetoderna vilka är (kritisk) diskursanalys, idé- och ideologianalys och syntaxanalys.

Ett förtydligande bör göras över hur nämndet av författare och motion bör betraktas i nedanstående resultatdel samt även i diskussionsdelen. Ibland står det *Herrstedt/Pourbaix-Lundin/Björklund föreslår i sin motion*, och ibland *I Herrstedts/Pourbaix-Lundins/Björklunds motion går det att se*. Även när det står skrivet *I Herrstedts/Pourbaix-Lundins/Björklunds motion går det att se...* bör detta betraktas utifrån att det är författaren till motionen som skapar det som går att se i motionen. Motionen i sig självt har inte skapat det som står där i, utan det är författaren som skapar innehållet.

7.1 Riksdagsmotioner

I detta avsnitt kommer följande riksdagsmotioner presenteras, Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323, Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 och Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815.

7.1.1 Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323

Herrstedt (SD) föreslår i sin motion 2012/13:Ub323 att sfi-undervisningen ska ge invandrare och flyktingar en grund för att lära sig det svenska språket vilket Herrstedt anser vara nyckeln till det svenska samhället. Herrstedt påstår att ett kunnande av det svenska språket genererar ett aktivt deltagande i det svenska samhället.

Herrstedt (2012) menar att “svenska språket är nyckeln till samhället” och att “svenska öppnar upp för att kunna delta aktivt i samhället” vilket ger bättre möjligheter till arbete. Herrstedt skriver även att de som studerar på sfi får försörjningsstöd och Herrstedt anser att detta skickar ut fel signaler och gör att många individer stannar kvar i sfi-utbildningen. Herrstedt föreslår därför att de personer vilka studerar på sfi ska ha samma förutsättningar som personer vilka studerar inom övrig vuxenutbildning har. Herrstedt tror att detta skulle öka studietakten för de personer vilka studerar på sfi och att dessa personer då skulle känna samma ansvar som övriga studenter över 20 år.

Nyckelord i ovanstående motionen är bland annat sfi-undervisning, invandrare, svenska språket, samhälle, arbete, studiemedel, studielån, försörjningsstöd, ansvar.

Motionen i sin helhet går att finna i *bilaga 1* under rubriken bilagor.

7.1.2 Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298

Pourbaix-Lundin skriver i sin motion 2012/13:Sf298 om de etableringsbarriären som finns idag och betonar hur viktigt det svenska språket är och att språket är nyckeln till arbetsmarknaden. Hon skriver att flyktingars och invandrares icke kunnande av det svenska språket är ett allvarligt samhällsproblem och att detta bidrar till en icke medverkan i ett lands demokratiska utveckling. Pourbaix-Lundin (2012) anser att bristande språkkunskaper är ett problem i invandrarfamiljer och hon beskriver hur barn lär sig svenska på dagis/skola medan deras föräldrar fortsätter att tala sitt hemlands språk samt hur barnen blir svenska med svenska värderingar och kunskaper om svenska samhällets normer och kultur medan deras föräldrar “tittar på tv från hemlandet, läser tidningar från hemlandet, umgås med landsmän och lever kvar i hemlandets kultur och normsystem” . Detta bidrar, enligt Pourbaix-Lundin, till att det skapas problem och bristande förståelse mellan barn och deras föräldrar när deras normsystem kolliderar med varandra, hon skriver ” Risken är stor att det blir spänningar, problem och bristande förståelse mellan barn, ungdomar och föräldrar när normsystem kolliderar” .

Pourbaix-Lundin (2012) anser även att syftet med sfi-utbildningen bör vara att en individ ska få möjlighet att inhämta sig så goda kunskaper i det svenska språket så denne kan fungera i samhälle och på arbetsmarknad. Hon tillägger också att ett annat syfte med sfi-utbildningen är att denna ska kunna möjliggöra svenskt medborgarskap och på detta sätt tror Pourbaix-Lundin att fler aktivt skulle delta i sfi-undervisningen.

Pourbaix-Lundin anser (2012) att "vår skyldighet" att förse personer med relevanta språkkunskaper måste fullföljas och att vi har ett ansvar att ställa krav på personer som lär sig svenska. Därför anser hon att minimikrav för svenskt medborgarskap bör vara goda kunskaper i svenska språket och hon föreslår att en lagreglering bör införas angående detta och även en reglering utav på vilket sätt sådana kunskaper (goda kunskaper i svenska språket) bör dokumenteras.

Pourbaix-Lundin (2012) menar att medborgarskap är en reell markering av en djupare relation till Sverige och för att kunna ge uttryck och känna denna djupare relation behöver en individ tala och förstå det svenska språket. Pourbaix-Lundin hänvisar även till andra EU-länder där hon menar att det finns krav på att göra sig förstådd och förstå respektive lands språk för att nå en naturalisering.

Nyckelord vilka går att finna i ovanstående motion är bland annat homogent, mångkulturellt, arbetsmarknaden, språk, invandrare, invandrarfamiljer, svenska samhället, sfi, medborgarskap, språktest, svenska värderingar, kultur.

Motionen i sin helhet går att finna i *bilaga 2* under rubriken bilagor.

7.1.3 Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815

I Björklunds m.fl. motion har fokus legat på tre punkter Björklund m.fl. (L) föreslår i motionen 2017/18:2815.

Första punkten behandlar hur viljan att bli medborgare i Sverige är det yttersta beviset på att en individ vill bli en del av vårt lands framtid och för att för att kunna bli en medborgare vilken kan delta fullt ut i det svenska samhället behövs grundläggande kunskaper i svenska och även om det svenska samhället. Därför föreslår Björklund m.fl. (2017) ett införande av ett språk- och samhällsprov i samband med ansökan om medborgarskap. Syftet med detta språk- och samhällsprov, menar Björklund m.fl. är att tydliggöra vilka principer som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle samt vilka rättigheter och skyldigheter varje individ har i vårt land.

I den andra punkten beskriver Björklund m.fl. (2017) hur många som kommit till Sverige har levt i samhällen vilka präglas av andra värderingar och i samhällen där dessa människor inte kunnat eller vågat förlita sig på staten utan istället har klanen eller en utvidgad familj funnits. Björklund m.fl. skriver även hur många som kommit till Sverige har levt i samhällen där kvinnan ofta anses underordnad mannen.

I den tredje punkten beskriver Björklund m.fl. (2017) hur deltagande i sfi-undervisningen är för lågt och lösningen på detta skulle sänkt etableringsersättning vid ogiltig frånvaro och att ett deltagande i sfi-undervisningen bör vara motprestationen för att få försörjningsstöd.

Nyckelord vilka går att finna i ovanstående utdrag av motionen är bland annat följande medborgare, integration, svenska samhället, språk- och samhällsprov, demokrati, samhällsmedborgare, värderingar, staten, jämställdhet, sfi-undervisningen, försörjningsstöd.

Motionen i sin helhet går att finna i *bilaga 3* under rubriken bilagor.

7.2 Resultatanalys av Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323

Nedan presenteras resultatet av Herrstedts motion 2012/13:Ub323 utifrån valda analysmetoder.

7.2.1 Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv

Här nedan presenteras Herrstedts motion 2012/13:Ub323 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv. Analysen har utgått från Bergström och Boréus (2000) diskursanalysmetod, där fokus ligger på analys av begreppen problem, orsaker till problem och lösningar. Vilket Bergström och Boréus (2000:321) anser vara en lämplig metod för just politiska texter.

Det finns några grundläggande problem i Herrstedts motion 2012/13:Ub323 vilka framhålls i texten. Dessa problem är många stannar kvar i sfi-utbildningen för att behålla sitt försörjningsstöd och Herrstedt anser att detta skickar ut fel signaler. Orsakerna till dessa problem uttrycks relativt implicit och vilket kan tolkas som att många bara deltar i sfi-undervisningen för att få försörjningsstödet och inte för att lära sig svenska språket

vilket, enligt Herrstedt är nyckeln till samhället. Lösningen Herrstedt föreslår för detta problem är att sfi-undervisningen ska ske på samma villkor som övrig vuxenutbildning, det vill säga med rätt till studiestöd och studielån.

I Herrstedts motion 2012/13:Ub323 beskrivs sfi-undervisningen vara lösningen på det problem invandrare och flyktingar har, det vill säga sfi ska ge invandrare och flyktingar en grund för att lära sig det svenska språket vilken Herrstedt ser som nyckeln till ett aktivt samhällsliv och möjlighet till arbete. Här kopplas det svenska språket ihop med aktivt samhällsengagemang samt möjlighet till arbete. Här konstrueras begreppet invandrare som i avsaknad utav något, det vill säga det svenska språket, och lösningsförslaget är deltagande i sfi-undervisningen. Här ses även en motsättning vilket görs mellan invandrare och svenskar (vilka i detta fall tolkas vara de som deltar i övrig vuxenutbildning). Invandrare har en avsaknad av vissa egenskaper vilket övriga inte har. Herrstedt (2012) skriver även att invandraren stannar kvar i sfi-utbildningen för att behålla sitt försörjningsstöd vilket sänder ut fel signaler. Även här konstrueras identiteten invandrare som en individ vilken "stannar kvar i sfi-utbildningen för att behålla sitt försörjningsstöd" (Herrstedt 2012) och lösningen blir att identiteten invandrare bör ha samma villkor som individer vilka studerar inom övrig vuxenutbildning vilket skulle ge identiteten invandrare mer ansvar.

Sammanfattningsvis ges alltså "invandrare" identitetskonstruktion av en individ vilken saknar ansvarskänsla och kunskaper i svenska språket vilken deltar i sfi-undervisningen för att få försörjningsstöd. Här går det att urskilja hur diskursanalysen visar hur frågor om identitet är sammankopplade med vilka institutionella lösningar som finns att tillgå. Den lösning Herrstedt (2012) föreslår förutsätter en viss typ av invandrare. Det går tydligt att se hur maktdimensionen spelar en stor roll i detta, det vill säga diskursen upprätthåller och förändrar maktrelationer. I denna diskurs bestäms synen på invandraren som individer i avsaknad av ansvar och svenska kunskaper vilka deltar i sfi-undervisningen endast på grund av försörjningsstödet. Detta reglerar vad politiken (vilken angår invandrarna) som Herrstedt (2012) föreslår kommer att handla om. Herrstedt står för en politik vilken skiljer mellan svenskar och invandrare, vilket bidrar till en "vi och dem" syn.

Invandrarens handlingsutrymme blir bestämt utav den rådande diskursen vilket står för en diskursiv makt och visar sig i den makthandling Herrstedt (2012) föreslår, det vill säga borttagande av försörjningsstödet. Herrstedt utför även en makthandling i och med sättet hon talar om invandraren, det vill säga att invandrare saknar vissa specifika egenskaper och vad denne tillför och inte tillför samhället. Den identitetskonstruktionen Herrstedt tilldelar gruppen invandrare påverkar deras möjlighet till politisk mobilisering.

Herrstedts motion 2012/13:Ub323 går att tolka utifrån diskurs med litet d och diskurs med stort D (Rosén 2013:70). Diskurs med litet d står för den konkreta språkanvändningen i tal och skrift, vilket i detta fall är hur Herrstedt beskriver invandraren och vilka identiteter hon tillskriver kategorin. Diskurs med stort D står för de resurser och ramverk vi har för att förstå omvärlden, och diskurs med stort D avspeglar i diskurs med litet d. I detta fall är det Herrstedts ramverk och resurser för att tolka världen som utgör hennes språkliga handlingar. Det är därför i hennes språkande handlingar som Diskurser med stort D skapas, reproduceras, förhandlas och motsätts. Det sättet Herrstedt talar om invandrare möjliggör vissa identiteter och vissa problemlösningar. Inom den diskursen Herrstedt presenterar begränsar hon antalet identitetspositioner invandraren har möjlighet att orientera sig emot. De identitetspositioner individer i detta fall har att orientera sig emot är identiteten invandrare vilken är i avsaknad av både ansvarskänsla och svensk kunskaper.

7.2.2 Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323 utifrån ett idé- och ideologianalytiskt perspektiv

Här nedan presenteras Herrstedts motion 2012:13:Ub323 utifrån ett idé- och ideologianalytiskt perspektiv och med hjälp av ingången ideologikritik. Utgångspunkten har varit Bergström och Boréus (2000) metod för ideologikritik och metoden syftar till att problematisera Herrstedts text med hjälp av tre frågor (Bergström & Boréus 2000:307), vilka är följande (1) Hur analyseras relationen mellan sociala klasser? (2) Hur värderas denna relation? (3) Vad föreslår Herrstedt ifråga om hur samhället ska arbeta vilket är av relevans för relationen mellan dessa klasser? Därefter presenteras sammanställningen av dessa tre frågor och en fjärde fråga analyseras utifrån den sammanställningen vilken är (4) Bidrar textens ideologi till att dölja och upprätthålla makt?

Vad gäller fråga (1) uppmärksammar Herrstedt (2012) i sin motion klassrelationen genom att benämna gruppen invandrare som i behov av att lära sig svenska för att kunna delta aktivt i samhället och få möjligheter till arbete. Herrstedt beskriver hur samhället byggs upp av specifika värderingar som i "svenska språket är nyckeln till samhället". Herrstedt nämner inte explicit en annan klass i sin motion, dock skulle de personerna Herrstedt syftar på när hon skriver "övrig vuxenutbildning" kunna gestalta en annan klass än den klassen hon uttryckligen benämner som invandrare och flyktingar.

Vad gäller fråga (2) om hur relationen mellan klasser värderas framgår det i Herrstedts (2012) motion att svenska språket värderas högt och att svenska språket gör det möjligt att delta aktivt i samhället och ger bättre möjligheter till arbete. Dessa värden som Herrstedt beskriver framgår som värden hon inte önskar förändra. Enligt det Herrstedt skriver i sin motion angående att svenska språket öppnar upp för att kunna delta aktivt i samhället, går det att urskilja en monolingvistisk syn på språk där endast det genom det svenska språket går att delta i samhällsliv och arbetsliv. Svenska värderas högt medan andra språk placeras lägre i ett hierarkiskt språkssystem.

När det gäller fråga (3) föreslår Herrstedt (2012) att det svenska samhället ska ta bort försörjningsstöd i sfi-undervisningen och istället ersätta det med studiebidrag och studielån, på detta sätt anser Herrstedt att samhället ska arbeta för relationen mellan klasserna.

Utifrån detta resonemang, det vill säga fråga (1), (2) och (3) kan fråga (4) besvaras. Herrstedt (2012) bidrar i sin motion till att dölja och upprätthålla makt. Herrstedt (2012) påstår i sin motion att gruppen invandrare behöver lära sig det svenska språket eftersom det är nyckeln till ett aktivt samhällsengagemang och till arbetslivet. Herrstedt beskriver hur invandrare stannar kvar i sfi-utbildningen eftersom de vill behålla sitt försörjningsstöd vilket hon anser sänder ut fel signaler. Herrstedt (2012) vill istället att sfi-utbildningen ska gå under samma förutsättningar som övrig vuxenutbildning, detta skulle bidra till mer ansvarstagande hos invandraren och en snabbare studietakt. I Herrstedts motion får det svenska samhället och sfi-utbildningen flera maktfunktioner. Det sättet Herrstedt (2012) beskriver det svenska samhället och svenska språket på är en maktfråga, det vill säga andra konflikter döljs och det synsätt Herrstedt ser på samhälle är det som gestaltar och genomsyrar hennes motion.

7.2.3 Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv

Nedan presenteras Herrstedts motion 2012/13:Ub323 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv som utgår ifrån Bergström och Boréus (2000), Karlssons (2011) och Holmberg och Karlssons (2013) metod kritisk lingvistik/funktionell grammatik med utgångspunkt i transitivitetssystemet. Nedan följer meningar i från Herrstedts motion analyserade utifrån transitivitetssystemet.

“Sfi-undervisningen ska ge invandrare och flyktingar en grund för att lära sig svenska språket” (Herrstedt 2012): En materiell handling där *sfi-undervisningen* är agenten som handlar och *invandrare och flyktingar* är mottagare.

“Personer över 20 år som studerar på gymnasienivå, komvux eller folkhögskola har rätt till studiemedel och studielån” (Herrstedt 2012): En materiell handling där *Personer över 20 år som studerar på gymnasienivå, komvux eller folkhögskola* är agenten som handlar.

“Följden har blivit att många stannar kvar i sfi-utbildning för att behålla sitt försörjningsstöd” (Herrstedt 2012): En materiell händelse där *följden har blivit att många stannar kvar* är mottagare.

I dessa exempel beskrivs Sfi-undervisningen och personer över 20 år som studerar på gymnasienivå, komvux eller folkhögskola som agenter som handlar medan invandrare och flyktingar får ta rollen som mottagare. Bergström och Boréus (2000:200) skriver att om en process beskrivs som en handling innebär det ofta att de som handlar ges ansvar för att något inträffar. I detta fall är det *sfi-undervisningen* som får ta ansvar för att invandrare och flyktingar ska lära sig det svenska språket och *personer över 20 år som studerar på gymnasienivå, komvux eller folkhögskola* är de som tar ansvar och har rätt till studiemedel och studielån.

Följden har blivit att många stannar kvar tolkas som en materiell händelse vilken enligt Bergström och Boréus (2000:200) ofta används ifall skribenten inte vill ta ställning.

Sfi-undervisningen är en agent vilken tar rollen som fysiskt handlande. *Att lära sig svenska* är en materiell handling vilket *öppnar upp för att kunna delta aktivt i samhället och ger bättre möjligheter till arbete*, där *att lära sig svenska* får stå som handlade aktör vilket genererar bättre möjligheter till aktivt samhällsengagemang och möjligheter till arbete.

Sammanfattningsvis går det i Herrstedts motion (2012) att urskilja hur fraserna *Sfi-undervisningen*, *att lära sig svenska*, *följden har blivit att många stannar kvar i sfi-utbildningen*, *personer över 20 år som studerar*, *det borde vara mer rimligt och skapa större incitament till att snabbt lära sig svenska språket* står som förstadedeltagare och enligt Karlsson (2011:27) innebär det att dessa aktörer oftast anses vara viktigare och därför konstrueras som centrala.

7.2.4 Resultatsammanfattning av Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323

Nedan följer en sammanfattning utav de resultat som presenterats kring Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323. Utifrån studiens syfte och frågeställningar går det att se hur Herrstedt (2012) kopplar samman språk och samhällsmedborgare och hur detta tar sig uttryck i en diskurs där invandraren dels beskrivs i avsaknad utav något, det svenska språket och dels som en individ vilken deltar i utbildningen på grund av ekonomisk vinst (försörjningsstödet). Herrstedt kopplar samman språk med samhällsmedborgare och menar att ett kunnande av det svenska språket är en premis för att nå medborgarstatus. Inom denna diskurs erbjuds identiteten invandrare identitetspositionerna invandrare i avsaknad av språk och invandrare som deltar i sfi-undervisningen för att förskaffa sig bidrag. Ingenstans nämner Herrstedt att det finns andra sätt att nå deltagande i ett samhälle. Hon problematiserar inte heller begreppet samhälle eller invandrare.

När det gäller frågeställning 2, *Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?* Går det att se hur Herrstedt (2012) beskriver, identifierar, individer vilka tillägnar sig ett andraspråk som invandrare och flyktingar. Herrstedt antar att dessa identiteter måste ha det svenska språket för att kunna delta aktivt i det svenska samhället och även nå arbetsmöjligheter. Utifrån meningen ”Följden har blivit att många stannar kvar i sfi-utbildning för att behålla sitt försörjningsstöd. Detta skickar ut fel signaler.” (Herrstedt 2012) går det att se hur Herrstedt tillskriver individer vilka tillägnar sig ett andraspråk en identitet vilken konstrueras utav idén invandraren som bidragstagare vilken det behövs ställas krav på.

När det kommer till frågeställning 3, *Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?* Går det i Herrstedts (2012) motion att urskilja hur synen på integration är en envägsprocess vilken riktar sig till invandraren och där ordet integration får stå som synonym till idén om hur invandraren måste förvärva sig det svenska språket för att bli inkluderad i det illusionära svenska samhället. I Herrstedts motion går det att se hur ideologier och diskurser sammankopplas. Ideologin tolkas som en sann epistemologisk plats där den språkliga ideologin materialiseras genom att begreppet språk förstås i det sociala livet, det vill säga svenska är det språk en individ behöver kunna för att komma in i det svenska samhället och på den svenska arbetsmarknaden.

I sin text skapar Herrstedt (2012) diskurser och ideologier.

Även utifrån den syntaktiska analysen går det att se hur Herrstedt (2012) placerar identiteter vilka hon anser vara viktiga som förstadedeltagare. De diskurser vilka skapas utifrån Herrstedts text är då diskurser där invandraren står som mottagare och sfi-utbildningen och det svenska språket står som förstadedeltagare vilka då kan ses som de mest centrala och har till uppgift att vara ansvarshandlande agenter.

7.3 Resultatanalys av de Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298

Nedan presenteras resultatet av Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån valda analysmetoder.

7.3.1 Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv

Här nedan presenteras Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv. Analysmetoden har även här utgått från Bergström och Boréus (2000) diskursanalysmetod, där fokus ligger på analys av begreppen problem, orsaker till problem och lösningar vilket Bergström och Boréus (2000:321) anser vara en lämplig metod för just politiska texter.

De grundläggande problem Pourbaix-Lundin (2012) presenterar i sin motion är hur det svenska språket har rollen som etableringsbarriär och inträde på arbetsmarknaden och hur ett icke förstående av ett språk utgör ett hinder mot att delta i ett lands demokratiska utveckling. Pourbaix-Lundin antyder att det är ett allvarligt samhällsproblem att flyktingar eller invandrare inte lär sig tillräckligt bra svenska. Pourbaix-Lundin menar även att ett centralt problem är de bristande språkkunskaper vilka hon anser förekomma i invandrarfamiljer, det vill säga barnen i invandrarfamiljer lär sig svenska och blir med svenska värderingar och kunskaper om det svenska samhällets normer och kultur medan deras föräldrar fortfarande talar sitt hemlands språk. Pourbaix-Lundin påstår att detta genererar i spänningar, problem och bristande förståelse mellan barn och deras föräldrar eftersom deras normsystem går isär.

Orsakerna till de problem Pourbaix-Lundin (2012) presenterar i sin motion anser hon vara ett icke-kunnande av språk och den svenska kulturen vilket hon tillskriver flyktingar och invandrare.

Lösningen på de ovanstående problem menar Pourbaix-Lundin (2012) skulle vara ett språktest för medborgarskap och hon föreslår även en lagreglering som skulle säkerhetsställa detta. Pourbaix-Lundin skriver även att ett språktest skulle vara lösningen på hur invandrare skulle bli mera aktivt deltagande i sfi-undervisningen. Lösningen skulle även bidra till att invandraren skulle känna en djupare relation till Sverige och för att invandraren ska kunna känna den djupare relation, enligt Pourbaix-Lundin, behöver invandraren kunna tala och förstå det svenska språket.

Pourbaix-Lundin (2012) konstruerar gruppen invandraren som i avsaknad utav något vilket hon anser vara det svenska språket och även avsaknad av svenska värderingar och kunskaper om det svenska samhällets normer och kultur. Pourbaix-Lundin ger även invandrare identitetskonstruktion ansvarslös förälder vilket går att se i hur hon beskriver relationen mellan barn och vuxen i invandrarfamiljen. Hon skriver även att invandraren och dennes tillskrivna icke-kunnande av det svenska språket utgör ett allvarligt samhällsproblem.

Sammanfattningsvis ger Pourbaix-Lundin (2012) invandraren identitetskonstruktionen som en individ vilken är i avsaknad av svenska språkkunskaper, svenska värderingar, svenska normer och ett ansvarsfullt föräldraskap. Invandraren identitetskonstrueras även utifrån att denne skulle vara icke aktiv i sfi-undervisningen, ett samhällsproblem, ha ett normsystem vilket kolliderar med det svenska normsystemet och sakna förmågan att uttrycka en djupare relation till Sverige på grund av bristande språkkunskaper. Med hjälp av diskursanalysen går det att se hur nära dessa frågor om identitet är sammankopplade med det institutionella lösningar Pourbaix-Lundin föreslår för invandraren. Lösningen förutsätter en specifik grupp invandrare och diskursen upprätthåller och förändrar maktrelationer. I denna diskurs tillskrivs invandraren vara ett stort samhällsproblem och lösningen på detta är, enligt Pourbaix-Lundin (2012), ett språktest. Invandrarens handlingsutrymme är litet i diskursen och invandraren kan endast orientera sig emot identiteten invandrare i avsaknad av moraliska egenskaper och bristande språkkunskaper vilket gör denna till ett allvarligt samhällsproblem. Här går det tydligt att se hur Pourbaix-Lundin språkliga handlingar, vilket kommer i uttryck i hennes motion, skapar, reproducerar och vidmakthåller diskurser om invandraren som ett samhällsproblem.

7.3.2 Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett idé- och ideologianalytiskt perspektiv

Här nedan presenteras Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett idé- och ideologianalytiskt perspektiv med ingången ideologikritik. Utgångspunkten har även här varit Bergström och Boréus (2000) metod för ideologikritik och en problematisering av Marietta de Pourbaix-Lundins text sker med hjälp av tre frågor (Bergström & Boréus 2000:307), vilka är följande (1) Hur analyseras relationen mellan sociala klasser? (2) Hur värderas denna relation? (3) Vad föreslår Pourbaix-Lundin ifråga om hur samhället ska arbeta vilket är av relevans för relationen mellan dessa klasser? Därefter presenteras sammanställningen av dessa tre frågor och en fjärde fråga analyseras utifrån den sammanställningen vilken är (4) Bidrar textens ideologi till att dölja och upprätthålla makt?

När det gäller fråga (1) uppmärksammar Pourbaix-Lundin (2012) i sin motion relationen mellan klasserna genom att beskriva invandraren som ett samhällsproblem vilket beror på att de saknar kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället och dess värderingar och normsystem. Pourbaix-Lundin nämner även invandrarfamiljen och sätter denna i relation till den svenska familjen. Även medborgarskap behandlas i Pourbaix-Lundins motion. Pourbaix-Lundin nämner inte explicit en annan klass i sin motion, men implicit går det att tolka att den klass som får stå som motsättning mot invandrarclassen är den svenska individen vilken är delaktig i samhället och förstår svenska och har kunskap om svenska samhället och dess påstådda värdering- samt normsystem.

Vad gäller fråga (2) vilken handlar om hur relationen mellan klasserna värderas, värderas det svenska språket högt samt svenska värderingar och normsystem. Pourbaix-Lundin (2012) ämnar inte vilja förändra dessa värderingar utan vill istället säkerhetsställa dessa genom ett språktest. De uttryck Pourbaix-Lundin använder i sin motion, det vill säga "delaktighet i samhället", "ett lands demokratiska utveckling", "svenska värderingar" och de uttryck hon uttrycker stå i vägen för dessa mål "samhällsproblem", "normsystem kolliderar" och "sitt hemlands språk" gestaltar en konsensusinriktad grundideologi där det svenska, både språk, normer och värderingar ses som den självklara ideologin.

När det kommer till fråga (3) så föreslår Pourbaix-Lundin (2012) ett språktest som lösning för hur samhället ska arbeta för att relationen mellan klasserna.

Utifrån detta resonemang, det vill säga fråga (1), (2) och (3) kan fråga (4) besvaras. Pourbaix-Lundins (2012) motion bidrar till att dölja och upprätthålla makt. Pourbaix-Lundin lyfter fram den sociala klassbakgrundens betydelse i sin motion i och med att hon beskriver invandrare bristande svensk kunskaper som ett samhällsproblem. I Pourbaix-Lundins motion framförs en viss syn på vad som enligt henne utmärker det svenska

samhället och det är svenska värderingar och normsystem samt att de som ingår i det svenska samhället måste kunna tala och förstå god svenska. Det ligger nära till hand att tolka Pourbaix-Lundins synsätt i hennes motion som att det är invandraren själv som är orsaken till samhällsproblemen i samhället eftersom hon skriver att invandrarens avsaknad av svenska värderingar och svensk-kunskaper är ett samhällsproblem och att invandrarfamiljens bristande språkkunskaper bidrar till problem och bristande förståelse mellan barn och förälder. I Pourbaix-Lundins motion får det svenska samhället och språket hon föreslår maktfunktioner vilket påverkar klassen invandrare och det sättet Pourbaix-Lundin beskriver det svenska samhället och svenska språket på utgår från ett maktperspektiv där andra konflikter döljs och synsättet, ideologin, Pourbaix-Lundin ser på samhället genomsyrar hennes motion.

7.3.3 Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv

Nedan presenteras Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv vilken utgår ifrån Bergström och Boréus (2000) och Karlssons (2011) metod kritisk lingvistik med utgångspunkt i transitivitetssystemet. Nedan följer meningar i från Pourbaix-Lundins motion analyserade utifrån transitivitetssystemet.

“Bristande språkkunskaper är ett bekymmer i invandrarfamiljer.” (Pourbaix-Lundin 2012): En materiell handling där *bristande språkkunskaper* är agenten som handlar och *invandrarfamiljer* är mottagare.

“Föräldrarna tittar på tv från hemlandet, läser tidningar från hemlandet, umgås med landsmän och lever kvar i hemlandets kultur och normsystem” (Pourbaix-Lundin 2012): En materiell handling där *föräldrarna* är agenten som handlar och mottagare är de aktiviteter föräldrarna utför det vill säga *tv från hemlandet, läser tidningar från hemlandet, umgås med landsmän och lever kvar i hemlandets kultur och normsystem*.

“Nyckeln till framgång i det nya landet är språket” (Pourbaix-Lundin 2012): En mental process där Pourbaix-Lundin projicerar sina tankar i processen, det vill säga *Nyckeln till framgång i det nya landet* står som central förstadeltagare och *språket* är mottagare.

“Vår skyldighet att förse personer med relevanta språkkunskaper måste fullföljas.” (Pourbaix-Lundin 2012): En materiell handling där *Vår skyldighet att förse personer med relevanta språkkunskaper* står som förstadeltagare och är därför det centrala.

I ovanstående meningar går det att se hur Pourbaix-Lundin (2012) framställer invandrare, bristande språkkunskaper och invandrarföräldrar som förstadeltagare och hur det i de processerna kopplas samman med omständigheter som bekymmer och hemlandets kultur och normsystem. I de meningar där Pourbaix-Lundin behandlar det svenska samhället och det svenska språket är förstadeltagarna beskrivna som bland annat nyckeln till framgång, vi har ett ansvar, vår skyldighet etcetera och dessa kopplas samma med omständigheter som relevanta språkkunskaper, språket, bryta utanförskapet etcetera. Utifrån detta resonemang går det att urskilja ett mönster som Pourbaix-Lundin använder där processerna hon väljer antyder något om hennes vinkel och perspektiv. Pourbaix-Lundin väljer ofta materiella processer vilket enligt Karlsson (2011:26) ger uttryck för en förändring i den yttre världen.

7.3.4 Resultatsammanfattning av Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298

Nedan följer en sammanfattning utav de resultat som presenterats kring Marietta de Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298.

Utifrån studiens syfte går det att urskilja hur Pourbaix-Lundin (2012) i sin motion kategoriserar invandraren efter begrepp som språkkunskaper, kulturmönster, delaktighet i samhället, invandrarens normsystem kontra det svenska normsystemet. Pourbaix-Lundin kategoriserar även invandraren i och med hennes beskrivning av invandrarfamiljen kontra den svenska familjen. När det kommer till frågeställning 1 *Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare?* går det att se hur Pourbaix-Lundin (2012) kopplar samman en individs kunnande av ett språk, en institutionell lösning det vill säga ett språktest för att nå en naturalisering och på så sätt nå identiteten samhällsmedborgare. Denna diskurs kräver en specifik grupp invandrare som Pourbaix-Lundin (2012) tillskriver epitet som samhällsproblem i och med ett icke-kunnande av svenska samt ett annorlunda normsystem än det svenska. I diskursen som samhällsmedborgare är det, enligt Pourbaix-Lundin, givet att en individ måste kunna prata svenska och ha förståelse för det svenska normsystemet och dess kultur. Pourbaix-Lundin gestaltar i sin motion en konsensusinriktad grundideologi där den diskursen gestaltar svenska, svenska normer och svenska värderingar som det självklara.

Gällande frågeställning 2, *Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?* går det att se hur Pourbaix-Lundin (2012) beskriver individer vilka tillägnar sig ett andraspråk med identitetskonstruktionen invandrare. Hon tillskriver identiteten invandrare som en

individ vilken är i avsaknad av det svenska språket, svenska värderingar och kunskaper om det svenska samhällets normer och kultur. Hon ger även invandraren identitetskonstruktionen ansvarslös förälder genom sättet hon beskriver relationen mellan barn och vuxna i invandrarfamiljen.

När det kommer till frågeställning 3, *Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk*, går det i Pourbaix-Lundins motion (2012) att se hur hon förespråkar språktestideologi där diskurser vilka är grundade på ideal som förespråkar nationell samhörighet och social och språklig homogeneism dominerar. Pourbaix-Lundins motion och hennes förslag till ett språktest kan ses som en manifestation av en språktestsideologi eftersom hon vill kunna korrelera en individs kunskaper i ett språk och kunskaper i en kultur för att nå medlemskap i det svenska samhället.

7.4 Resultatanalys av Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815

Nedan presenteras resultatet av Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815 utifrån valda analysmetoder.

7.4.1 Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv

Här nedan presenteras Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv.

De grundläggande problem Björklund m.fl. (2017) presenterar i sin motion är främst ett för lågt sfi-deltagande, avsaknader av grundläggande kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället, integrationsproblem och tydliggörande av demokratiska principer. Orsakerna till dessa problem anser Björklund m.fl. vara att personer som kommer till Sverige har levt i länder där andra värderingar och jämställdhetsprinciper varit annorlunda än de svenska. Björklund m.fl. menar även att en orsak till ett lågt sfi-deltagande kan beror på att invandraren vill åta etableringsbidraget och implicit antyder Björklund m.fl. att orsaken till att invandraren går på sfi är att denne vill åta pengarna och inte svenskkunskaperna, detta går implicit att se i denna mening "Att delta i sfi ska vara en relevant motprestation för att få försörjningsstöd" (Björklund m.fl. 2017).

Lösningen på ovanstående problem, anser Björklund m.fl. (2017) vara ett språk- och samhällsprov i samband med ansökan om medborgarskap och att en individs deltagande i sfi-undervisningen ska stå som motprestation för att få försörjningsstöd.

Björklund m.fl. (2017) identitetskonstruerar invandraren utifrån att denna grupp behöver ett språk- och samhällsprov för att förstå vilka principer som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle. Invandraren gestaltas även utifrån att denne kommer ifrån ett land som har andra värderingar än det svenska samhället och ofta är mannen överordnad kvinnan. Jan Björklund m.fl. tillskriver även invandraren specifika egenskaper som framkommer i att denne behöver försörjningsstödet som en motprestation för sitt aktiva deltagande i sfi-undervisningen.

Sammanfattningsvis är alltså invandrare, enligt Björklund m.fl. (2017) en individ vilken behöver ett språk- och samhällsprov för att kunna integreras i vårt svenska samhälle och på så sätt nå en naturalisering. Invandraren behöver även, menar Björklund m.fl. ta del av den liberala integrationspolitiken för att kunna ta till sig de liberala och demokratiska värderingar vilka präglar Sverige. Invandraren behöver även en motivation i sitt språktilläggande av det svenska språket vilket enligt Björklund m.fl. bör vara försörjningsstödet. De institutionella lösningarna Björklund m.fl. föreslår är alltså ett språk- och samhällsprov för medborgarskap samt försörjningsstöd i motprestation för aktiva sfi-studier. För denna lösning behövs en specifik grupp vilken Björklund m.fl. skapar inom denna diskurs. Denna diskurs upprätthåller och förändrar maktstrukturer.

7.4.2 Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 utifrån ett idé- och ideologikritiskt perspektiv

Nedan följer Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 granskat utifrån ett idé- och ideologianalytiskt perspektiv och ingången ideologikritik. Också här, som med de två föregående motionerna, är utgångspunkten Bergström och Boréus (2000) metod för ideologikritik och en problematisering kring Björklunds m.fl. text utförs med hjälp av tre frågor (Bergström & Boréus 2000:307), vilka är följande (1) Hur analyseras relationen mellan sociala klasser? (2) Hur värderas denna relation? (3) Vad föreslår Björklund m.fl. ifråga om hur samhället ska arbeta vilket är av relevans för relationen mellan dessa klasser? Därefter presenteras sammanställningen av dessa tre frågor och en fjärde fråga analyseras utifrån den sammanställningen vilken är (4) Bidrar textens ideologi till att dölja och upprätthålla makt?

Vad gäller fråga (1) uppmärksammar Björklund m.fl. (2017) i motionen relationen mellan klasserna genom att beskriva samhällsgruppen "invandrare" och skillnader i sociala bakgrunder lyfts fram i och med att en integrationsprocess och ett språk- och samhällsprov behövs eftersom invandraren behöver få tydliggjort för sig vilka principer som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle. Björklund m.fl. beskriver en skillnad mellan man och kvinna, där kvinnan är underordnad mannen. Den klass som implicit får stå som den andra klassen i Björklunds m.fl. motion är den svenska samhällsklassen.

När det kommer till fråga (2) värderas relationen mellan invandrare och svenskar, enligt Björklunds m.fl. (2017) motion ojämlikt. Invandrare beskrivs i avsaknad utav något som klassen svenskar ska hjälpa denna grupp med att rätta till. Uttryck som "integrationsprocess" "medborgarskap" "språk- och samhällsprov" "demokratiska värderingar som präglar vårt land (Sverige)" "Ofta anses kvinnan underordnad mannen (tillskrivs invandrargruppen)" beskriver och värderar relationen mellan dessa två grupper.

Vad gäller fråga (3) så föreslår Björklund m.fl. (2017) ett språk- och samhällsprov samt försörjningsstöd i motprestation mot aktivt sfi-studerande som lösning på hur samhället ska arbeta för relationen mellan klasserna invandrare och svensk.

Utifrån ovanstående resonemang, det vill säga fråga (1), (2) och (3) kan fråga (4) besvaras. Det förslag som föreslås i Björklunds m.fl. (2017) motion och den ideologi som presenteras där bidrar till att dölja och upprätthålla makt. Detta genom att Björklund beskriver samhället och hur detta byggs upp av vissa enligt honom grundläggande "principer som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle" (Björklund m.fl. 2017). I Björklunds m.fl. motion framförs en viss syn på vad som utmärker det svenska samhället och i och med detta synsätt döljs andra synsätt.

7.4.3 Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv

Nedan presenteras utdrag ur Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815 utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv. Nedan följer meningar ifrån Jan Björklunds motion analyserade utifrån transitivitetssystemet (Karlsson 2011:22, Holmberg & Karlsson 2013).

"Vi vill därför införa ett språk- och samhällsprov i samband med ansökan om medborgarskap" (Björklund m.fl. 2017): En materiell handling där *Vi* är agenten och ett *språk- och samhällsprov i samband med ansökan om medborgarskap* är mottagare. *Vi* i denna mening antas syfta på Jan Björklund m.fl. och *ett språk- och samhällsprov i samband med ansökan om medborgarskap* antas syfta på identitetskonstruktionen invandrare vilka är i behov av ett språktest. *Vi* intar förstadedeltagarpositionen vilket är det centrala i processen. Enligt Karlsson (2011:27) är de förstadedeltagarna i en text som antas vara viktigare än de andra.

"Ett språk- och samhällsprov syftar till att tydliggöra vilka principer som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle" (Björklund m.fl. 2017): Här intar *Ett språk- och samhällsprov* förstadedeltagarpositionen och kan ses som en verbal process vilken påverkar andra deltagare. Den handlade agenten är *språk- och samhällsprovet* och mottagaren är *principerna som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle*. Mottagaren indirekt är invandraren vilken enligt Jan Björklund är mottagaren för språktestet.

Enligt Bergström och Boréus (2000:200) är ett av syftena i den kritiskt lingvistiska syntaxanalysen att kunna ställa den analyserade textens syntax mot andra sätt att beskriva samma skeende. I ovanstående mening "Ett språk- och samhällsprov syftar till att tydliggöra vilka principer som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle" går det att urskilja en nominalisering där verb och adjektiv har bytts ut mot substantiven *demokratiska, sekulära och jämställda samhälle*. I och med denna nominalisering kan ibland vissa deltagare inte synas i processen (Bergström & Boréus 2000:201). I denna mening utelämnas ett explicit nämnande av de individer vilka Folkpartiet vill ska genomföra ett språk- och samhällsprovet.

"Att delta i sfi ska vara en relevant motprestation för att få försörjningsstöd." (Björklund m.fl. 2017): En materiell handling vilken påverkar någon fysiskt, i detta fall invandraren. *Att delta i sfi* är agenten och de påverkas av handlingen är invandraren.

I ovanstående exempelmeningar går det att se hur Björklund m.fl. (2017) använder språkets syntax för att koppla vissa typer av processer till specifika deltagare och omständigheter.

7.4.4 Resultatsammanfattning av Björklunds m.fl. (L) motion 2017/18:2815

Nedan följer en kortare sammanfattning utav de resultat som framkom vid analysen utav Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815. Utifrån resultatet av Björklunds m.fl. motion och studiens syfte går det att se hur motionen kategoriserar och identitetskonstruerar individer vilka tillägnar sig ett andraspråk. Björklund m.fl. kategoriserar individer vilka tillägnar sig ett andraspråk genom att skriva att personer vilka kommer till Sverige har levt i andra länder där andra värderingar och jämställdhetsprinciper varit annorlunda och även hur mannen anses vara överordnad kvinnan.

Björklund m.fl. (2017) kopplar samman diskurser kring språk och samhällsmedborgare och skapar en diskurs där invandraren behöver en institutionell lösning för att nå ett medborgarskap samt en institutionell lösning för att aktivt delta i sfi-undervisningen vilket då är försörjningsstödet vilket ska regleras i motprestation för aktiva sfi-studier. Identitetskonstruktioner av identiteten invandrare syns i och med beskrivningar av invandraridentiteten som i avsaknad grundläggande kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället, annorlunda värderingar än de svenska värderingarna, ett implicit uttryckande av att invandraren vill åt etableringsbidraget, identiteten invandrare behöver ett språkprov för att integreras i det svenska samhället. Denna diskurs där språk kretsar kring specifika identitetsbeskrivningar och medel för att nå en naturalisering låser fast invandraren i en specifik position där handlingsmöjligheterna är begränsade och upprätthåller maktstrukturer.

När det kommer till frågeställning 3 *Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?* går det i Björklunds m.fl. (2017) motion att urskilja en språktestideologi där diskurser kring språk och samhällsmedborgare, vilka domineras av nationell samhörighet samt en homogeniserad syn på språk, dominerar.

Björklund m.fl. (2017) använder språkets syntax för att koppla vissa typer av processer till specifika deltagare och omständigheter.

8 Diskussion

Detta avsnitt är indelat i fyra underkategorier vilka är metodreflektion, resultatdiskussion, kritisk reflektion samt förslag till framtida forskning.

8.1 Metodreflektion

Studiens övergripande syfte har varit att bidra med kunskap om hur kategoriseringar och identitetsbegrepp skapas i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk. De mer specifika syftena har dels varit att undersöka vilka diskurser riksdagsmotioner kopplar samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare, dels att undersöka vilka identitetskonstruktioner individer som tillägnar sig ett andraspråk ges och dels utreda vilka språkliga ideologier som går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer som tillägnar sig ett andraspråk.

Studiens empiri utgjordes av innehåll i riksdagsmotioner med utgångspunkt i diskursanalys, idé- och ideologianalys och syntaxanalys. Grundvalen har varit att använda tre analysmetoder för att ge studien validitet och reliabilitet då de tre analysmetoderna opererar på olika nivåer. Om tidsramen för denna studie tillåtit hade flera riksdagsmotioner analyserats för att nå en mer generaliserbarhet kring ämnet. Att välja riksdagsmotioner utifrån olika partier har varit ett medvetet val med syfte att undersöka om motioner ifrån olika partier skiljer sig åt utifrån studiens frågeställningar.

Med koppling till syftet har studien fokuserat på de delar i riksdagsmotionerna vilka behandlar de områden studien syftar svara på.

8.2 Resultatdiskussion

Följande avsnitt presenterar resultatet av studien i relation till studiens syfte och frågeställningar. I avsnittet behandlas analys av resultat vilket bygger på de resultat som presenterats i avsnitt sju och i tidigare forskning som presenterades i avsnitt fyra samt det material som är kopplat till tidigare studier i avsnitt fem samt det som presenterats i bakgrund i avsnitt ett.

8.2.1 *Analys av data*

Insamlad data från riksdagsmotionerna har analyserats utifrån olika underteman för att nå svar på studiens syfte och frågeställningar, dessa underteman utgörs av de tre inledande frågeställningarna som presenterades i avsnitt 2.

8.3 Resultatdiskussion av Herrstedts (SD) motion 2012/13:Ub323

Följande avsnitt samt underrubriker behandlar resultatdiskussion av Herrstedts motion 2012/13:Ub323.

8.3.1 *Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare?*

Resultatet av analysen utav Herrstedts motion 2012/13:Ub323 visar att motionen kopplar samman språk och samhällsmedborgare och att detta tar sig uttryck i en diskurs där invandraren dels gestaltas som i avsaknad utav något vilket i detta fall är det svenska språket och dels beskrivs som en individ vilken deltar i sfi-utbildning på grund av ekonomisk vinst. Herrstedt sammanlänkar språk med samhällsmedborgare och utifrån det går det att se hur det svenska språket får rollen som markör för att nå en naturalisering.

Enligt Bourdieu (1994:84) bör frågor vilka har att göra med makt och då specifikt byråkrati och statsmakter granskas utifrån ett metodologiskt angreppssätt, vilket har till uppgift att igenom de förgreppsliga föreställningar och förutsättningar vilka aldrig framställs som teser eftersom de ses som så självklara teser att de inte behöver ifrågasättas. Enligt Bourdieu måste ett epistemologiskt ifrågasättande ske och inte bara en politisk granskning. När denna teori appliceras på Herrstedts (2012) motion urskiljs ett epistemologiskt antagande där Herrstedt utgår från specifik sanning och kunskapsstolkning. I meningen "svenska språket är nyckeln till samhället" (motion 2012/13:Ub323) går det att ifrågasätta Herrstedts tolkning av begreppen svenska språket och samhället, vilken epistemologisk sanning utgår hon från här? Är det en epistemologisk sanning att en individ behöver ett språk för att bli en samhällsmedborgare?

Den syn på språk Herrstedt (2012) uttrycker i sin motion är knutet till en specifik nationell och geopolitisk sfär, där Herrstedt tillskriver sfi-utbildningen makten att kontrollera, fostra och disciplinera individer vilka tillägnar sig ett andraspråk och som Herrstedt beskriver som invandrare. Herrstedt nämner att svenska språket är nyckeln till det svenska samhället, men nämner ingenting om att individens, invandrarens behövighet av lingvistiska resurser. Språk kopplas samman med samhällsmedborgare. Det går även att se hur Herrstedt kopplar samman språk, samhällsmedborgare och försörjningsstöd när hon implicit uttrycker sin oro över att invandrare stannar kvar inom sfi- utbildning på grund av försörjningsstödet. Herrstedt föreslår istället att samma regler vilka gäller för övrig vuxenutbildning även ska gälla invandrare och sfi-utbildning, vilket betyder att försörjningsstödet tas bort och ersätts med studielån och studiemedel. Här skapas en diskurs vilken sammanbinder språk och samhällsmedborgare med bidragstagande. Invandraren placeras in i diskursen bidragstagande och Herrstedt sammanbinder en relation mellan språk, samhällsmedborgare och ett icke-fuskande.

Herrstedt (2012) ger språk den essentiella markören för inkludering och exkludering från det illusionära svenska samhället och förmågan att vara en samhällsmedborgare. Denna markör bildar en ikonisk gräns, vilket också tas upp av Milani (2008), denna gräns konstrueras av bristen på svenska vilket bildar en gränsdragning mellan invandrare och svenskar. Denna gräns framträder både på språklig nivå men även i en annan domän, den moraliska domänen där invandrare moraliska egenskaper sätts i relation med svenskar, i detta fall handlar det om försörjningsstödet. Herrstedt uttrycker sin oro över att invandrare stannar kvar i sfi-utbildningen för att få försörjningsstöd och menar att sfi-utbildningen bör innefattas av samma regler som övrig vuxenutbildning. Här skapas en gränsdragning mellan invandrare och svenskar och språket får stå som bärande roll, vilket även framträder inom den moraliska agendan där invandrare beskrivs i avsaknad utav språk och moraliskt underlägsna och för att nå diskursen samhällsmedborgare behöver invandraren tillägna sig svenska inom sfi-utbildningen som inte ska generera försörjningsstöd. Resultatet pekar även på det som Milani (2008) tar upp gällande den dikotomi som skapas på en lingvistisk nivå och hur detta projiceras på andra domäner som ekonomiska och moraliska. Milani beskriver orsakssamband vilka förekommer i kontrastpar som innehavande/saknad av moralitet och detta går att se i Herrstedts (2012) motion; där den påstådda kunskapen om det svenska språket och innehavande och saknaden av moralitet kan förstås som semiotiska resurser vilka används för att konstruera gruppidentiteter i diskurser. I den diskurs Herrstedt skapar i sin motion likställs det svenska språket med samhällsmedborgare och samhällsmedborgare ses utifrån språkliga och moraliska semiotiska resurser.

Herrstedts motion går även att se utifrån Milanis (2008) beskrivning av Bourdieus (1991) teorier kring begreppet habitus och nationaliteten. Herrstedt (2012) beskriver den svenska nationaliteten som en produkt av upprepande handlingar, i detta fall ett lärande av svenska språket och den svenska moraliteten för att nå statusen samhällsmedborgare. Herrstedt upprätthåller den svenska nationaliteten genom den lingvistiska metod hon använder där hon skapar en imaginär homogen svensk normbild. Detta skapar en nationalidentitet, en samhällsmedborgare vilken reproduceras kontinuerligt så länge en specifik, språklig, etnisk och kulturell gemensamhet bildar en normbild och detta betyder att vissa individer kommer att stängas ute från den illusionära nationalstaten.

Utifrån Blommaerts (2001) teorier kring diskurs och kontext och studiens resultat går det att se hur Herrstedts motion (2012) bör betraktas utifrån de sociala och ojämna fördelningar av lingvistiska kommunikativa resurser, där den kontext vilken motionen utgår ifrån inte går att separera från diskursen. Herrstedts motion är utifrån detta resonemang skriven av en individ vilken ingår i den etniskt svenska gruppen med språkkunskaper i det svenska språket och därav kategoriserad utifrån identiteten svensk. Denna kategori innehar lingvistiska kommunikativa resurser vilket i sin struktur är förutbestämda utanför talaren, där diskursen är ett socialt objekt där lingvistik som används karaktäriseras av sociala, politiska kulturella och historiska förutbestämda omständigheter. I resultatet av analysen av Herrstedts motion måste ett maktperspektiv anläggas där vikt läggs vid osynliga, hegemoniska och normaliserade strukturer vilka finns både i språket och genom språket, det vill säga i vilken kontext återfinns den diskurs som Herrstedts motion skapar.

8.3.2 Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?

Resultatet av analysen av Herrstedts motion 2012/13:Ub323 visar att motionen ger individer som tillägnar sig ett andraspråk identitetskonstruktionen invandrare och flyktingar. Herrstedt (2012) inleder sin motion med ”Sfi-undervisningen ska ge invandrare och flyktingar...” därefter benämner Herrstedt invandraren med epitetet ”många” alternativt utelämnar subjektet och använder subjektsfyllnad som ”det”. Identitetskonstruktionen invandrare och flyktingar tillskrivs identiteter vilka bygger på inlärandet av det svenska språket för att aktivt kunna delta i det svenska samhället samt inträde på arbetsmarknaden. Även avsaknad av moraliska egenskaper tillskrivs identitetskonstruktionen invandrare och flyktingar.

Herrstedt (2012) utgår även här ifrån en imaginär epistemologisk sanning där hon kategoriserar personer efter invandrare och svenskar. I motionen uttrycks inte explicit vad som definierar identiteten invandrare utan det som implicit går att tolka är att en invandrare behöver lära sig det svenska språket samt lära sig moraliska egenskaper vilka utgår ifrån en epistemologisk utgångspunkt där det svenska och svenska normer gestaltas som normen. I Herrstedts motion skapas ett problem, vilket är brist på språkkunskaper och avsaknad av moraliska egenskaper och utifrån detta skapar Herrstedt en specifik målgrupp som är ämnad för den lösning Herrstedt föreslår för det problemet hon skapat. Lösningen är att invandraren, vilken har givits identitetskonstruktionen saknad av språkkunskaper samt saknad av moraliska egenskaper, måste delta i sfi-undervisningen och lösningen på det moraliska problemet är att ta bort försörjningsstödet så ett icke moraliskt fuskande kan stoppas.

Som Rosén (2013) poängterat i sin avhandling koopererar språkideologier och sociala kategoriseringar och bildar orättvisor i samhället och detta går att se när en individ tillskrivs identiteten invandrare. Identiteten invandrare likställs i detta fall med bristande kunskaper i det svenska språket och detta genererar ett synsätt vilket befäster monolingvistiska uppfattningar där språk, människor och nation sammanlänkas. I resultatet ses även det som Block (2014:48) skriver om när det gäller språklig identitet och det är diskussionen kring uppnådd eller bebodd subjektpositionering kring ett specifikt språkbruk och vilka semiotiska beteenden som återfinns i normföreställningar. I Herrstedts motion tillskriver hon invandraren en specifik identitet och subjektplacerar denne inom ett specifikt språkbruk vilket hon tillskriver specifika semiotiska beteenden.

Resultatet visar även det som Rosén (2013:162) fann i sin avhandling gällande tillgång till specifika identiteter. I Herrstedts (2012) motion ges invandraren bara ett antal identitetspositioner att orientera sig mot och vissa identitetspositioner är reserverade för andra identitetskonstruktioner vilka endast implicit antyds i Herrstedts motion. De identitetspositioner invandraren ges tillgång till är en identitet vilken är konstruerad utifrån avsaknad av svenska, avsaknad av moraliska egenskaper och avsaknad av ansvar. Identitetspositionen svensk och flerspråkig berörs inte i Herrstedts motion.

8.3.3 Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?

Resultatet av analysen av Herrstedts motion 2012/13:Ub323 visar att språkliga ideologier går att urskilja i dessa. De språkliga ideologier vilka går att urskilja är synen på integration som en envägsprocess vilken riktar sig till invandraren, där begreppet integration likställs med idén om hur invandraren måste tillgodose sig det svenska språket för inkludering i det svenska samhället. I Herrstedts motion sammankopplas ideologier och diskurser och ideologin kan tolkas som en antagen epistemologisk plats där en språklig ideologi materialiseras genom att begreppet språk förstås i det sociala livet, då motion beskriver svenska som det språk en individ behöver i samhälle och på arbetsmarknad.

Milani (2008) hävdar att text är ett mycket kraftfullt och essentiellt semiotiskt uttryck som uppkommer i social interaktion mellan individer och denna tes stämmer med denna studies resultat och denna motion. Den språkliga ideologi Herrstedts (2012) motion gestaltar är en konstellation av essentiella och samhällseliga normgivande föreställningar, vilka går att relatera till vissa perspektiv av social verklighet. Detta går att teoretisera utifrån Blommaert och Verschuerens (1994:356) forskning och deras metodangrepp vid studier av språkets roll i europeiska nationalistiska ideologier. För det första innehar Herrstedts (2012) motion en status av en mainstream publikation eftersom den presenterats i riksdagen och går att läsa på riksdagens hemsida och har en läsekrets med olika målgrupper. För det andra är motionen av en specifik karaktär vilken påverkar de konklusioner som går att dra utifrån den. För det tredje är det implicita ramverk och referenser vilken visas i Herrstedts motion en sammantagning av den världsbild den typen av text är förankrad i. Herrstedt är oförmögen att på ett helt explicit sätt uttrycka vad hon vill förmedla och hennes motion lämnar implicita antaganden vilka förutsätter att hennes läsare delar samma ramverk. På detta sätt går det att i Herrstedts motion implicit urskilja vilka ramverk och referenser som bildar den (språkliga) ideologi hon syftar till. Blommaert och Verschueren (1994) menar även att det sätt vilket språket tar som roll i nationalistiska ideologier är i kluster som korresponderar till begrepp som ”naturliga”. Språket i Herrstedts (2012) motion kan tolkas på detta sätt, där det naturliga är svenskan som måste bevaras och detta genom att invandrare och flyktingar måste lära sig svenska. Dessa språkliga klusters funktion är att skapa kulturella och etniska ramverk och referenser.

8.3.4 Hur är motionen skriven utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv?

Utifrån resultatet av analysen av Herrstedts motion (2012/13:Ub323) framgick det att den utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv placerar vissa deltagare som förstadedeltagare i satsen. Dessa förstadedeltagare har en gemensam nämnare vilka är de som manifesterar svenskhet och institutionella

lösningar, det går att se i följande exempel på förstadedeltagare *sfi-undervisningen, att lära sig svenska, följden har blivit att många stannar kvar i sfi-utbildningen, personer över 20 år som studerar, det borde vara mer rimligt och skapa större incitament till att snabbt lära sig det svenska språket*. Enligt Karlsson (2011:27) är det den aktör som innehar plats som förstadedeltagare mer central i processen än andra. När resultatet av Herrstedts (2012) motion analyseras utifrån detta går det att se hur hon placerat specifika aktörer som förstadedeltagare och på så sätt konstruerat dessa som centrala i processen. Enligt Bergström och Boréus (2000:197) är ett beskrivande av ett specifikt skeende i en text valt utifrån en specifik modell vilket anlägger ett perspektiv på världen. Detta går tydligt att se i Herrstedts motion och speciellt när ett annat perspektiv anläggs på meningar i motionen, exempelvis följande mening ”Sfi-undervisningen ska ge invandrare och flyktingar en grund för att lära sig svenska språket som är nyckeln till samhället.” Här står som synens Sfi-utbildningen som aktör i processen vilken utför en materiell handling. Ifall ett annat perspektiv anläggs på samma mening skulle den kunna se ut så här “ Invandrare och flyktingar ska ges möjlighet att tillägna sig svenska språket.” Här är inte längre sfi-undervisningen aktör utan istället är aktören invandrare och flyktingar. Utifrån resultatet av Herrstedts motion utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv går det att se ett mönster hur och vilka hon väljer att placera som förstadedeltagare i processen.

8.4 Resultatdiskussion av Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298

Följande avsnitt samt underrubriker behandlar resultatdiskussion av Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298.

8.4.1 Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare?

Resultatet av analysen av Pourbaix-Lundins (M) motion 2012/13:Sf298 visar hur denna sammankopplar en individs kunnande av ett språk med en institutionell lösning, ett språktest för naturalisering och därav ett nående av statusen samhällsmedborgare. Denna diskurs behöver en specifik grupp individer, vilka Pourbaix-Lundin (2012) benämner som invandrare samt tillskriver epitet som samhällsproblem i och med ett påstått ickekunnande av svenska och ett annorlunda normsystem än det svenska. I diskursen som samhällsmedborgare är det enligt Pourbaix-Lundin ett faktum att en individ behöver kunna tala svenska och ha en förståelse och kunskap kring det svenska normsystemet och den svenska kulturen. I motionen gestaltas en diskurs vilken kräver kunskap kring svenska språket, svenska normer och svenska värderingar för att genom ett språktest nå epitetet samhällsmedborgare.

I diskursen vilken skapas i Pourbaix-Lundins (2012) motion när det gäller språk och samhällsmedborgare erbjuds invandraren endast ett fåtal kategorier att positionera sig emot. Rosén (2013:162) beskriver i sin avhandling hur de sfi-deltagare hon studerat vid ett lärcentrum positionerade sig i förhållande till de kategoriseringar de erbjöds inom diskursen och hur dessa individer kunde förhandla om dessa i interaktion med varandra. I resultatet av analysen av Pourbaix-Lundins motion erbjuds endast kategorin invandraren vilken är tillskriven en rad egenskaper, i och med att detta är en motion där ingen egentlig fysisk förhandling äger rum är Pourbaix-Lundins motion en stark makthandling där invandraren utsätts för tillskrivanden den inte kan förhandla om. Pourbaix-Lundins lingvistiska handlingar vilket gestaltas i hennes motion skapar, reproducerar och vidmakthåller diskurser om invandraren som ett samhällsproblem.

Utifrån Bourdieus (1994:84) teorier kring det epistemologiska sanningens ifrågasättande och resultatet av analysen av Pourbaix-Lundins (2012) motion går det att urskilja hur Pourbaix-Lundin i sin motion skapar en epistemologisk sanning där diskurser vilka ses som självklara dominerar. Uttrycket “Nyckeln till framgång i det nya landet är språket” är baserat på en diskurs där språk tar rollen som det essentiella vilken en individ behöver tillägna sig för att bli samhällsmedborgare.

Utifrån Blommaert (2001:28) diskussion kring diskurs och kontext och resultatet av analysen av Pourbaix-Lundins (2012) motion går det att urskilja hur den diskurs som gestaltas i motionen står som ett objekt där den lingvistik vilken används karaktäriseras politiska, kulturella, sociala och historiska omständigheter. I Pourbaix-Lundins motion finns en fördelning av lingvistiska kommunikativa resurser vilka är orättvist fördelade, det vill säga de individer Pourbaix-Lundin talar om och placerar i en specifik diskurs är inte fördelade med samma lingvistiska resurser som Pourbaix-Lundin och därför måste diskurs och kontext ses utifrån den existerande sociala strukturen.

8.4.2 Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?

Utifrån resultatet av analysen av Pourbaix-Lundins motion 2012/13:Sf298 går det att se hur individer som tillägnar sig ett andraspråk ges identitetskonstruktionen invandrare. Identitetskonstruktionen invandrare kännetecknas, i motionen, som en individ vilken är i avsaknad av både

det svenska språket, svenska värderingar och kunskaper om det svenska samhällets normer och kultur. Pourbaix-Lundin tillskriver även identitetskonstruktionen invandrare egenskapen ansvarslös förälder genom hur hon beskriver relationen mellan vuxna och barn i invandrarfamiljen.

Rosén (2013:162) menar att kategorin invandrare inte ges tillgång till vissa identiteter genom att vissa identiteter är reserverade för svenska individer, detta går att urskilja i Pourbaix-Lundins (2012) motion där identiteten samhällsproblem är reserverat för invandraren och inte svensken, även identiteten ansvarslös förälder är reserverad för invandraren och inte svensken. Ingenstans i motionen nämns det att svenska föräldrar är ansvarslösa eller att svenska individer är samhällsproblem eftersom de inte kan tillräckligt bra svenska.

Milani (2008) beskriver hur lärandet av svenskan kan få andra aspekter vilket går att se när ikoniska gränser mellan de som kan prata svenska och de som inte kan prata svenska skapas. I och med denna gränsdragning sammanfogas språkkunskaper med andra aspekter som anställningsbarhet, social förståelse och sammanhållning, auktoritet, social och kulturell förståelse och moralitet. Detta går tydligt att se i Pourbaix-Lundins motion där bristande kunskaper i svenska sammankopplas med invandrarföräldrar och deras auktoritet när det kommer till föräldraskapet. Pourbaix-Lundin (2012) menar att invandrarföräldern vilken är i avsaknad av svenska språkkunskaper och moraliska värderingar kommer i spänning och konflikt med deras barn eftersom barnen kan svenska och har insikt och kunskap om svenska värderingar. Här ses hur relevanta svensk-kunskaper presenteras som en nödvändighet för att nå ett "rätt" svar i moraliska frågor.

I ett sådant påstående vilket görs i Pourbaix-Lundins (2012) motion måste en diskussion föras kring det Bourdieu (1994:84) skriver om det epistemologiska angreppssättet. En politisk granskning och kritik kan göras av Pourbaix-Lundins motion där det kan antas att det hon skriver om inte har relevans eller står för en viss sorts politik, men utifrån ett epistemologiskt ifrågasättande kan frågor vilka rör föreställningar som aldrig framställs som teser eftersom de ses som självklara avslöjas. Detta kan exemplifieras i denna mening vilken återfinns i Pourbaix-Lundins motion "Vår skyldighet att förse personer med relevanta språkkunskaper måste fullföljas". Här tolkas det som att Pourbaix-Lundin utgår från en epistemologisk sanning där svensken får uppgiften att förse invandraren med relevanta språkkunskaper, det vill säga det är förgivettaget att identiteten svensk har kunskap och insikt om vad en annan identitet behöver när det gäller språk.

Resultatet av analysen av Pourbaix-Lundins (2012) motion visade hur hon föreslog ett språktest för naturalisering. Milani (2008) menar att ett språktest kan beskrivas som en institutionell och social ritual vilket blir en officiell obligatorisk premis för att nå en medborgaridentitet. Vidare beskriver Milani hur ett förvandlade från en icke-medborgare till en medborgare sker när en individ genomgått ett språktest för naturalisering och hur detta gestaltar hur ett språkprov tillskriver individer identiteter. I Pourbaix-Lundins motion gällande hennes förslag och motivering till varför ett språktest behövs går det att urskilja det som Milani (2008) skriver om. Språktestet symboliserar en så kallad "gate-keeping" vilken har till uppgift att tillskriva individer identiteter, det vill säga klarar en individ, vilken först är tillskriven identiteten invandrare med specifika egenskaper som i avsaknad av språk, moral och ett samhällsproblem språktestet blir samma individ helt plötsligt tillskriven en annan identitet. Denna identitet tillskrivs helt andra egenskaper där de tidigare egenskaperna som avsaknad av språkkunskaper, avsaknad av moral och ett kännetecknande som ett samhällsproblem helt plötsligt försvinner eftersom denna individ nu "kan" prata svenska eftersom detta är bevisat med ett test.

8.4.3 Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?

I den analys vilken genomfördes av resultatet av Pourbaix-Lundins motion 2012/13:Sf298 framkom det att motionen förespråkar en språktestideologi. Denna språktestideologi består av diskurser vilka är grundade på ideal vilka förespråkar nationell samhörighet där social och språklig homogeneism dominerar. Resultatet visade även hur ett förslag till språktest kan tolkas som en manifestation av en språktestideologi där en korrelation av en individs kunskaper i ett språk och kultur görs för att kunna nå medlemskap i det svenska samhället.

Den språkliga ideologin vilken framställs i Pourbaix-Lundins (2012) motion kännetecknas av att det svenska språkets ses som överordnad andra vilket har till uppgift att ena nationalstaten. Milani (2007:39) beskriver hur nationalstaten är en specifik typ av samhällsorganisation i vilken människor som residerar i landområdet är konstanta objekt för processer av socialpolitiskt, ekonomiskt och kulturellt enande. Milani menar att ett centralt karaktärsdrag vilket kännetecknar nationalstaten är hur det socioekonomiska verksamheterna styrs, t.ex. regering, domstolar, utbildningsväsen och skolor. Institutioner som dessa har till uppgift att ena samhället genom en kulturell och historisk gemensam grund och med hjälp av en uppsättning symboliska tillgångar kan medlemmar i ett samhälle skapa sig en illusion över sig själva som en enhetlig nationell gemenskap, vilket inte bara innefattar ett specifikt landområde utan även referensramar vilka är kopplade till värderingar, åsikter, historia och

språk. Resultatet av analysen av Pourbaix-Lundin gestaltar detta fenomen i och med föreslag i motionen om att vissa socioekonomiska verksamheter får vissa makttegenskaper som till exempel sfi-utbildning och ett språktest som ska lagstadgas och utifrån dessa socioekonomiska verksamheters maktutövande skapas referensramar vilka bygger på moralitet och ett gemensamt språk. Dessa referensramar hjälper individer att skapa en känsla av en nationell gemenskap och för att en nationell gemenskap ska existera behövs ett ”vi och dem”, vilket skapas av den imaginära gräns som skapas i Pourbaix-Lundins motion genom socioekonomiska verksamheter och de referensramar dessa skapar.

Resultatet av den analys som genomfördes av Pourbaix-Lundins (2012) motion går att se utifrån det Horner (2015) beskriver i sin forskningsartikel och då specifikt de kriterier vilka förekommer för att reglera medborgarskapspolitiken. Horner nämner Goodmans (2010) civila integrationsindex vilket är en modell som behandlar två kontinuum med hinder och krav en individ måste genomgå för att nå en naturalisering. Dessa hinder och krav samverkar och består både av restriktiva krav som till exempel höga respektive låga språkkrav, eller motsatta åsikter som har att göra med om ett land tillåter dubbelt medborgarskap eller ej. Utifrån detta integrationsindex beskriver Horner (2015) hur en dynamisk förståelse kan nås över vilka medborgarskapskriterier som cirkulerar i ett land och hur detta visar att politiken inte bara bestämmer reglerna utan även innehållet i vad som kallas det nationella medlemskapet. I Pourbaix-Lundins motion går det att se krav som ställs för naturalisering och innehållet i kravet, det vill säga språktestet, ska fastställas enligt lag. Det går även att se hur krav på kunskaper i svenska språket och den svenska kulturen och kunskap om svenska värderingar är ett hinder en individ måste ta sig förbi för en naturalisering, det räcker alltså inte med bara godkännandet som svensk medborgare efter en viss vistelsetid i landet utan det bör, enligt Pourbaix-Lundins motion kooperera med ett språktest.

Horner (2015) refererar även till Horner och Webers forskning om hur integrationsdiskursen fungerar i Tyskland och Luxemburg där nykomlingar i en nation positioneras och åläggs som skyldiga att bli integrerade, det vill säga det är individens skyldighet att se till att bli integrerad. Denna antydning går även att se i resultatet av analysen av Pourbaix-Lundins (2012) motion där det implicit går att urskilja hur Pourbaix-Lundin anser att invandraren bör se till att bli integrerad i samhället och detta genom att invandraren ska delta i sfi-undervisningen för att lära sig svenska och att denne skulle bli mer motiverad att delta i sfi-utbildningen om det krävdes grundläggande kunskaper i det svenska språket för att erhålla svenskt medborgarskap.

Ett annat resultat som framkom i analysen av Pourbaix-Lundins (2012) motion är hur hon sammankopplar den språkliga ideologin hon framhåller i motionen med demokratisk delaktighet i samhället. Detta kan tolkas utifrån ett epistemologisk angreppssätt där Pourbaix-Lundin framhåller tesen vilken hävdar att ett icke förstående utav ett språk utgör ett hinder mot en medverkan i ett lands demokratiska utveckling. Här sammankopplar Pourbaix-Lundin svenska språket med demokratisk delaktighet i det svenska samhället.

8.4.4 Hur är motionen skriven utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv?

Det resultat som framkom vid syntaxanalysen av Pourbaix-Lundins (2012) motion visade hur Pourbaix-Lundin positionerar *invandrare*, *språkkunskaper* och *invandrarföräldrar* som förstadedeltagare i en process och när detta gjordes kopplades de samman med omständigheter som *bekymmer* och *hemlandets kultur* och *normsystem*. När Pourbaix-Lundin (2012) beskriver det svenska samhället och det svenska språket är förstadedeltagarna och aktörerna i processen beskrivna som *nyckeln till framgång*, *vi har ett ansvar*, *vår skyldighet* och dessa aktörer kopplas i processen samman med omständigheter som *relevanta språkkunskaper*, *språket*, *bryta utanförskapet*. De processer Pourbaix-Lundin främst väljer är materiella processer vilket enligt Karlsson (2011:26) ger uttryck för en förändring i yttre världen. Det är intressant hur syntaxanalysen visar på liknande resultat som kom fram i diskursanalys och ideologianalys, det vill säga det svenska och vad det kännetecknar intar den hierarkiska positionen både på grammatisk nivå och inom diskurs och ideologi.

I ett syntaxanalytiskt jämförande mellan Herrstedts motion 2012/13:Ub323 och Pourbaix-Lundins motion (2012) återfinns ett liknande mönster i hur de väljer att anlägga perspektiv på texten, vilket är intressant med tanke på att deras motioner behandlar liknande ämnen.

8.5 Resultatdiskussion av Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815

Följande avsnitt samt underrubriker behandlar resultatdiskussion av Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815.

8.5.1 Vilka diskurser kopplar riksdagsmotioner samman i relationen kring språk och samhällsmedborgare?

Utifrån resultatet av analysen av Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815 går det att se hur Björklund m.fl. kopplar samman diskurser kring språk och samhällsmedborgare och det skapas en diskurs där invandraren behöver en institutionell lösning för att nå medborgarskap, samt en institutionell lösning för ett aktivt deltagande i sfi-undervisningen vilket i detta fall är försörjningsstödet som ska regleras i motprestation för aktiva studier. Björklund m.fl. (2017) föreslår ett språk- och samhällsprov för naturalisering och syftet med detta prov är enligt Björklund m.fl. att tydliggöra vilka principer som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle samt vilka rättigheter och skyldigheter varje individ har i vårt land. I detta uttalande skapas en samhällsdiskurs där demokratiska, sekulära och jämställda principer är centrala samt en individs rättigheter och skyldigheter i ett land. För att nå detta behöver en individ tillägna sig det svenska språket och svenska värderingar. Enligt Bourdieu (1994:84) måste uttalande som detta, vilka har med makt och byråkrati att göra, ifrågasättas utifrån ett epistemologiskt angreppssätt. Vilken är den epistemologiska sanningen i uttalandet som Björklund m.fl. gör ovan. Är det en epistemologisk sanning att det krävs kunskaper i ett språk för att nå ett demokratiskt, sekulärt och jämställt samhälle? Är det epistemologisk sanning i att varje land behöver en nationalstat?

I resultatanalysen av Björklunds m.fl. (2017) motion går det även att urskilja den gränsdragning Milani (2008) beskriver, det vill säga hur en ikonisk gräns mellan invandrare och svenskar skapas med utgångspunkt i brist/avsaknad av svenska. Den språkdiskurs som skapas i Björklunds m.fl. motion genererar en gränsdragning mellan individer vilka kan tala svenska och individer vilka inte kan tala svenska där de som inte anses kunna tala språket måste bevisa detta genom ett språktest. Individen blir beroende av språktestet för ett deltagande och tillåtelse i samhällsdiskursen.

Resultatanalysen av Björklunds m.fl. (2017) motion visade även hur diskurser vilka berör värderingar och kvinnans underordnade position gentemot mannen tillskrevs invandraren.

Det framkom även i resultatanalysen av Björklunds m.fl. (2017) motion hur en sammankoppling mellan sfi-undervisningen och försörjningsstöd skapades. För att nå epitetet samhällsmedborgare krävs svenska språkkunskaper och för att en individ, i detta fall invandraren ska kunna tillägna sig dessa språkkunskaper krävs deltagande i sfi-undervisningen och för att få individer motiverade att lära sig svenska skulle sänkt försörjningsstöd vid ogiltig frånvaro, det vill säga försörjningsstödet regleras gentemot prestationsnivå i sfi-undervisningen. I denna diskurs skapas en identitet av invandraren som en individ vilken endast deltar i sfi-undervisningen för att nå försörjningsstödet och lösningen är en reglering av försörjningsstödet.

8.5.2 Vilka identitetskonstruktioner ges individer vilka tillägnar sig ett andraspråk?

Utifrån resultatet av analysen av Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815 går det att se hur individer vilka tillägnar sig ett andra språk ges identitetskonstruktionen invandrare. Björklund m.fl. (2017) tillskriver identitetskonstruktionen invandrare ett flertal egenskaper vilka är baserade på att invandraren behöver ett språk- och samhällsprov för att kunna integreras i vårt svenska samhälle och nå naturalisering. Utöver det behöver även invandraren ta del av liberal integrationspolitik för att kunna tillägna sig de demokratiska och liberala värderingar som genomsyrar det svenska samhället. Resultatet visade även hur Björklund m.fl. i sin motion implicit tillskrev identitetskonstruktionen invandrare i avsaknad av motivation i och med förslaget om försörjningsstödet som motprestation för aktivt sfi-studerande.

I analysen av Björklunds m.fl. (2017) motion framkom även en kategorisering vilken bygger på att individer vilka tillägnar sig ett andraspråk antas komma från länder vilka har andra värderingar och jämställdhetsprinciper än de svenska samt att mannen antas vara överordnad kvinnan. Detta resonemang kan ses i ljuset av det postkoloniala perspektivet. Rosén (2013:58) beskriver hur ordet *post* i ordet *postkoloniala* inte står för *efter* kolonialismen utan ordet *post* riktar kritik mot en linjärhistorieskrivning. I uttalande ovan, från Björklunds m.fl. motion, går det implicit att tolka hur Björklund m.fl. förutsätter att flertalet individer vilka de tillskriver identitetskonstruktionen invandrare kommer från länder med andra värderingar än det svenska samhället och hur mannen ofta är överordnad kvinnan, detta synsätt skildrar det som Rosén (2013:58) skriver om när hon nämner Saids (1993) bok *Orientalism*. Rosén menar att Said i sin studie kunnat visa hur kulturer vilka beskrivs som icke-västerländska framställts på ett specifikt sätt i den västerländska kulturen, ofta i motsatspar mellan väst och öst som rationell/irrationell och civiliserad/barbarisk. Detta går att se i Björklunds m.fl. motion där antaganden om invandrarens tidigare bakgrund och hur den gestaltas värderings- och jämställhetsmässigt jämförs med identitetskonstruktionen svensk och nationen Sverige.

Rosén (2013:164) beskriver i sin avhandling hur språk blir den essentiella markören för inkludering och exkludering från en imaginär svensk samhörighet. När språk intar en sådan roll blir det svårt att vara flerspråkig och samtidigt svensk. Detta går att se i resultatet av analysen av Björklunds m.fl. (2017) motion när ledordet för svensk integrationspolitik sätts i ljuset av hur Björklund m.fl. beskriver språktest och

försörjningsstöd. I motionen betonar Björklund vikten av ett språk- och samhällsprov och reglering av försörjningsstödet som motprestation för aktiva sfi-studier. Detta synsätt bekräftar implicit vad som räknas i det svenska samhället vilket är kunskaper av det svenska språket, vilket bekräftar en enspråkig svensk norm. Detta gör det svårt att orientera sig mot identiteten flerspråkig *och* svensk.

Milani (2008) tes om hur uppfattad eller påstådd kunskap om det svenska språket och motsatsen opererar som semiotiska resurser vilka konstruerar olika gruppidentiteter i diskurser kan sägas stämma i relation till det resultat vilket redogjorts för i analysen av Björklunds m.fl. motion (2017).

8.5.3 Vilka språkliga ideologier går att urskilja i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnat sig ett andraspråk?

I den analys vilken genomfördes av resultatet av Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815 framkom det att motionen förespråkar en språktestideologi där diskurser kring språk och samhällsmedborgare domineras av nationell samhörighet och en homogeniserad syn på språk. I motionen framhålls en specifik syn på vad som utmärker det svenska samhället och andra synsätt framhålls inte och döljs därmed.

Blommaert och Verschueren (1994) beskriver hur homogeneousism kännetecknas av hur majoritetsgruppen beskrivs som en homogen enhet vilken inte ifrågasätts medan minoritetsgruppen är målgruppen vilken tillskrivs aktioner vilka ska göra dem mindre annorlunda och implicit mindre problematiska. Detta går i se i resultatet av analysen av Björklunds m.fl. (2017) motion. Svenska samhället och svenska språket ifrågasätts inte, utan tas som en given homogen enhet i vilken invandraren måste anpassa sig till. Denna anpassning tar sig uttryck i det föreslagna språk- och samhällsprov. Frågor som rör vad detta samhällsprov skulle innehålla nämns inte. Blommaert och Verschueren nämner även motsägelsefullheten vilken återfinns i homogeneousismen, där minoritetsgruppen vilken tillskrivs epitet ”De andra” måste anpassa sig efter majoritetsgruppens normer och värderingar vilket författarna anser vara en omöjlighet. Detta går även att se i Björklunds m.fl. motion där förslaget om ett språk- och samhällstest blir lösningen på invandrares påstådda språk- och normbrist. Sverige är ett land med flertalet språkliga varieteter och flera olika kulturer och därför blir det en omöjlighet att konstruera ett test vilket skulle göra invandraren normal eftersom normal inte existerar.

Blommaert och Verschueren (1994) fann även hur ord, tänkande och rekommendationer vilka berörde minoritetsgruppen tog utgångspunkt i ett begreppsmässigt schema vilket utgick från den specifika uppfattningen att minoritetsgruppen är problematiska. Varför minoritetsgruppen ansågs som problematiska var oklar. Detta går att se i Björklunds m.fl. (2017) motion, där det förutsätts att minoritetsgruppen behöver integreras med ett språk- och samhällstest implicit uttrycker det att samhället har ett problem med att minoritetsgruppen inte talar det rätta språket (vilket är svenskan och bestämt utav majoritetsgruppen som nationens huvudspråk). I detta fall blir integrationskonceptet en princip vilken rättfärdigar ett språktest som lösning på problemet. Björklund m.fl. kategoriserar även individer vilka tillägnat sig ett annat språk utifrån antagen om att dessa individer kommer från länder vilka har andra värderingar och jämställdhetsprinciper än det svenska samhället, detta kan också ses som ett implicit antydande om att detta är en problematik vilket rättfärdigar en lösning i form av ett samhällstest.

Integrationsideologin i Björklunds m.fl. (2017) motion anses inte kunna leva upp till den ömsesidiga process Milani (2008) beskriver den som, istället gestaltas en envägsprocess till att bli svensk genom ett språk- och samhällstest och försörjningsbidrag i motprestation till aktiva sfi-studier. Här blir en integrationsideologi istället en ideologi vilken kännetecknas av homogeneousism. Rubriken till Björklunds m.fl. (2017) motion är *Liberal integrationspolitik: Stärk individen och motverka parallellsamhällen*, vilket kan tyckas vara motsägelsefull efter analysen av motionen. Ett stärkande av en individ genom att utsätta denna för ett språk- och samhällsprov vilket är baserat på homogeneousismens ideologi kan starkt ifrågasättas. Ett motverkande av parallellsamhällen genom att skapa parallellsamhällen där någon räknas som svensk efter ett godkänt språk- och samhällsprov och någon inte räknas som svensk vid ett icke klarande av ett prov ses som ytterst motsägelsefullt.

8.5.4 Hur är motionen skriven utifrån ett syntaxanalytiskt perspektiv?

Det resultat som framkom vid syntaxanalysen av Björklunds m.fl. motion 2017/18:2815 visade att denna var skriven utifrån ett användande av språkets syntax för att koppla vissa typer av processer till specifika deltagare och omständigheter. Aktörerna vilka placeras i förstadedeltagarpositionerna är de mest centrala och viktiga i processerna och de var också de aktörerna som kan tillskrivas det svenska önskvärda som *Vi, ett språk- och samhällsprov, att delta i sfi*. Efter det resultat som framkom efter diskursanalys och ideologikritik och det resultat av

motionen utifrån syntaxanalysen går det att se paralleller med hur motionen är skriven grammatisk och syntaktiskt och den ideologi som står bakom och de diskurser som skapas.

Holmberg och Karlsson (2013:12) beskriver hur en analys utifrån SFG utgår från situationer där språkets resurser används och hur grammatiken i dessa kontexter uttrycker betydelse och detta går att se tydligt i Björklunds m.fl. motion (2017) (och även de övriga motionerna vilka analyserats i denna studie). Språkets resurser skapar olika roller och relationer i motionerna. Grammatiken visar hur det viktigaste (oftast) sätts först i texten och hur det önskvärda, det svenska, oftast är aktörerna. I diskurserna visas samma mönster, det skapas samhällsdiskurser vilka har önskvärda svenska normer (språk, språktest, värderingar, normer etc.) vilka invandraren måste navigera sig efter och i ideologikritiken sågs ideologier vilka endast visar ett synsätt av samhället.

8.6 Kritisk reflektion

Urvalet av riksdagsmotionerna grundade sig dels på studiens tidsram, dels på de motioner som kom upp när sökord som *sfi* och *språktest* skrevs in på Riksdagens sökfält och dels på att finna motioner skrivna av personer från olika partier. De riksdagsmotioner som analyserats i studien är skrivna från personer vilka representerar partierna Moderaterna, Folkpartiet och Sverigedemokraterna. Ifall motioner skrivna av personer vilka representerar Vänsterpartiet och Socialdemokraterna analyserats kan studiens resultat ha sett annorlunda ut. Det skulle i efterhand varit till studiens fördel ifall en riksdagsmotion skriven av en person som representerar det vänstra blocket, det vill säga Vänsterpartiet eller Socialdemokraterna analyserats. Detta skulle ha gett studien ytterligare en infallsvinkel och ett möjligt jämförande mellan motioner skrivna av det vänstra blocket respektive det högra blocket och hur respektive block framställde individer som tillägnar sig ett andraspråk (samt studiens övriga frågeställningar) skulle möjliggjorts.

En intressant aspekt som kunnat synliggjorts i en jämförande studie mellan blocken är om identitetskonstruktioner och kategoriseringar i riksdagsmotioner skiljer sig åt mellan blocken eller om det är som Blommaert och Verschueren (1991) kommit fram till, det vill säga att politisk tillhörighet inte spelar någon roll. Dock så skiljer sig Sverigedemokraterna från Folkpartiet och Moderaterna i hur långt ideologiskt de säger sig stå ifrån varandra, men ändå visade denna studies resultat att detta inte spelar någon roll i skapande av specifika identitetskonstruktioner och kategoriseringar.

8.7 Framtida forskning

Fokus i denna studie har varit att undersöka hur kategoriseringar och identitetsbegrepp skapas i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer vilka tillägnar sig ett andraspråk. Studieobjekten i denna studie, det vill säga riksdagsmotionerna och dess författare har i antal anpassats till studiens tidsram. Det skulle vara intressant att fördjupa sig ännu mera i ämnet och genomföra mer omfattande studier där flera riksdagsmotioner och politiska dokument undersöks för att utöka empirin och få en mer nyanserad och flerdimensionell bild av hur kategoriseringar och identiteter skapas i riksdagsmotioner. Det är av yttersta vikt att fler studier inom detta ämne genomförs eftersom politiker besitter makt i samhället och vad som skrivs inom den sfären påverkar och avspeglar makthierarkier i samhällets alla skikt.

9 Konklusion

Utifrån syftet har studien fokuserat på att undersöka och analysera hur kategoriseringar och identitetsbegrepp skapas i riksdagsmotioner vilka rör andraspråk, andraspråksutbildning och individer som tillägnar sig ett andraspråk. Syftet har även varit att undersöka det paradoxala dilemma vilken finns mellan nyckelordet *integration* som kännetecknar diskursen för svensk politik och det *sättet* individer vilka tillägnar sig ett andraspråk benämns och beskrivs på i riksdagsmotioner, samt vilka språkliga ideologier samt epistemologier som ligger bakom dessa påståenden.

Resultatet har visat hur riksdagsmotionernas författare kategoriserar och tillskriver individer som tillägnar sig ett andraspråk specifika identitetskonstruktioner. Kategoriseringar skapades i och med imaginära gränser mellan *svensken/det svenska* och *invandraren/minoritetsgruppen*. Individer som tillägnar sig ett andraspråk tillskrevs identitetskonstruktioner som invandrare och flyktingar och dessa identitetskonstruktioner tillskrevs specifika egenskaper. Identitetskonstruktionen invandrare gestaltades ofta utifrån egenskaper som *i avsaknad av svenskkunskaper, i avsaknad av moraliska egenskaper, i avsaknad av motivation och ansvarskänsla, bristande föräldraskap, annorlunda värderingar och normsystem än det svenska*. Den andra identitetskonstruktionen som inte ofta explicit uttrycktes i motionerna men ändå var närvarande i form av det uppnåeliga som identitetskonstruktionen invandrare bör sträva efter är, var identitetskonstruktionen svensk/svenskhet. Identitetskonstruktionen svensk/vi/svenskhet tillskrevs implicit egenskaper som *kunnande i det svenska språket, de rätta moraliska egenskaperna, gott föräldraskap, de rätta värderingarna och det rätta normsystemet*. Studiens resultat har även visat hur riksdagsmotionerna är skrivna utifrån ett syntaktiskt perspektiv och funnit likheter i hur de analyserade riksdagsmotionerna syntaktiskt är skrivna. De likheter vilka riksdagsmotionerna delade på en syntaktisknivå kännetecknades av vilka aktörer som placerades som centrala i processerna. De aktörer som oftast placerades på förstadedeltagarpositionen i satsen/processen var de som kan kännetecknas som det uppnåeliga/det svenska eller det som ska göra minoritetsgruppen svensk, till exempel *sfi-utbildningen, språk- och samhällstest, Vi, svenskaspråket*. När istället *invandrare, språkkunskaper* och *invandrarföräldrar* placerades som förstadedeltagare i en process kopplades de samman med omständigheter som *bekymmer* och *hemlandets kultur- och normsystem*. Utifrån studiens valda analysmetoder (kritisk diskursanalys, idé – och ideologikritiskanalys och syntaktiskanalys) gick det att se ett samstämmigt resultat.

Resultatet av studien kommer förhoppningsvis bidra till att flera analyser av riksdagsmotioner och andra politiska dokument genomförs vilket uppenbarligen behövs. Det är av stor vikt att flera studier genomförs inom ämnet eftersom politiker (vilka är dem som skriver riksdagsmotioner) besitter en maktposition i samhället och det sätt dessa individer uttrycker sig på får stor betydelse för övriga praktiker i samhället. I riksdagsmotionerna avspeglas en syn på identitetskonstruktionen invandrare och språk som utgår från en ideologi vilken stödjer sig på homogeneism och därför är det mycket viktigt att detta uppdagas och sätts i centrum för vidare studier och analyser. Det bör även komma till varje medborgares och individs kännedom om hur författare till riksdagsmotioner kategoriserar och identitetskonstruerar individer som tillägnar sig ett andraspråk. Problemet i detta fall blir även den kategorisering som implicit sker i den akademiska världen där denna forskning bedrivs. I den akademiska diskursen krävs oftast att en individ besitter kunskaper i det engelska eller svenska språket på en hög lingvistisk och akademisk nivå. Därav sker ännu en kategorisering kring vilka individer som tillåts få vetenskap om vad som skrivs om dem, vilket skapar en komplex problematisk situation.

Referenser

- Bergström, Göran & Boreús, Kristina. (2000) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Block, David. (2014) *Second language identities*. London: Bloomsbury classics in linguistics.
- Blommaert, Jan. (2001) Context is/as critique. I *Critique of anthropology Vol:21*. [Elektronisk resurs]. Hämtad: 2018-05-17. New York: Sage publishing.
- Blommaert, Jan & Verschueren, Jef. (2004) The role of language in european nationalist ideologies. I *International pragmatics association 2:3* [Elektronisk resurs]. Hämtad: 2018-05-17. Nederländerna: John Benjamins publishing company.
- Blommaert, Jan & Verschueren, Jef. (1994) The pragmatics of minority politics in Belgium. I *Language in society 20*. [Elektronisk resurs]. Hämtad 2018-05-17. London: Cambridge.
- Bourdieu, Pierre. (1994) *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*. Uddevalla: Bokförlaget Daidalos AB.
- Fairclough, Norman. (2010) *Critical discourse analysis: the critical study of language*. Longman applied linguistics.
- Holmberg, Per & Karlsson Anna-Malin. (2013) *Grammatik med betydelse: en introduktion till funktionell grammatik*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Holmberg, Per, Karlsson, Anna-Malin & Nord, Andreas. (2011) *Funktionell textanalys*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts.
- Horner, Kristine. (2015) Discourses on language and citizenship in Europe. I *Language and Linguistics Compass Vol. 9*. [Elektronisk resurs] Hämtad: 2018-05-17. London: John Wiley & Sons Ltd.
- Hyltenstam, Kenneth & Milani, M. Tommaso. (2012) *Flerspråkighet: en forskningsöversikt*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Kubota, Ryuko & Lin, Angel. (2009) *Race, Culture, and Identities in second language education*. New York & London: Routledge.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Milani, M. Tommaso. (2012) Språkideologiska debatter i Sverige. I: K. Hyltenstam & I. Lindberg (red.): *Svenska som andraspråk: I forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Milani, M. Tommaso. (2008) Language testing and citizenship: A language ideological debate in Sweden. I *Language in society 37*. [Elektronisk resurs]. Hämtad 2018-05-17. London: Cambridge
- Milani, M. Tommaso. (2007) *Debating swedish: Language politics and ideology in contemporary Sweden*. Stockholm: Stockholm universitet.
- Rosén, Jenny. (2013) *Svenska för invandrarskap?: språk, kategorisering och identitet inom utbildningsformen Svenska för invandrare*. Örebro: Örebro universitet.
- Rosén, Jenny & Bagga-Gupta, Sangeeta. (2013) Shifting identity positions in the development of language education for immigrants: an analysis of discourse associated with "Swedish for immigrants". I *Language Culture and Curriculum Vol. 26*. New York & London: Routledge.
- Skar, Gustaf. (2014) Att kvalitetssäkra bedömning. I *Bedömning i svenskämnet, årskurs 7-9*. Natur och Kultur Elanders.

Vetenskapsrådet. (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab.

Regeringen: Proposition (1997/98) *Sverige, framtiden och mångfalden –från invandrarpolitik till integrationspolitik*.

Riksdagen: Motion (2012) 2012/13:Ub323. *Sfi*.

Riksdagen: Motion (2012) 2012/13:Sf298. *Språkkunskaper för att beviljas svenskt medborgarskap*.

Riksdagen: Motion (2017) 2017/18:2815. *Liberal integrationspolitik: Stärk individen och motverka parallellsamhällen*.

Bilagor

Bilaga 1: Sfi

Motion (2012) 2012/13:Ub323. *Sfi*.

Sfi

Motion 2012/13:Ub323

av Carina Herrstedt (SD)

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sfi-utbildning ska ges under samma förutsättningar som gäller för övriga studenter över 20 år.

Motivering

Sfi-undervisningen ska ge invandrare och flyktingar en grund för att lära sig svenska språket som är nyckeln till samhället. Att lära sig svenska öppnar upp för att kunna delta aktivt i samhället och ger bättre möjligheter till arbete.

Personer över 20 år som studerar på gymnasienivå, komvux eller folkhögskola har rätt till studiemedel och studielån. Följden har blivit att många stannar kvar i sfi-utbildning för att behålla sitt försörjningsstöd. Detta skickar ut fel signaler. Det borde vara mer rimligt och skapa större incitament till att snabbt lära sig svenska språket om sfi-utbildning sker på samma villkor och med samma förutsättningar som övrig vuxenutbildning med rätt till både studiestöd och studielån. Detta skulle öka studietakten och utkräva ett ansvar på samma sätt som för övriga studenter över 20 år.

Stockholm den 3 oktober

2012

Carina Herrstedt (SD)

Ärendet är avslutat Motionskategori: Fristående motion **Tilldelat:** Utbildningsutskottet

Bilaga 2: Språkkunskaper för att beviljas svenskt medborgarskap

Motion (2012) 2012/13:Sf298.

Språkkunskaper för att beviljas svenskt medborgarskap

Motion 2012/13:Sf298

av Marietta de Pourbaix-Lundin (M)

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenskt medborgarskap och kunskaper i svenska språket.

Motivering

På några decennier har Sverige gått från ett etniskt homogent samhälle till att bli ett av Europas mest mångkulturella. Sverige måste ta tillvara den driftkraft och styrka som finns hos människor som söker sig hit. Ingen tjänar på en politik där invandrare ses som offer. De som kommer hit är oftast människor med starka drivkrafter och höga ambitioner. Många av de människor som kommit till Sverige har haft drömmar och ambitioner om ett bättre liv för sig själva och för sina barn. Ofta har de fått sina förhoppningar grusade. Alltför många lyckas inte ta sig in i det svenska samhället och in på den svenska arbetsmarknaden.

Statistik som regeringen publicerade i oktober 2010 visade att etableringstakten på den svenska arbetsmarknaden har varit särskilt långsam för nyanlända med flyktingbakgrund. I genomsnitt har cirka 10 procent av männen ett arbete efter att ha haft uppehållstillstånd i ett år, 30 procent efter tre år och 50 procent efter fem år. För kvinnor är motsvarande siffror 5, 20 respektive 35 procent.

En av etableringsbarriärerna är språket. I dagens samhälle är det kunskap och kompetens som är inträdesbiljetten till arbetsmarknaden, och språket är nyckeln. Språket spelar en avgörande roll i människans liv. Språket har betydelse för hur vi människor uppfattar varandra. Genom att lära sig ett nytt språk skaffar man sig insikter i och förståelse för ett nytt samhälle med ett annat kulturmönster än vad man är uppvuxen med. Vårt samhälle präglas av många olika identiteter och skiftande värderingar där man inte kan säkra sin sammanhållning via en gemensam kultur, varför det är så viktigt med gemensamt språk. Att flyktingar eller invandrare inte lär sig svenska tillräckligt bra är ett allvarligt samhällsproblem och inte endast en skol- eller utbildningsfråga. Det handlar även om delaktighet i samhället, hur man kan påverka sina egna livsförhållanden, hur man kommunicerar med t.ex. dagis, skola och äldreomsorg och hur man gör sin röst hörd i en politisk församling. Att inte förstå språket utgör ett hinder mot medverkan i ett lands demokratiska utveckling.

Bristande språkkunskaper är ett bekymmer i invandrarfamiljer. Barnen lär sig snabbt svenska på dagis och i skolan medan föräldrarna fortsätter att tala sitt hemlands språk. Barnen blir svenska med svenska värderingar och kunskaper om det svenska samhällets normer och kultur. Föräldrarna tittar på tv från hemlandet, läser tidningar från hemlandet, umgås med landsmän och lever kvar i hemlandets kultur och normsystem. Det svenska samhället torde i åtskilliga fall visa upp en helt skild bild för flertalet ungdomar jämfört med den bild som deras föräldrar har. Risken är stor att det blir spänningar, problem och bristande förståelse mellan barn, ungdomar och föräldrar när normsystem kolliderar. Därför måste föräldrarnas information gå i takt med barnens.

Nyckeln till framgång i det nya landet är språket. Syftet med undervisningen svenska för invandrare (sfi) måste följaktligen vara att en individ skall få möjlighet att skaffa sig så goda kunskaper i svenska att hon eller han kan fungera både i samhället och på arbetsmarknaden. Ett annat syfte skulle kunna vara att möjliggöra ett svenskt medborgarskap. Vore det så att det bl.a. krävdes grundläggande kunskaper i svenska språket för att kunna erhålla svenskt medborgarskap skulle säkert fler mer aktivt delta i sfi-undervisningen.

Regeringen har genomfört en rad reformer i syfte att bl.a. höja kvaliteten i svenska för invandrare (sfi). Regeringen gör bedömningen att ytterligare insatser krävs och föreslår därför ett statsbidrag till de huvudmän som genomför insatser för ökad kvalitet och individanpassning av sfi. Statsbidraget föreslås omfatta 50 miljoner kronor 2013 och beräknas årligen omfatta lika mycket under 2014–2015. Insatserna kan t.ex. handla om fler undervisningstimmar per dag eller ökad möjlighet att kombinera sfi med arbete, praktik eller annan utbildning.

Vår skyldighet att förse personer med relevanta språkkunskaper måste fullföljas. Vi har ett ansvar att ställa krav på personer att lära sig svenska; ett minimikrav för svenskt medborgarskap bör vara kunskaper i svenska språket. Lagreglering av detta bör införas, liksom en reglering av på vilket sätt sådana kunskaper skall dokumenteras. En sådan reglering bör givetvis medge sådana undantag som är föranledda av den sökandes ålder eller andra särskilda omständigheter som gör det orimligt att hävda kunskapskravet fullt ut.

Ett sådant krav för medborgarskap skall inte betraktas som ett hinder utan snarare som ett gemensamt ansvar för samhället och den enskilde. Genom kravet ökar de enskilda individernas möjligheter på arbetsmarknaden, i samhället och i livet i det nya hemlandet. För personer med utländsk bakgrund vet vi att arbete är en viktig faktor för att bryta utanförskapet. Arbetet ökar möjligheterna att på ett naturligt sätt komma in i det svenska samhället. Arbete är grunden för människors makt över sitt egna liv och samtidigt en förutsättning för Sveriges välstånd. Genom att ställa krav på kunskaper i svenska ökar möjligheterna för dessa personer att fungera i samhället, att komma in på arbetsmarknaden och därmed bidra till den svenska välfärden.

Medborgarskap är inte en fråga om pappersexercis. Det är en reell markering av en djupare relation till Sverige. Då är naturligtvis förmågan att tala och förstå det svenska språket en viktig del av den nya medborgarens förutsättningar att verkligen känna och ge uttryck för denna djupare relation.

I många EU-länder, t.ex. Danmark, Finland, Tyskland, Nederländerna, Spanien och Portugal, finns, förutom en hel del andra krav, även krav på att förstå och göra sig förstådd på respektive lands språk för att erhålla medborgarskap. Exempel på andra länder som också har olika former av språktest som villkor för medborgarskap är Schweiz, Australien och Kanada.

Att inte ställa krav på kunskaper i svenska för svenskt medborgarskap är att inte bry sig. Det är att göra invandrare och flyktingar en stor björntjänst.

Stockholm den 19 september

2012

Marietta de Pourbaix-Lundin

(M)

Bilaga 3: Liberal integrationspolitik: Stärk individen och motverka parallellsamhällen

Utdrag från motion (2017) 2017/18:2815.

För motionen i helhet se https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/liberal-integrationspolitik-stark-indviden-och_H5022815

Liberal integrationspolitik handlar också om att befästa de liberala och demokratiska värderingar som präglar vårt land. Många som kommit till Sverige har levt i samhällen som präglas av andra värderingar, i samhällen där de inte kunnat eller vågat förlita sig på staten. I stället har klanen eller den utvidgade familjen funnits. Ofta anses kvinnan underordnad mannen. Att komma till ett land där jämställdhet mellan kvinnor och män är centralt och tilltron till staten liksom individualismen är stark är då inte alltid enkelt.

Deltagandet i sfi-undervisningen är dessvärre för lågt och kraven för att delta i sfi-undervisningen måste öka inklusive sänkt etableringsersättning vid ogiltig frånvaro. Att delta i sfi ska vara en relevant motprestation för att få försörjningsstöd.

Att frivilligt välja att bli medborgare i Sverige är det yttersta beviset på att man vill bli en del av vårt lands framtid. Medborgarskapet är slutet på integrationsprocessen och inte ett steg på vägen. Vi vill uppvärdera medborgarskapets betydelse vilket vi menar främjar integrationen. För att som medborgare kunna delta fullt ut i det svenska samhället behövs grundläggande kunskaper i svenska och om det svenska samhället. Vi vill därför införa ett språk- och samhällsprov i samband med ansökan om medborgarskap. Ett språk- och samhällsprov syftar till att tydliggöra vilka principer som är centrala för vårt demokratiska, sekulära och jämställda samhälle liksom vilka rättigheter och skyldigheter varje individ har i vårt land. Syftet är att stärka medborgarskapets status, främja ett inkluderande samhälle där individen stärks och ökar sina möjligheter att bli en aktiv samhällsmedborgare.